

АСТРИД ЛИНДГРЕН

БЭЛЭКЭЧ
н ө м
ТҮБЭДЭ ЯШЭҮЧЕ
КАРЛСОН

АСТРИД ЛИНДГРЕН

БӘЛӘКӘЧ ҺӘМ
ТҮБӘДӘ ЯШӘҮЧЕ
КАРЛСОН

Ф. Болгарская тәржемәсе

ТАТАРСТАН КИТАП НӘШРИЯТЫ

Казан 1960

Хәзерге заман швед язучысы Астрид Линдгрен бу кызыклы китاپны Стокгольмда яшәүче Бәләкәч кушаматлы малай турында һәм аның сәер дуслы— түбәдәге кечкенә генә өендә яшәүче Карлсон турында язган.

Ләкин иң гаҗәбе Карлсонның түбәдә яшәве түгел, ә аның оча белүе. Әйе, оча белүе, шунысы да бар: самолётта да, вертолётта да түгел, ә үзеннән-үзе оча ул.

Бу китاپны укып чыгыгыз һәм шунда сез Бәләкәч белән Карлсонның кызыклы маңсаралары белән танышырсыз.

Китапка дигән көлкеле рәсемнәрне исә швед художнигы Илун Векланд ясаган.

КЕЧЕ ЯШЫТӘГЕ МӘКТӘП БАЛАЛАРЫ ӨЧЕН

Түбәдә яшәүче Карлсон

Стокгольм шәһәрәнен гади генә бер урамында, гади генә йортта Свантесон фамилияле гади генә бер швед гаиләсе яши. Гаиләдә гади генә эти, гади генә эни һәм бик гади генә өч бала — Боссе, Бетан һәм Бәләкәч бар.

Бәләкәч әйтә:

— Мин бер дә иң гади бәләкәч түгел инде, — ди.

Тик бу, әлбәттә, дәрәс түгел. Зәңгәр күзле, почык борынлы, юылмаган колаклы, ертык штанлы жиде яшьлек малайлар дөньяда бик күп бит, шулай булгач, Бәләкәчнен иң гади малай икәнә-нә шикләнеп торасы да юк.

Унбиш яшьлек Боссе да, мәктәптә такта янында торуга караганда, футбол капкасы төбөндә басып торуны артыграк күрә, димәк, ул да иң гади малай.

Ундүрт яшьлек Бетанның чәч толымнары да нәкъ менә башка иң гади кызларныкы шикелле үк.

Бөтен йортында бик үк гади булмаган бер генә жан иясе бар, ул да булса, түбәдә яшәүче Карлсон. Әйе, ул түбәдә яши, һәм бу үзе генә дә кеше ышанмаслык хәл инде. Бәлки бүтән шәһәрләрдә башкачадыр, әмма Стокгольмда кемнен дә булса түбәдә, житмәсә тагы махсус кечкенә өйдә яшәгәнә юк диярлек. Ә менә Карлсон түбәнәң нәкъ үзендә яши.

Карлсон — бәп-бәләкәй, юп-юан, үзен-үзе әллә кемгә куя торган кеше, шуның өстенә әле ул оча да белә. Самолет һәм вертолетта кем дә оча, ә Карлсон үзлегеннән оча белә. Корсагындагы кнопкага басуга, аркасына оста итеп көйләнгән бәләкәй мотор эшли дә башлый. Пропеллер тиешенчә әйләнеп киткәнче, берәр минут Карлсон хәрәкәтсез тора, ә мотор бөтен көченә эшли башлауга, югарыга күтәрелеп китә дә аз гына тирбәлә-тирбәлә оча бирә. Ул шундый тәкәббер һәм кукрайган кыяфәт белән оча, әйтерсең лә директор (тик аркасында пропеллер куйган директорны күз алдына китереп була микән).

Карлсон түбәдәге кечкенә өйдә әйбәт кенә яши бирә. Кичләрен ул өйәлдә баскычына чыгып утыра да, трубкасын тарта-тарта, йолдызларны күзәтә. Билгеле, тәрәзәдән карау түгел инде, түбәдән йолдызлар да яхшырак күренә, нигә һәммә кеше дә түбәдә яшәми икән дип, гажәпләнергә генә кала.

Йортлардагы кешеләрнен түбәгә күчәргә башларына килмидер, күрәсең. Алар бит түбәдә Карлсонның үз өе булуын белмиләр, чөнки бу кечкенә өй зур моржа артына яшерелгән. Хәер, зурлар, хәтта аңар килеп бәрелсәләр дә, шул кечкенә генә өйгә игътибар итеп маташырлармы икән?

Шулай бервакыт моржа арчучы, кинэт, Карл-сонның кечкенә өен күрөп алган. Ул бик гажәпләнгән һәм үзенә үзе болай дигән:

— Гажәп... Кечкенә генә өй диген, ә?.. Булмас ла! Түбәгә кечкенә өй салып куйганнармы әллә?.. Каян килгән ул монда?

Шуннан соң моржа арчучы моржага кереп киткән дә бәләкәй өйне оныткан һәм бүтән беркайчан да аны исенә төшөрмәгән.

Карлсон белән танышуына Бәләкәч бик шат. Карлсон очып килүгә, искиткеч мажаралар башланып китә. Карлсонга да Бәләкәч белән танышу күңелле булган, күрәсең. Нәрсә генә әйтсәң дә, ялгызыңа кечкенә өйдә, житмәсә тагы, берәү дә белмәгән өйдә яшәве бик үк уңайлы түгелдер шул. Син яныннан очып киткәндә: „Сәлам, Карлсон!“ — дип кычкырып калучы булмаса, ямансу инде ул.

Гадәттә бәләкәчлек бик әйбәт булса да, анын бернинди рәхәт күрсәтмәгән көннәре дә була. Алар менә шундый уңышсыз көннәреннән берсендә таныштылар. Бәләкәч — бөтен гаиләнең сөеклесе инде ул, шуңа күрә һәркайсы аны ничек кенә булса да иркәләргә тырыша. Эмма ул көнне бөтенесе гел кирегә китеп торды. Әнисе аны, тагын штанын ерткан өчен, ачуланып ташлады. Бетан ана „Борыныңны сөрт!“ — дип кычкырды, ә әтисе Бәләкәчне мәктәптән соңга калып кайтканга тиргәде.

— Урам буйлап трай тибеп йөрисең! — диде әтисе.

„Урам буйлап трай тибеп йөрисең!“ имеш. Өйгә кайтып килгәндә, Бәләкәчкә бер көчек очраганын әтисе белми бит. Менә дигән, сөйкемле көчек иде ул. Бәләкәчне иснәде дә, аның көчеге булырга теләгәндәй, ягымлы итеп койрыгын болгый башлады.

Әгәр эш Бәләкәчтә торса, көчекнең теләге шунда ук тормышка ашкан булыр иде булуын. Ләкин бөтен хикмәт Бәләкәчнең әтисе белән әнисендә шул, алар өйдә эт асрарга һич кенә дә теләмиләр. Шуның өстенә, чаттан ниндидер бер апай килеп чыкты да: „Рики! Рики! Кил монда!“ — дип кычкырып жибәрде, һәм шунда

инде Бэлэкэч бу көчөкнөң беркайчан да ана булмаячагына бик яхшы төшөндө.

Бу хэлнен соңы шулай күңөлсөз тәмамлангач, Бэлэкэч, ачынып:

— Бөтөн гомерем менә шулай этсез үтәр ахыры, шулай буласы көн кебек ачык. Әнием, менә этием синеке, Боссе белән Бетан да һаман бергә. Ә минем, минем беркемем дә юк!.. — диде.

— Кадерлем минем, Бэлэкәчем, без бит барыбыз да синеке! — диде әнисе.

Бэлэкэч тагын да ачынып:

— Белмим... — дип куйды, чөнки аңар кинәт дөньяда чыннан да аның беркеме дә, бернәрсәсе дә юк кебек тоелды.

Хәер, аның үз бүлмәсе бар иде һәм ул шунда юнәлдә.

Язгы матур кич, тәрәзәләр ачык. Ак пәрделәр, язгы, чиста күк йөзөндә әле генә пәйда булган тонык йолдызлар белән күрешкәндәй, әкрэн генә селкенеп торалар. Бэлэкэч тәрәзә төбөнә таянды да күк йөзөнә карап тора башлады. Ул бүген үзөнә очраган ягымлы көчөк турында уйлана. Бәлки, менә хәзер ул көчөк кухнядагы кәрзиндә ятадыр һәм ниндидер бер малай (Бэлэкэч түгел, ә бүтән малай) аның янына идәнгә утырып, „Рики, нинди ягымлы көчөк син!“ — дип такылдый-такылдый, аның йонлач башын сыйпый торгандыр.

Бэлэкэч авыр сулап куйды. Кинәт ул нәрсәнендер әкрэн генә безелдәвен ишетте. Безелдәү көчәйгәннән-көчәя барды, һәм менә шулвакыт гажәеп бер хәл булды: тәрәзә яныннан юп-юан, тәп-тәбәнәк кеше очып китте. Бу — түбәдә яшәүче Карлсон иде. Тик ул вакытта Бэлэкэч аны белми иде әле.

Карлсон Бэлэкэчкэ игътибар белән, озак кына карап торды да тагын очып китте. Югарыга күтәрелеп, түбә өстеннән әйләнде, моржаны әйләнеп чыкты да тәрәзәгә таба кире борылды. Аннары ул тизрәк оча башлады һәм, нәкъ менә кечкенә самолет кебек, ялт итеп Бэлэкәч яныннан узып китте. Шуннан соң икенче мәртәбә әйләнде. Аннары өченче...

Бэлэкәч, тагын нәрсә булыр икән дип, селкенмичә басып торды. Дулкынланудан аның тыны кысылды, тәне чымырдап китте — кеп-кечкенә, юп-юан кешеләр көн саен тәрәзә яныннан очып йөрмиләр бит.

Ә шул арада тәрәзә артындагы кечкенә кеше очышын әкрәнәйтте дә, тәрәзә турысына җиткәч, болай диде:

— Сәлам! Миңа бер генә минутка биредә тукталырга мөмкинме?

— Мөмкин, мөмкин, рәхим итегез! — диде Бэлэкәч һәм өстәп куйды: — Әйтегез әле, менә шулай очып йөрү бик кыенмы?

Карлсон эре генә итеп:

— Миңа бер тамчы да кыен түгел, чөнки мин дөньяда иң яхшы очучы! Әмма ит бүкәне шикелле ялкауга миңа иярергә кинәш бирмәс идем.

Бэлэкәч „ит бүкәне“ өчен үпкәләп тормаска һәм беркайчан да очып карамаска булды.

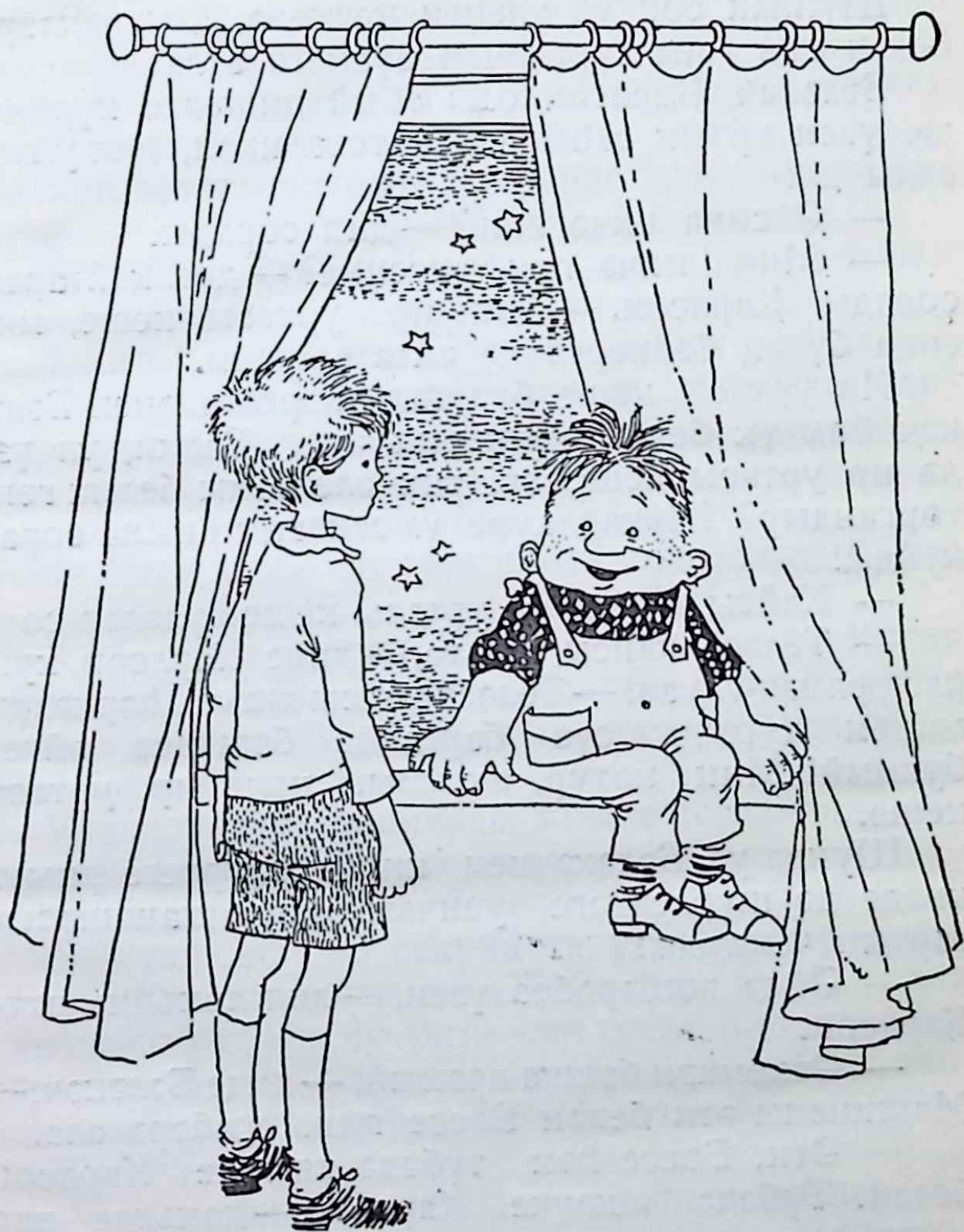
— Исемен ничек? — дип сорады Карлсон.

— Бэлэкәч. Хәер, минем чын исемем Сванте Свантесон.

— Мине, бик сәер булса да, Карлсон дип атыйлар. Шулай кып-кыска итеп, Карлсон, гына диләр. Сәлам, Бэлэкәч!

— Сәлам, Карлсон! — диде Бэлэкәч.

Карлсон:

— Сина ничэ яшь? — дип сорады.

— Жиде, — дип жавап бирде Бэлэкэч.

— Бик яхшы. Сүзебезне дәвам итик, — диде Карлсон.

Шуннан соң ул үзенен кечкенә, юан аяклары белән тиз генә тәрәзәдән бүлмәгә атлады.

Бэлэкэч, Карлсон олы абый шикелле күренсә дә, үзен артык сабыйларча тота икән, дип уйлап алды да:

— Ә сина ничэ яшь? — дип сорады.

— Миңа ничэ яшь дисеңме? — дип кайтарып сорады Карлсон. — Мин ир уртасы кеше, мин сина бүтән бернәрсә дә әйтә алмыйм.

Ир уртасы кеше булуның нәрсә икәннен Бэлэкэч бик үк белеп житкерми иде. Бәлки, ул үзе дә ир уртасы кешедер, тик әле моны белми генә торгандыр? Шуңар күрә ул сакланып кына сорап куйды:

— Кайсы яшьтә ир уртасы кеше булалар соң?

— Теләсә кайсы яшьтә, — диде Карлсон, кураеп елмая-елмая. — Теләсә кайсы яшьтә, һәрхәлдә, минем турыда сүз барганда башкача әйтеп булмый! Мин матур, акыллы, нәкъ ир уртасы кеше.

Шунда ул Бэлэкэчнен китап шүрлеге янына килде дә шүрлектәге уенчык пар машинасын тартып чыгарды.

— Әйдә жибәрәбез үзен, — дип тәкъдим итте Карлсон.

— Этиемнән башка ярамый, — диде Бэлэкэч. — Машинаны эти белән Боссе гына жибәрә ала.

— Эти, Боссе һәм түбәдә яшәүче Карлсон белән. Түбәдә яшәүче Карлсон — дөнъяда пар машиналарын иң яхшы белүче. Этиенә шулай дип әйт! — диде Карлсон.

Ул пар машинасы янында торган денатурат

шешәсен тиз генә эләктереп алды да, нәни спирт савытын тутырып, филтәсенә ут кабызды.

Карлсон, дөньяда пар машиналарын иң яхшы белүче булса да, денатуратны бик саксыз салды һәм хәтта түгеп тә жибәрде, шулай итеп китап шүрлегендә үзенә бер денатурат күле барлыкка килде. Ул күлгә ут капты, һәм шүрлектә зәңгәр ялкын телләре күңелле итеп бии башлады. Бәләкәч куркып кычырып жибәрде һәм читкә сикерде.

— Тыныч бул, май кап! — диде Карлсон һәм Бәләкәчне кисәтеп симез кулын күтәрде.

Ләкин, ут күргәндә, Бәләкәч тыныч кала алмый иде. Ул тиз генә чүпрәк алды да ялкынны каплады. Ялтырап торган шүрлек өстендә зур, коточкыч ямьсез таплар калды.

Бәләкәч борчылып әйтеп куйды:

— Кара инде шүрлек ничек ямьсезләнде! Әни нәрсә әйтер инде?

— Я, ярар, борыныңны салындырма! Китап шүрлегендә берничә кечкенә генә тап булган икән — кояшта да андый гына таплар була. Әни-енә шулай дип әйтерсен.

Карлсон пар машинасы янына тезләнде, анын күзләре очкынланып китте.

— Хәзер ул эшли башлаячак.

Чыннан да, бер секунд та үтмәде, пар машинасы эшли дә башлады. „Пуф, пуф, пуф“, — дип ухылдады ул. Их, бу бит — иң гүзәл пар машиналарының берсе. Карлсон да, аны үзе уйлап тапкан кеше кебек, горур һәм бәхетле күренде.

Кинәт ул:

— Мин аның саклагыч клапанын тикшерергә тиешмен, — диде дә ниндидер кечкенә тоткычны боргаларга кереште. — Саклагыч клапаннарны тикшермәгәндә, һәлакәт булгалый.

Машинаның „Пуф, пуф, пуф,“ — дип ухылдавы көчэйгәннән-көчәя барды. — „Пуф, пуф, пуф! Пуфпуфпуф,“ — диде ул. Ахырга таба анын, бик ерактан чабып килгән ат кебек, тыны бетә башлады. Карлсонның күзләре яна иде.

Бәләкәч исә шүрлектәге таплар өчен кайгыруын онытты. Шундый искиткеч пар машинасы булу һәм Карлсон белән танышу зур бәхет иде аңарга. Карлсон дөнъяда пар машиналарын иң яхшы белүче бит, ул анын саклагыч клапанын нинди әйбәт итеп тикшерде.

— Я, Бәләкәч, бу инде чыннан да менә дигән „пуф, пуф, пуф!“ — диде Карлсон. — Моны әйтсәң дә була ичмасам! Дөнъяда иң яхшы бел...

Әмма Карлсон сүзен әйтеп бетерә алмады, чөнки шул вакытта көчле шартлау тавышы ишетелде дә, пар машинасы юкка чыкты, ә анын кыйпылчыклары бөтен бүлмәгә чәчелде.

Карлсон, пар машинасы белән бик кызыклы фокус эшләгән кешедәй, куанып:

— Ул шартлады! Чынлап әйтәм, шартлады! Ай-яй гөрселдәде дә соң! Менә шартлау ичмасам! — дип кычкырып жибәрде.

Ләкин Бәләкәч Карлсонның шатлыгын уртаклаша алмады. Ул, күзләрен мөлдерәтеп, каушап басып торды.

— Минем пар машина... Минем пар машина чәлпәрәмә килде! — дип сулкылдап елый башлады ул.

— Я, ярар, исең киткән икән, тормышта алайгына була инде ул! — Карлсон үзенә кечкенә генә симез кулын селкеп куйды. — Мин сиңа моннан да яхшырак машина бирермен, — дип, Бәләкәчне тынычландырырга тырышты ул.

Бәләкәч, гажәпләнеп:

— Син? — диде.

— Билгеле, мин. Югарыда минем эллә ничә мең пар машинам бар.

— Кайда соң ул синен, анда, югарыда дигәннең?

— Югарыда, минем түбәдәге өемдә.

— Түбәдә синен өен бармыни? — дип кайтарып сорады Бәләкәч. — Эллә ничә мең пар машинаң да бармы?

— Әйттем ич инде. Юк дигәндә, бер-ике йөз булыр.

Бәләкәч:

— Их, синен өендә буласы иде! — дип кычкырып жибәрде.

Түбәдә кечкенә өй булуга һәм Карлсонның шунда яшәвенә ышануы кыен иде.

— Уйлап кына кара әле, пар машиналары белән шыгырым тулы өй! — дип кычкырып куйды Бәләкәч. — Ике йөз машина!

Карлсон аныклагандай итеп:

— Анда ничә машина калгандыр, мин инде санап маташмадым, тик берничә дистәдән һич кенә дә ким булмас, — диде.

— Бер машинаңны миңа бирерсеңме?

— Әлбәттә, бирермен!

— Хәзер үкме?

— Юк, әлек миңа аларны берәз караштырырга, саклагыч клапаннарын тикшерергә кирәк... һәм башкалар. Тыныч бул, май кап! Шушы көннәрдә синен машинаң булыр.

Бәләкәч идәннән элекке пар машинасының кыйпылчыкларын жыярга кереште. Ул, борчылып:

— Әтинең ничек ачуланачагын күз алдына китерүе дә куркыныч, — дип мыгырданып куйды.

Гажәпләнүдән Карлсонның күзе шар булды.

— Пар машинасы өченме? Ләкин ул бит чүп кенә, тормышта алай гына була инде ул, анар

борчылып торасы да юк! Этиенә шулай дип әйт син. Мин аңар моны үзем әйткән булыр идем дә, ашыгам шул, биредә артык кала алмыйм... Бүгөн мин синен этиен белән очраша алмам. Миңа тиз генә өемә очып, андагы хәлләргә күз салырга кирәк.

— Синен миңа килүен бик яхшы булды әле, — диде Бәләкәч. — Тик пар машинасы гына... Син тагы кайчан да булса минем яныма килерсенме?

— Тыныч бул, май кап! — диде Карлсон һәм корсагындагы кнопкага басты.

Мотор уылдый башлады, ә Карлсон, пропеллерның бөтен көченә эшли башлавын көтеп, кузгалмыйча басып торды. Менә Карлсон идәннән күтәрелеп китте дә бүлмәне берничә тапкыр әйләнәп чыкты.

— Нәрсәдер мотор көйсезләнә. Мастерскойга кереп, майлатып чыгарга туры килер. Мин аны үзем дә эшли алыр идем, әлбәттә, тик вакытым гына юк... Алай да мастерскойга кереп чыгарга уйлыйм әле.

Бәләкәч тә шулай эшләү дөресрәк булыр дип уйлады.

Карлсон ачык тәрәзәдән очып чыгып китте; аның кеп-кечкенә, юп-юан гәүдәсе йолдызларга күмелгән язгы күктә бик ачык күренә иде.

Карлсон:

— Сәлам, Бәләкәч! — дип кычкырды һәм симез кулын болгады да күздән югалды.

Карлсон манара төзи

— Мин сезгә әйттем бит инде: аның исеме Карлсон, ул тегендә, югарыда, түбәдә яши, — диде Бәләкәч. — Моңың гажәпләнерлек нәрсәсә бар? Кешеләр үзләре теләгән жирдә яши алмыйлармыни?..

— Киреләнмә, Бәләкәч. Безне никадәр куркытканыңны белсән иде син! Чынлап торып шартлады бит. Сине һәлак иткән булса! Шулай ук син моны аңламыйсыңмыни? — диде әнисе.

— Аңлыйм, ләкин барыбер Карлсон дөньяда пар машиналарын иң яхшы белүче ул, — дип җавап бирде Бәләкәч һәм әнисенә җитди итеп карап куйды.

Пар машиналарын дөньяда иң яхшы белүче саклагыч клапанны тикшереп карарга тәкъдим иткәндә, „юк“ дияргә мөмкинме соң, әнисе шуны ничек аңламый икән?

Әтисе җитди итеп:

— Үз эшләреңә җавап бирергә кирәк, гаебеңне дөньяда булмаган Карлсонга аударып калдырырга ярамый, — диде.

— Юк, ул бар! — диде Бәләкәч.

Боссе мыскыллап әләктереп алды:

— Җитмәсә тагы оча да белә әле!

— Белә шул, белә, — дип җавап бирде Бәләкәч. — Менә әйтте диярсен, ул безгә тагын очып килер һәм син аны үз күзләрең белән күрерсен.

— Иртәгә очып килсә, яхшы булыр иде, — диде Бетан. — Әгәр дә түбәдә яшәүче Карлсонны үз күзләрем белән күрсәм, миннән сиңа бер крон¹, Бәләкәч.

— Юк, иртәгә син аны күрә алмассың, чөнки иртәгә аның мастерскойга барып, моторын майлатасы бар.

— Я, житәр, әкият сөйләп утырма, — диде әнисе. — Китап шүрлегенә күз салсан, яхшырак булыр, күрәсеңме, ул нинди хәлгә килгән.

— Карлсон әйтә, борыныңны салындырма, кояшта да таплар була, ди! — һәм Бәләкәч, нәкъ Карлсон шикелле итеп, кулын селтәп куйды. Шүрлектәге ниндидер таплар өчен борчылып торасы юк, дигән мәгънәне Карлсон шулай аңлаткан иде.

Әмма Бәләкәчнен сүзләре дә, кулын селтәп куюы да әнисенә берничек тә тәэсир итмәде.

Ул, житди итеп, болай диде:

— Карлсон менә ничек сөйләшә икән? Алайса әйт үзенә, әгәр тагын бер тапкыр монда борынын тыкса, мин аны шундый итеп яңаклармын — гомерендә дә онытмас.

Бәләкәч җавап бирмәде. Пар машиналарын дөньяда иң яхшы белүчене әнисенен яңакларга жыенуы аңа коточкыч булып тоелды. Әйе, бөтен эш кирегә киткән мондый бәхетсез көннән нинди яхшылык көтмәк кирәк инде.

Һәм, кинәт, Бәләкәч Карлсонны бик нык юксынып куйды. Карлсон шундый шат, көр күңелле, ул үзенен кечкенә генә кулын шундый кызык итеп селти дә: „Күңелсезлек бармыни — борыныңны салындырма, тормышта алай гына була инде ул, шуның өчен борчылып торалармыни“, —

¹ К р о н — Швециядә акча берәмлеге.

ди. „Шулай ук Карлсон бүтән бер дә килмәс микәнни?“ — дип борчылып куйды Бәләкәч.

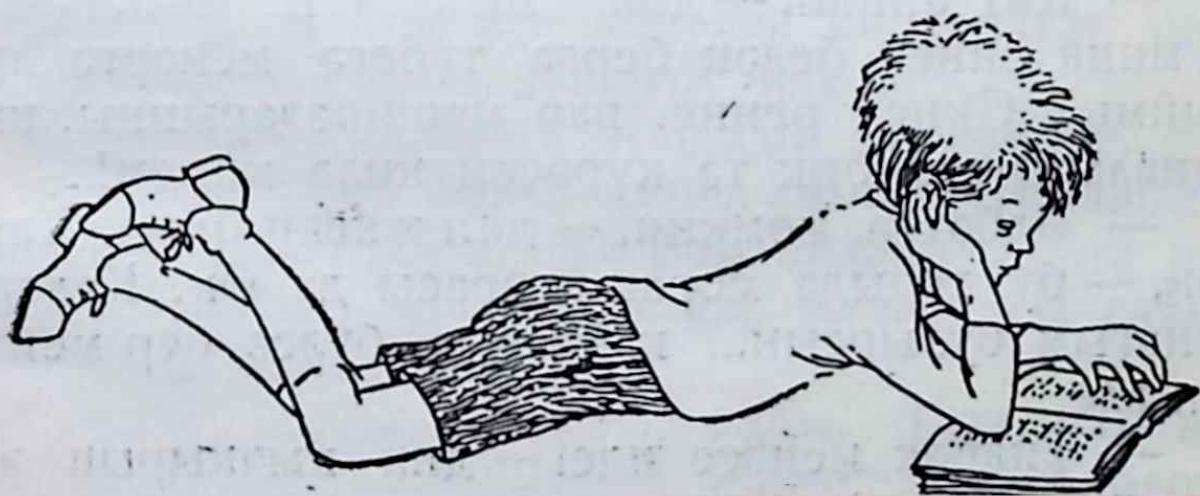
Шуннан соң Бәләкәч, Карлсонга охшатып, үз-үзенә:

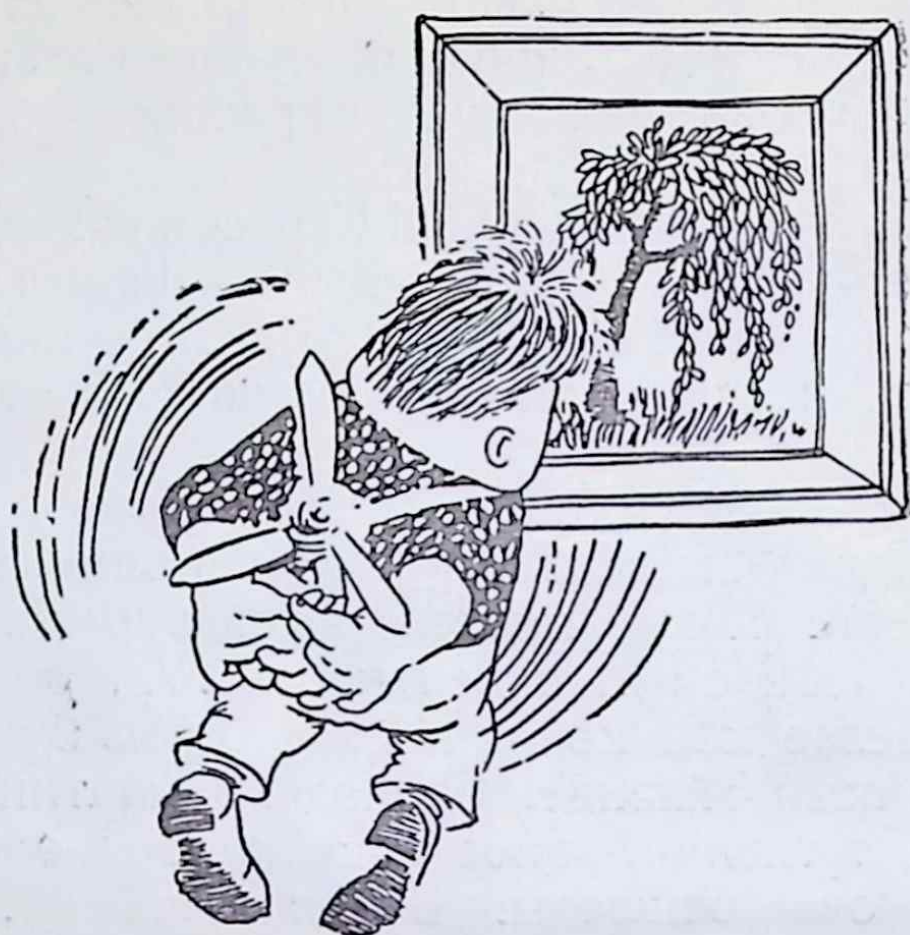
— Тыныч бул, май кап! Карлсон вәгъдә бирде, ә аңар ышанырга була, аның ышанычлы кеше икәне әллә кайдан күренеп тора. Бер-ике көннән ул очып килеп тә житәр, һичшиксез, килер, — диде.

... Бәләкәч, үз бүлмәсендә идәндә китап укып ятканда, янадан тәрәзә артында ниндидер безелдәү ишетте һәм бүлмәгә, гаять зур төклетурадай, Карлсон очып килеп керде. Ул, авыз эченән күңелле көй көйли-көйли, бүлмә буйлап берничә тапкыр әйләнде. Стенадагы картиналар турыннан үткәндә, әйбәтрәк күрер өчен, әкрерәк оча башлады. Бу вакытта ул, башын бер якка кыңгырайтып, күзләрен кыса төште.

— Матур картиналар, — диде ул, ниһаять. — Гадәттән тыш матур картиналар! Хәер, минекеләр кебек үк матур түгел түгелен.

Бәләкәч сикереп торды, ул шатлыгыннан нишләргә белмәде: Карлсонның килүенә ул шундый куанды.

— Ә түбәдә синен картиналарын күпме? —
дип сорады ул.

— Берничә мен. Буш вакытымда үзем рәсем
ясыым бит мин. Бәләкәй этәчләр, кошлар һәм
башка шундый матур әйберләр ясыым. Мин этәч
рәсемен дөньяда иң оста ясаучы, — диде Карлсон
һәм бик матур итеп әйләнде дә Бәләкәч янына
идәнгә төшөп басты.

— Кит аннан! — дип шаккатты Бәләкәч. —
Ә миңа синен белән бергә түбәгә менәргә яра-
мыймы? Синен өеңне, пар машиналарынны, кар-
тиналарынны бик тә күрәсем килә минем!..

— Әлбәттә, мөмкин, — дип җавап бирде Карл-
сон, — бу турыда сорап торасы да юк. Кадерле
кунагым булырсың... кайчан да булса бер менәр-
сең әле.

— Тизрәк менәсе иде! — дип кычкырып жи-
бәрде Бәләкәч.

— Тыныч бул, май кап! — диде Карлсон. — Башта миңа өемне жыештырырга кирәк. Тик моңа озак вакыт узмас. Син төшенәсендер инде, бүлмәләрне дөньяда ин тиз жыештыручы кем?

Бәләкәч кыюсыз гына:

— Синдер инде, — дип куйды.

Карлсон, ачуланып:

— „Синдер инде“! — диде. — Син әле „дер инде“ дип торасыңмы! Ничек син шикләнә аласың! Түбәдә яшәүче Карлсон — дөньяда бүлмәләрне ин тиз жыештыручы ул. Моңы һәркем белә.

Карлсонның һәр эштә дә „дөньяда беренче оста“ икәнненә Бәләкәч шикләнми иде. Мөгаен ул төрле уеннар уйнау буенча да дөньяда ин яхшы иптәштер. Моңысын Бәләкәч үз жилкәсендә татыды... Дөрөс, Кристер белән Гунилла да яхшы иптәшләр, ләкин түбәдә яшәүче Карлсонга житәргә кая инде ул аларга! Кристер үзенен эте Ёффа белән мактанудан башканы белми, ә Бәләкәч күптән инде аннан көнләшә.

„Әгәр иртәгә дә ул Ёффасы белән мактана башласа, мин анар Карлсон турында сөйләп бирәм. Түбәдә яшәүче Карлсон белән чагыштырганда, аның Ёффасы бер тиен дә тормый! Шулай дип әйтәм дә салам үзенә“.

Алай да Бәләкәчнен дөньяда ин теләгән нәрсәсе үзенен көчеген булдыру иде...

Бәләкәчнен уйларын Карлсон бүлдерде.

— Мин хәзер берәз күнел ачып алуга каршы килмәс идем, — диде ул һәм әйләнә-тирәгә күз йөртеп чыкты. — Сиңа яңа пар машинасы сатып алмадылармы?

Бәләкәч башын чайкап куйды. Теге пар машинасы исенә килеп төште: „Менә хәзер, Карлсон минем яңда вакытта, әтием белән әнием аның

чыннан да дөнъяда яшэвенэ ышана алырлар иде“, — дип уйлады. Эгэр Боссе белэн Бетан да өйдэ булсалар, ул аларга да Карлсонны күрсәтер.

— Минем этием-энием белэн танышасың киләме? — дип сорады Бэләкәч.

— Килә, билгеле! Бик шатланып танышам! — диде Карлсон. — Алар мине күрүгә бик тәсөөнерләр — мин шундый матур, шундый акыллы бит!... — Карлсон, үз-үзеннән риза булып, бүлмәне әйләнде дә өстәп куйды: — артык юан да түгел. Кыскасы, ир уртасы кеше. Синен эти-эниләренә минем белэн танышу бик күнелле булыр.

Кухня ягыннан кыздырган ит исе килә. Шунлыктан Бэләкәч тиздән аш өлгерәчәген аңлап алды. Берәз уйланганның соң, ул Карлсонны туганнары белән аштан соң таныштырырга булды. Бердән, әнисенә тефтел¹ кыздырырга уңайсызласалар, бер эш тә килеп чыкмаячак. Алай гына да түгел, кинәт әтисе я әнисе Карлсон белән пар машинасы яки китап шүрлегендәге таплар турында сөйләшергә уйласалар... Бу турыда сүз кузгатырга һич кенә дә ярамый. Бэләкәч, аш вакытында, дөнъяда пар машиналарын иң яхшы белүчегә нинди мәгамәләдә булырга кирәклекне әтисе белән әнисенә төшендереп куярга тырышчак. Ашап туеп, барысына да төшендергәч, Бэләкәч бөтен гаиләне үз бүлмәсенә чакырыр.

„Әйдәгез, минем бүлмәгә рәхим итегез. Түбәдә яшәүче Карлсон миңа кунакка килде“, — дияр Бэләкәч.

Алар телсез калырлар! Аларга карап тору нинди кызык булыр!

¹ Тефтел — тапаган итгән вак-вак кына түгәрәкләр әвәләп кыздырылган азык.

Карлсон, кинәт, бүлмә буйлап йөрмәс булды. Ул баскан урынында тукталып калды да ищейка кебек иснәнә башлады.

— Ит тефтеле, — диде ул. — Вак кына тәмле ит тефтеле дигәндә, үләм дә китәм инде мин!

Бәләкәч уңайсызланып китте. Турысын гына әйткәндә, бу сүзләренә каршы Карлсонга барытик: „Телисен икән, безнең белән бергә ашарга кал“, — дип кенә жавап бирергә иде инде. Ләкин бу сүзләргә Бәләкәчнең кыюлыгы житмәде. Элек әти-әнисе белән анлашмыйча торып, Карлсонны аш янына алып чыгарга ярамый. Кристер белән Гунилла булса, эш башка булыр иде. Барысы да өстәл янына жыйналгач та, соңгы микутта да Бәләкәч аларны ияртеп кайтып керәдә: „Сөекле әнием, Кристер белән Гуниллага борчак ашы белән белең бирсәңче“, — дип тә әйтә ала. Тик бөтенләй таныш булмаган кеп-кечкенә, юп-юан кешене, житмәсә әле, пар машинасын шартлаткан, китап шүрлеген яндырган кешене ашка чакыру — юк, моны болай жиңел генә эшләп булмый!

Ләкин, Карлсон әле генә, вак кына тәмле ит тефтелләре дигәндә үләм дә китәм инде, диде бит, димәк, ни генә булса да, аны тефтел белән сыйларга кирәк, югыйсә ул Бәләкәчкә үпкәләр дә бүтән аның белән уйнарга килмәс... Их, менә хәзер бөтен эш шул кечкенә генә ит тефтелләрендә бит!

— Әз генә көтеп тор, — диде Бәләкәч. — Мин тиз генә кухнядан тефтелләр алып керим.

Карлсон хуплап башын какты һәм Бәләкәчнең артыннан:

— Тизрәк алып кер! Картиналар карап кына тамак туймас! — дип кычкырып калды.

Бәләкәч кухняга атылып килеп керде. Шак-

маклы алъяпкыч бэйлэгэн энисе плитэдэ иски-кеч тэмле тефтеллэр кыздыра иде. Вакыт-вакыт ул зур табаны селкетеп куя һәм шыплап тутырган кечкенә ит шарлары сикереп китэлэр дә икенче яклары белән әйләнэлэр.

— Ә, синмени әле бу, Бэләкәч? — диде энисе. — Тиздән ашыйбыз.

Бэләкәч, мөмкин кадәр мөлаем булырга тырышып:

— Сөекле энием, кадерлем минем, тэлинкәгә берничә тефтел сал әле, зинһар, мин аны үз бүлмәмә алып китәр идем, — диде.

— Улым, хәзер ашарга утырабыз, — дип жавап бирде энисе.

— Беләм, шулай да миңа бик кирәк иде... Нигә икәннен мин сиңа аштан соң аңлатып бирермен.

Энисе:

— Я, ярар, ярар, — диде дә кечкенә тэлинкәгә алты тефтел салды. — Мә, ал.

Ах, нинди кечкенә, нинди шәп тефтелләр! Шундый тэмле ис аңкый үзләреннән, шундый матур булып кызганнар, кызарышканнар — кыскасы, ит тефтелләре нәкъ шундый булырга тиеш тә иде!

Бэләкәч тэлинкәне ике куллап тотты да саклык белән генә үз бүлмәсенә китте.

Ишекне ача-ача:

— Карлсон, менә мин булдым да! — дип кычкырды ул.

Тик Карлсон юкка чыккан. Бэләкәч, тэлинкәсен тоткан килеш як-ягына каранып, бүлмә уртасында басып торды. Бернинди Карлсон да юк. Мондый күңелсез хәлдән Бэләкәчнен шунда ук кәефе кырылды.

— Киткән, — дип куйды Бэләкәч. — Киткән!

Шул чакны кинэт... Бэлэкэчнөң колагына:

— Пип! — дигән ниндидер гажәеп чыелдау ишетелеп китте.

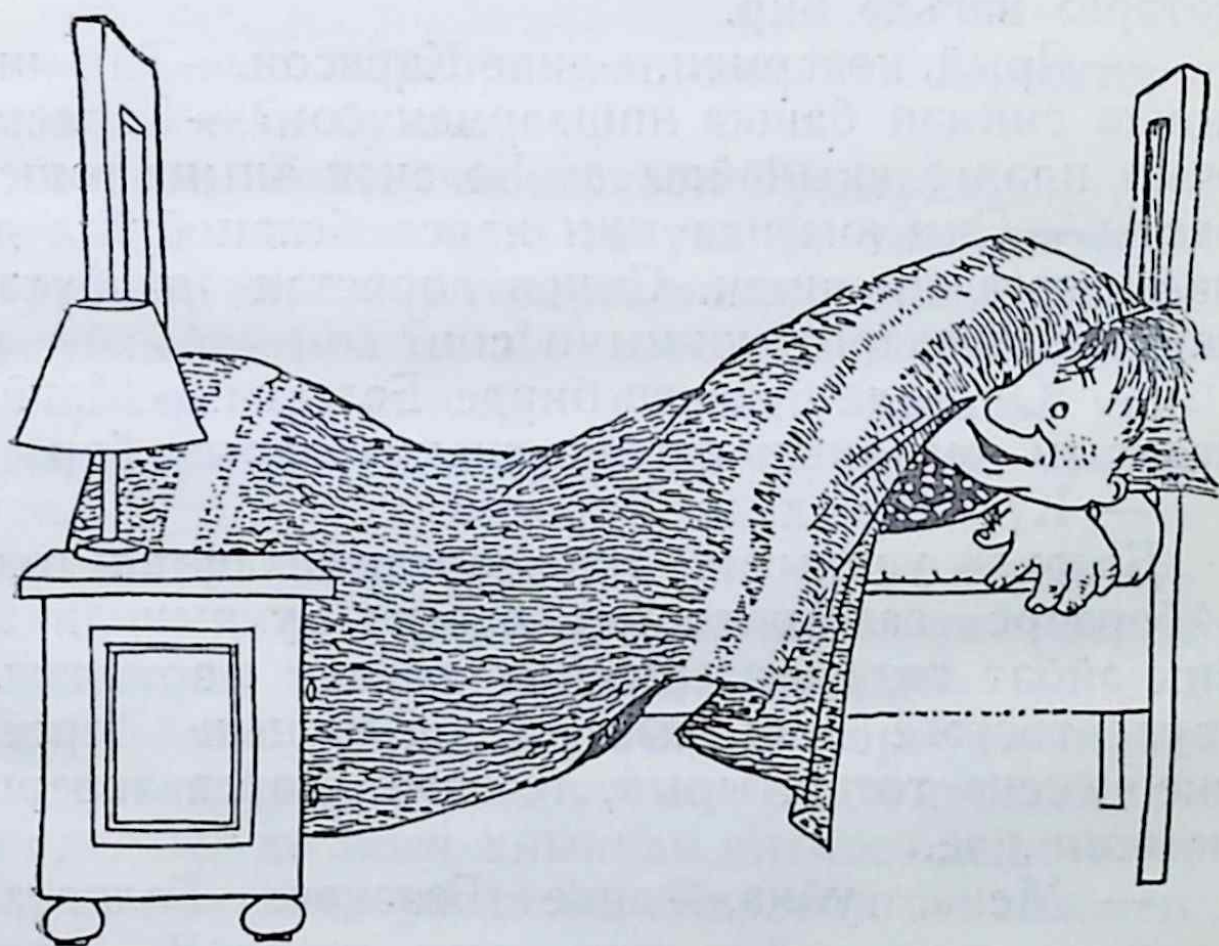
Бэлэкэч әйләнеп карады. Карават өстендә, мендәр белән янәшә, одеял астына кечкенә генә нәрсә бөгәрләнеп яткан да:

— Пип! Пип! — дип чыелдый.

— Аннан соң одеял астыннан Карлсонның хәйләкәр йөзе күренде.

— Хи-хи! Син: „киткән“, „киткән“ — дидең... Хи-хи! Ә „ул“ беркая да китмәгән, „ул“ тик яшеренгән генә!.. — дип чыелдады Карлсон.

Шунда ул Бэлэкэч кулындагы тәлинкәне күрдә һәм, күз ачып йомганчы, корсагындагы кнопкага басты. Мотор гүли башлады, Карлсон караваттан тефтел салынган тәлинкә янына яшен тизлегә белән очып килде. Ул, очып барган

көйгә, "бер" тефтелне эләктереп алды, аннары түшәмгә таба күтәрелде һәм лампа астыннан кечкенә генә әйләнеш ясады да, үз-үзеннән бик канәгать булып, тефтелне чәйнәргә кереште.

— Искиткеч тефтел! — дип кычкырып жи-
бәрде Карлсон. — Бигрәк тәмле инде! Дөнъяда
иң оста тефтел пешерүче хәзерләгән дип уй-
ларсын!.. Син моның шулай түгеллеген беләсен
инде, әлбәттә, — дип өстәп куйды ул.

Карлсон тәлинка янына очып килде дә тагын
бер тефтелне алды.

Шул вакыт кухнядан Бәләкәч әнисенен та-
вышы ишетелде:

— Бәләкәч, без табынга утырабыз, тизрәк
кулынны ю!

Бәләкәч:

— Миңа китәргә кирәк, — диде дә тәлинкәне
идәнгә куйды. — Тик мин озак тормам. Минне
көтәргә вәгъдә бир.

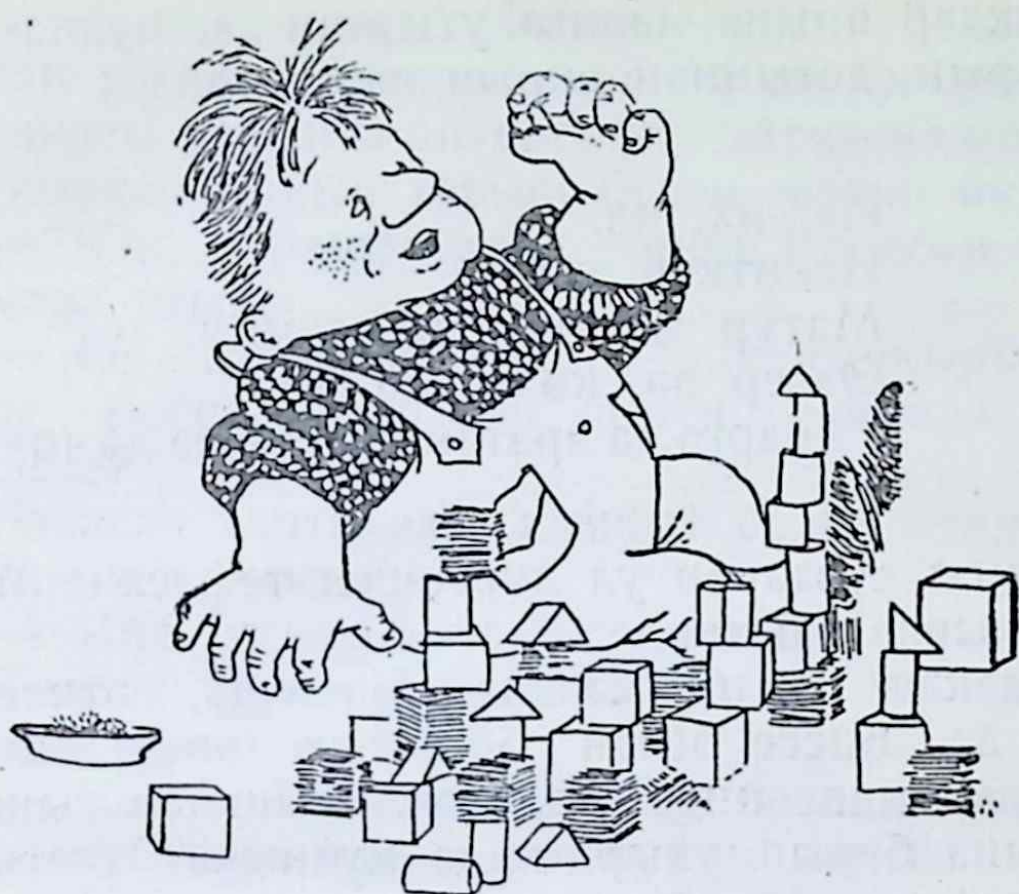
— Ярый, көтәрмен, — диде Карлсон. — Тик мин
монда синнән башка нишләргә соң? — Карлсон
очып идәнгә якынайды да Бәләкәч янына төшөп
басты. — Син югында мин нәрсә белән булса да
мавыгырга тиешмен. Синен дөрөстән дә бүтән
пар машиналарың юкмыни соң?

— Юк, — дип җавап бирде Бәләкәч. — Маши-
наларым юк, аның каравы шакмакларым бар.

— Күрсәт, — диде Карлсон.

Бәләкәч уенчыклар тора торган шкафтан төзү
әйберләре салган тартма алды. Бу чыннан да
бик әйбәт төзү материалы — төрле формадагы,
төрле төстәге детальләр иде. Аларның берсен
икенчесенә тоташтырып, теләсәң нәрсә төзәргә
мөмкин иде.

— Менә, уйна, — диде Бәләкәч. — Болардан

жаның телэгән нәрсәне — автомобиль дә, күтәрү краны да ясап була...

Карлсон Бәләкәчнән сүзен бүлдерде:

— Дөньяда иң оста төзүче бу төзү материалларыннан нәрсәләр төзөргә мөмкин икәннен белмидип уйлыйсыңмы әллә!

Карлсон тагын бер тефтелне авызына капты да тизрәк шакмаklar салынган тартма янына килде.

— Мин хәзер күрсәтермен, син хәзер күрерсен..., — дип такылдый-такылдый ул бөтен шакмаklarны идәнгә бушатып ташлады.

Тик Бәләкәчкә инде аш ашарга барырга кирәк иде. Дөньяда иң оста төзүченең эшен күзәтеп торыр иде, бер дә аның яныннан китмәс иде дә бит! Бусагага житкәч, ул тагын Карлсонга әйләнеп карады. Карлсон инде тау кебек өелеп яткан

шакмаклар янына идэнгә утырган да, куана-куана, борын астыннан акрын гына көйли:

Их, их, их!
Искиткеч уен!
Матур да, акыллы да мин,
Өлгер дә, көчле дә мин!
Уйнарга да яратам, чәйнәргә дә яратам.

Соңгы сүzlәрен ул дүртенче тефтелне йота-йота жырлап бетерде.

Бәләкәч аш бүлмәсенә кергәндә, әтисе дә, әнисе дә, Боссе белән Бетан да өстәл янында утыралар иде инде. Бәләкәч мыштым гына үз урынына барып утырды да муенына тастымал бәйләде.

— Әнием, миңа бернәрсә вәгъдә ит. Әтием син дә,—диде ул.

— Нәрсә вәгъдә итик икән соң? — дип сорарды әнисе.

— Юк, элек син вәгъдә бир!

Әтисе, мәсьәләгә төшенми торып, вәгъдә бирүгә каршы иде.

— Ә син бәлки тагын эт сорый башларсың? — диде ул.

— Юк, эт сорамайым,—дип җавап бирде Бәләкәч.—Хәер, әгәр теләсән, син миңа эт тә вәгъдә итә аласың! Юк, бу бөтенләй башка нәрсә һәм ул һич тә хәвефле түгел. Вәгъдә итәбез дип вәгъдә бирегез инде!

— Я, ярар, ярар,—диде әнисе.

Бәләкәчкә шул гына кирәк иде, ул, куанып:

— Димәк, сез... түбәдә яшәүче Карлсонга пар машинасы турында бер сүз дә әйтмәскә вәгъдә бирдегез...—диде.

— Кызык,— диде Бетан,— үзөң белән беркайчан да очрашмаячак кешегә ничек инде пар машинасы турында әйтергә яки әйтмәскә мөмкин?

Бәләкәч тыныч тавыш белән җавап бирде:

— Юк, очрашачаклар, чөнки Карлсон минем бүлмәдә утыра.

— Ой, тончыгам инде! — дип кычкырып җибәрде Боссе.— Карлсон синен бүлмәдә утыра дисенме?

Бәләкәч тантаналы кыяфәт белән тирә-якка күз йөртөп чыкты:

— Әйе, утыра шул менә, утыра!

Тизрәк ашап туйсыннар иде, ул вакытта күрә алырлар иде...

— Карлсон белән танышу безнең өчен зур шатлык булыр иде,— дип куйды әнисе.

— Карлсон да шулай уйлый! — дип җавап бирде Бәләкәч.

Ниһаять, компотны да ашап бетерделәр. Әнисе өстәл яныннан торды. Хәлиткеч минутлар килеп житте.

— Һәммәбез дә барыйк,— дип тәкъдим итте Бәләкәч.

— Сина безне әгъвәләп торырга туры килмәс,— диде Бетан.— Шул Карлсонны күрмичә тынычланачагым юк.

Бәләкәч алдан барды.

— Тик вәгъдәгездә генә торыгыз,— диде ул үз бүлмәсе янына якынлашкан.— Пар машинасы турында бер сүз дә әйтмәскә!

Шуннан соң ул ишек тоткасын борды да ишекне ачты.

Карлсон бүлмәдә юк иде. Бу юлы инде чыннан да юк. Беркайда да юк. Хәтта Бәләкәчнен ятагында да кечкенә йомарлак кыймылдап ятмый иде.

Анын каравы идэндә шакмактардан эшлэнгән манара тора. Бик биек манара. Элбәттә Карлсон шакмактардан күтәрү краннары да, башка нәр-сәләр дә ясый алган булыр иде, тик бу юлы ул шакмактарның берсе өстенә икенчесен куеп кына чыккан, нәтижәдә оп-озын, неп-нечкә ма-нара барлыкка килгән; манараның очына ул гөм-бәз шикеллерәк бернәрсә куйган: иң өстәгә шакмакта нәни генә түгәрәк ит тефтеле ята.

Карлсон палатка корып уйный

Әйе, Бәләкәч өчен бу иң авыр минут иде. Шакмактардан ясалган манараны ул пешергән тефтел белән бизәү әнисенә ошамады, билгеле, һәм ул моны Бәләкәч эшләгән булуга аз гына да шикләнмәде.

Бәләкәч:

— Түбәдә яшәүче Карлсон...— дип әйтә башлаган иде, әтисе аны коры гына итеп бүлдерде:

— Менә нәрсә, Бәләкәч, синен Карлсон турындагы уйдырмаларыңны без башка ишетергә теләмибез!

Боссе белән Бетан көлеп жибәрделәр.

— Хәйләкәр дә соң бу Карлсон!— диде Бетан.— Без килеп керер алдыннан гына юкка чыга да куя.

Кәефе кырылган Бәләкәч салкын тефтелне ашады да шакмактарын жыеп куйды. Хәзер Карлсон турында сөйләүненең файдасы булмавы көн кебек ачык иде. Әмма Карлсон аны бигрәк тә, бигрәк тә уңайсыз хәлдә калдырды инде!

Әтисе:

— Ә хәзер кофе эчеп алайк һәм Карлсон турында онытыйк,— диде дә, тынычландыргандай итеп, Бәләкәчненең яңагынан сыйпап куйды.

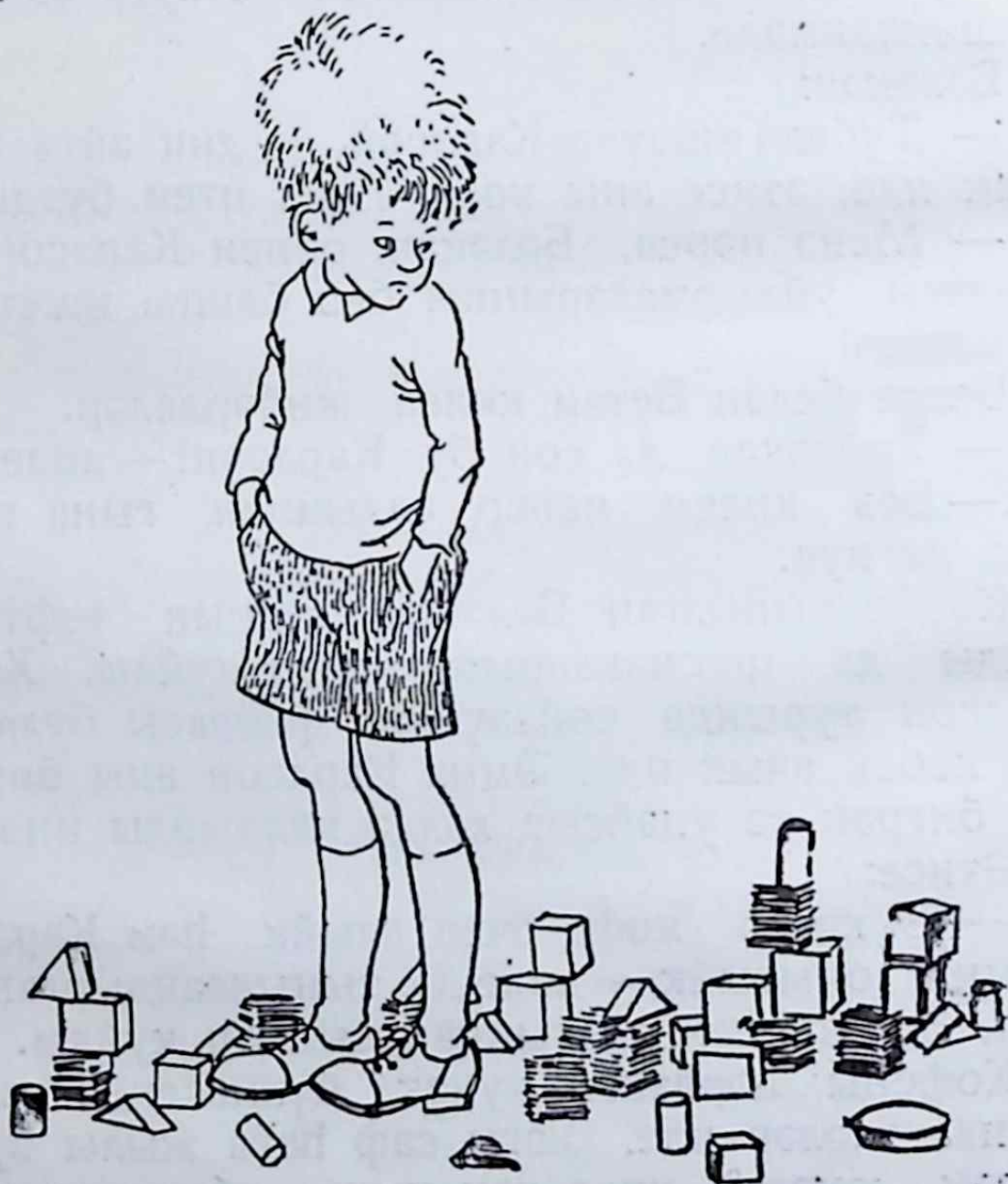
Кофены һәрвакыт кунак бүлмәсендә камин янында эчәләр иде. Язгы саф һава жылы булса да һәм юкәләр инде вак кына ябышкак яшел

яфраклар белән капланырга өлгергән булсалар да, бүген дә кичен камин янына жыелдылар. Бәләкәчнән кофегга исе китми, аның каравы ул әтисе, әнисе, Боссе һәм Бетан белән бергә менә шулай каминда янган ут каршында утырырга ярата...

Әнисе камин алдындагы кечкенә өстәлгә кофейник белән подносны китереп куйгач, Бәләкәч:

— Әнием, бер минутка гына артына әйләнеп торсана, — дип үтенде.

— Нигә артыма әйләним ди?

— Син бит, шатыр-шотыр шикәр кимергән чагында сина карап тора алмыйм, дисең, ә мин хәзер бер шакмак шикәр алам,— диде Бәләкәч.

Бәләкәчкә нәрсә белән булса да мавыгырга кирәк иде. Карлсонның качып китүенә анын бик нык ачуы килгән иде. Чыннан да, ачу килмәслек тә түгел бит инде — башына ит тефтеле куелган уенчык манара гына калдырып кинәт кенә юкка чыгу яхшымыни!..

Бәләкәч мөмкин кадәр утка елышып, камин янында — үзе яраткан урында утыра бирде.

Менә шулай, аштан соң бөтөн гаилә бергә жыелып, кофе эчкән минутлар көннең иң күнелле вакыты була дисән дә ярый. Биредә әтисе белән дә, әнисе белән дә тынычлап сөйләшеп була, алар да башка вакытта булмый торган игътибар белән Бәләкәчне тыңлыйлар. Бетан белән Боссеның бер-берсен шаяртуларын һәм „ятлау“ турында сөйләшүләрен тыңлап торуы да кызыклы була. „Ятлау“ дип дәрес хәзерләүнең катлаулырак ысулы аталадыр, күрәсен. Башлангыч мәктәптә Бәләкәчкә өйрәтелә торган ысулларга караганда да катлаулырактыр инде ул. Бәләкәч тә үзенек мәктәптәгә эшләре турында бик-бик сөйләргә тели дә бит, тик моның белән әти-әнисеннән башка һичкем кызыксынмый шул. Боссе белән Бетан ул сөйләгәннәрдән көләлдә, Бәләкәч гарьләнеп тукталып кала: көлөп торганда сөйләмәссең бит инде! Хәер, Бетан белән Боссе Бәләкәчне үртәмәскә тырышалар, чөнки ул үзе дә җавапсыз калмый. Бәләкәч бик шәп итеп үрти белә — Боссе кебек абыең, Бетан кебек апан бар чагында, башкача булырга мөмкинме соң!

— Я, Бәләкәч, дәресләренне әзерләдеңме инде? — дип сорады әнисе.

Бэлэкэчкэ мондый сораулар бик үк ошап житми иде житүен, тик әнисе аның бер шакмак шикәр ашап бетерүенә тыныч карый алгач, Бэлэкэч тә бу күңелсез сөйләшүдә үзен кыю то-тарга булды.

— Әзерләдем, әлбәттә,—дип жавап бирде ул, авызын турсайтып.

Баядан бирле ул тик Карлсон турында гына уйлый. Карлсонның кая китеп югалуын белмичә торып, аның дәрестә кайгысы юклыгын кешеләр андый алмыйлар микәнни!

— Өйгә нәрсә биргәннәр иде соң? — дип сорап куйды әтисе.

Бэлэкәчнен чынлап торып ачуы чыкты. Бүген бу сүзләренә чиге булмас, ахыры. Дәрес-ләр турында сөйләшер өчен генә шулай күңелле итеп ут янында утырмыйлар ич инде!

— Безгә алфавитны өйрәнергә бирделәр,—диде ул, ашыгып,—оп-озын алфавит. Мин аны беләм инде: башта А хәрефе тора, аның артыннан башка хәрефләр тезелеп китә.

Ул яңадан бер шакмак шикәр алды да тагын Карлсон турында уйланырга кереште. Алар теләсә нәрсә такылдый бирсеннәр, ә ул Карлсон турында гына уйлаячак. Ул аны тагын кайчан да булса бер күрерме икән?

Аның бу уйларын Бетан бүлдерде:

— Син нәрсә, Бэлэкәч, әллә ишетмисеңме? Егерме биш эре¹ эшләп аласың киләме?

Аның сүзләренә Бэлэкәч тиз генә төшенә алмады. Егерме биш эре эшләп алырга ул, әл-бәттә, каршы килмәс иде. Ләкин моның өчен нәрсә эшләргә кирәк икән — бөтен хикмәт шунда.

¹ Эре — Швециядә вак акча.

— Егерме биш эре бик аз ич ул,— диде ул кырыс кына.— Хэзер шундый кыйммэтчелек бит... Син, мәсэлән, илле эрелек бер стакан мороженое күпме тора дип беләсең?

— Илле эре тора дип уйлыйм инде,— диде Бетан, хәйләкәр елмаеп.

— Менә шул-шул,— диде Бәләкәч.— Егерме биш эренен бик аз булуын син үзен дә бик яхшы беләсең.

— Сүзнен ни турында икәннен дә белмисен ич әле син,— диде Бетан.— Сиңа бернәрсә эшләргә дә туры килмәс. Сиңа тик кайбер нәрсәләрне эшләмәскә генә кирәк булачак.

— Ә нәрсә эшләмәскә?

— Кич буге кунак бүлмәсенә аяк атламаска тиешсең.

— Бетанның яңа егете Пелле киләчәк, анлашыламы? — диде Боссе.

Бәләкәч башын какты. Анлашылды, кара син аларны нинди хәйләкәрләр: әнисе белән әтисе кинога китә, Боссе футбол матчына бара, ә Бетан үзенен Пеллесе белән кич буге кунак бүлмәсендә гөрләшчәк. Бары тик Бәләкәч кенә үз бүлмәсенә сөреләчәк, житмәсә тагы, нибары егерме биш эре генә бирәчәкләр... Менә нинди икән аның гаиләсе!

— Ә синең яңа егетенең колаклары нинди? Бусы да, элеккесе кебек үк, салпы колаклымы?

Бу сүзләр, Бетанның ачуын китерү өчен, юри әйтелде.

— Менә ишетәсеңме, әни? — диде Бетан.— Бәләкәчне монда кертмәүнен миңа нигә кирәк булуын син хэзер үзен дә аңлайсың. Минем яныма килгән кешенең һәммәсен өркетә!

Әнисе ышанычсыз гына итеп:

— Бәләкәч бүтән алай эшләмәс,— диде. Ул балаларының әрәпләшүләрен яратмый иде.

— Юк, ул шулай итәчәк, менә күр дә тор! — дип, үз сүзен бирмәде Бетан. — Син нәрсә, аның Клаасны ничек куып чыгаруын хәтерләмисеңме әллә? Ул аңар текәлде дә: „Юк, Бетан, мондый колактарны мактап булмый“, — диде. Билгеле инде, шуннан бирле Клаасның эзе дә юк.

— Тыныч бул, май кап! — диде Бәләкәч, нәкъ Карлсон кебек итеп. — Мин үз бүлмәмдә утырачакмын, шуның өстенә сездән бер тиен дә алмаячакмын. Сезнең мине күрәсегез килми икән, миңа да сезнең акчагыз кирәкми.

— Ярый, — диде Бетан. — Алайса, кич буе бу бүлмәдә күренмәм дип, ант ит.

— Ант итәм! — диде Бәләкәч. — Белеп тор, миңа синең Пеллеләреңнең берсе дә кирәкми. Аларны күрмәс өчен, үземнән егерме биш эре бирердәй булдым инде.

Менә әтисе белән әнисе кинога киттеләр, Боссе стадионга йөгерде. Бәләкәч үз бүлмәсендә утыра һәм өстәвенә бер тиен дә алмый. Ишекне аз гына ачып караса, аңар аш бүлмәсеннән аңлашылмый торган мыгырдану ишетелә — анда Бетан үзенең Пеллесе белән бытылдап утыра. Бәләкәч аларның нәрсә сөйләшүләрен белергә тырышып караган иде дә, ләкин бернәрсә дә килеп чыкмады. Шуннан ул тәрәзә янына килде дә һаман караңгылана барган күк йөзен күзәтә башлады. Аннары, Кристер белән Гунилла уйнамыйлармы икән дип, урамга карады. Ишек төбөндә берничә зур малай әүмәкләшәләр, урамда, алардан башка, беркем дә юк. Малайлар сугышканда, Бәләкәч аларны кызыксынып күзәтә башлаган иде дә бит, кызганычка каршы, көрәш бетеп тә китте һәм аңа тагы бик-бик күңелсез булып калды.

Һәм менә шул чакны ул гажәеп матур бер тавыш ишетеп алды. Ул мотор гүләвен ишетте һәм бер минуттан Карлсон тәрәзәдән очып керде.

— Сәлам, Бәләкәч! — диде ул гамьсез генә.

— Сәлам, Карлсон! Син каян килеп чыктын?

— Нәрсә?.. Мин төшенмим, син нәрсә әйтмәкче буласың?

— Син минем эти-энием белән танышырга кирәк булган минутта гына юкка чыктын ич. Нигә качтын?

Карлсонның ачуы йөзенә чыккан иде.

Ул бөөренә таянды да кычкырып жибәрде:

— Юк, минем әле мондый нәрсәне ишеткәнем юк иде. Әллә инде минем өемдәге хәлне белеп килергә дә хакым юкмы? Минемчә, хужа үз өен карарга тиеш. Башкача булуы мөмкинме соң? Миңа үз өемдәге эшләр белән шөгыльләнергә кирәк булган вакытта гына, синең эти-ләрәннең минем белән танышырга теләүләренә мин гаеплемени?

Карлсон бүлмәне караштырды.

— Өй дигәннән... Ә минем манарам кайда? — дип сорады ул. — Минем гүзәл манарамны кем жимерде, минем тефтелем кайда?

Бэлэкэч унайсызланып китте.

— Син эйлэнep килерсең дип уйламадым мин,— диде ул кыюсыз гына.

— Э, шулаймыни! — дип кычкырды Карлсон. — Дөнъяда иң оста төзүчe манара эшли, шунан соң аны нишлэтэлэр инде? Кем аны койма белән эйләндереп ала? Кем аның гасырлар бue үз урынында торуы турында кайгырта? Иичкем кайгыртмый! Бөтенләй киресенчә: манараны жимерэлэр, юк итэлэр, шуның өстенә тагы кешенен тефтелен дә ашап бетерэлэр!

Карлсон читкә китте дә, бүртенеп, тәбәнәк урындыкка утырды.

— Я, борынынны салындырма, тормышта алай гына була инде ул! — диде Бэлэкэч нәкъ Карлсон шикелле итеп, кулын селкеп куйды. — Борчылырлык нәрсә бармы инде монда?

— Сина акыл сатуы рэхэт тә бит! — дип Карлсон ачу белән мыгырдап куйды. — Жимерүе бик жиңел. Жимер дә, я, борынынны салындырма, борчылырлык нәрсә бармы инде монда, дип тор, имеш. Э миңа, менә бу кечкенә куллары белән манара салган төзүчегә, рэхэт дип беләсеңме әллә?

Һәм Карлсон үзенен күпереп торган кечкенә кулларын Бэлэкэчнен борынына ук китереп терәде. Аннары ул янадан урындыкка барып утырды да элеккедән дә ныграк бүртенде.

— Мин шартлыйм хәзер, — дип мыгырданды ул, — чыдар хәлем калмады, шартлыйм хәзер!

Бэлэкэч бөтенләй аптырап китте. Ул, нишлэргә белмичә, катып калды.

Тынлык озакка сузылды. Ахырда Карлсон болай диде:

— Эгәр миңа берәр бүлэк бирсэлэр, минем бәлки тагын күнелем күтәрелеп китәр иде. Дө-

рес, ышандыра алмыйм, шулай да берәр нәрсә бүләк итсәләр, берәз күнеләм ачылып китүе ихтимал...

Бәләкәч өстәл янына йөгереп барды да инкадерле әйберләре: маркалар коллекциясе, төрле төстәге дингез ташлары, төсле бурлар һәм кургашын солдатлар саклана торган тартмасын актарырга кереште.

Шунда ук кечкенә генә электр фонаре да бар иде. Бәләкәч аны бик кадерләп тотар иде.

— Бәлки, сина менә моны бүләк итәргәдер?— диде ул.

Карлсон ялт итеп фонарьга карап алды да жанланып китте.

— Менә-менә, күнеләм күтәрелсен өчен, миңа шундый берәр нәрсә кирәк тә инде. Миңем манарам моның кебек кенә түгел иде, әлбәттә, шулай да миңа бу фонарьны бүләк итсән, аз гына булса да шат күнелле булырга тырышырмын.

— Ул синеке,— диде Бәләкәч.

Карлсон, кнопканы баса-баса, шикләнәп:

— Ә ул янамы соң?— дип сорады.— Ура! Яна!— дип кычкырып жибәрде ул, хәтта аның күзләре дә ялкынланып китте.— Уйлап кына кара, көзгә караңгы кичләрдә кечкенә өем янына барырга туры килгәндә, мин шушы фонарьны яндырырмын. Моннан соң инде караңгыда моржалар арасында адашып йөрмәм,— диде Карлсон һәм фонарьны сыйпап куйды.

Бу сүзләрне ишеткәч, Бәләкәч бик нык куанды, ул, бары тик бер генә тапкыр булса да, Карлсон белән бергә түбәдә йөрергә һәм караңгыда бу фонарь аларның юлларын яктыртуын күрергә хыяллана иде.

— Я, Бәләкәч, менә минем күңелем янадан күтәрелде! Чакыр әтиләреңне — танышабыз.

— Алар кинога киттеләр, — диде Бәләкәч.

— Минем белән очрашасы урынга, кинога киттеләрме? — диде Карлсон, гажәпләнеп.

— Әйе, барысы да киттеләр. Бетан белән аның егете генә өйдә калдылар. Алар кунак бүлмәсендә утыралар, тик миңа анда керергә ярамый.

— Мин нәрсә ишетәм! — дип кычкырып жи-
бәрде Карлсон. — Син теләгән жиренә бара ал-
мыйсыңмы? Юк, без моңа түзеп тора алмыйбыз.
Киттек!..

Бәләкәч:

— Ләкин бит мин ант иттем... — дия башла-
ган иде, аны Карлсон бүлдерде:

— Ә мин, берәр хаксызлык күрсәм, шунда
ук аңар карчыга кебек ташланырмын дип ант
иттем.

Ул Бәләкәч янына килде дә аның аркасына
суккалап алды:

— Син нәрсә вәгъдә иттең соң?

— Кич буе кунак бүлмәсендә мине күрмәс-
сез дип вәгъдә иттем.

— Сине беркем дә күрмәс тә, — диде Карл-
сон. — Бетанның егетен күрәсен килә ич, әйе
бит?

— Дөрөсен генә әйткәндә, бик күрәсем ки-
лә! — диде Бәләкәч кабынып китеп. — Элек ул
салпы колаклы егет белән дус иде. Күрәсе иде,
монысының колаklары нинди икән.

— Мин дә бик рэхэтләнеп анын колакларын күрер идем,— диде Карлсон.— Бер минут кына көтеп тор! Мин берәр экәмәт уйлап табыйм әле. Дөнъяда төрле экәмәтләрне иң оста башкаручы — ул да булса түбәдә яшәүче Карлсон.— Карлсон әйләнә-тирәгә игътибар белән карап чыкты. Аннан башы белән одеялга ымлап күрсәтте дә:— Әнә безгә кирәкле нәрсә,— диде.— Безгә менә шул одеял кирәк тә инде. Берәр хикмәт уйлап чыгара-чагымны белә идем мин...

— Нәрсә уйлап чыгардың сон? — дип сорады Бәләкәч.

— Минә кич буе кунак бүлмәсендә күрмәс-сез, дип ант иткенме? Шулаймы? Әгәр дә одеялга төренсән, сине берәрү дә күрмәс ич.

— Әйе... тик...— дип, Бәләкәч каршы килергә маташып карады.

— Бернинди дә „тик“ юк!— дип, Карлсон аны кырыс кына бүлдерде.— Әгәр син одеялга төренсән, сине күрмәсләр, ә одеялны күрерләр. Одеялга төренгән булгач, мине дә күрмәсләр. Бетанга шуннан да авыррак жәза юк, әлбәттә. Андый юләр булгач, шул кирәк анар... Бичара, бичара бала Бетан, шулай итеп ул мине күрмәчәк!

Карлсон, караваттан одеялны тартып алып, башына ябынды. Аннары ул Бәләкәчне үз янына чакырды:

— Кил монда, тизрәк минем яныма кил. Минем палаткама кер.

Бәләкәч тиз генә Карлсон янына одеял астына кереп яшеренде, һәм алар икесе дә сөенешеп шыркылдарга тотындылар.

— Бетан аш бүлмәсендә палатка күрергә теләмәве турында бер сүз дә әйтмәгәндер ич.

Палатка күргәндә, бөтен кеше шатлана. Эчендә ут янып торган палатканы күргәндә, бигрәк тә куаналар! — шулай диде дә Карлсон фонарьны яндырып жибәрде.

Палатканы күргәч, Бетанның куаначагына Бәләкәч ышанып житми иде житүен. Әмма караңгыда одеял астында Карлсон белән бергә басып тору һәм фонарь белән яктырту бик тә кызыклы һәм гадәттән тыш бернәрсә булганга, бу хәлдән хәтта йөрәк дөп-дөп тибә иде.

Бәләкәч, Бетанны борчымыйча гына, үз бүлмәсендә дә палатка ясап уйнарга мөмкин дип исәпли иде, ләкин Карлсон моның белән һич тә килешергә теләмәде.

— Мин хаксызлыкка түзеп тора алмыйм, — ди ул. — Ни булса да булыр, кунак бүлмәсенә керәбез!

Менә палатка ишеккә таба бара башлады. Бәләкәч Карлсон артыннан барды. Одеял астыннан күпереп торган кечкенә кул күренде һәм әкрен генә ишекне ачты. Палатка кунак бүлмәсеннән калын чаршау белән аерылып торган алгы бүлмәгә чыкты.

— Тыныч бул, май кап! — дип пышылдады Карлсон.

Палатка бер тавышсыз алгы бүлмәне үтте һәм чаршау янына килеп туктады. Бетан белән Пелленен бытылдаулары хәзер ачыграк ишетелә башлады, шулай да сүзләрен аңлап булмый иде. Кунак бүлмәсендә ут яндырылмаган. Бетан белән Пелле караңгыда утыралар — тәрәзә аша урамнан төшкән яктылык та житә, күрәсен, аларга.

— Моңысы бик яхшы, — дип пышылдады Карлсон. — Караңгыда минем фонарем тагын да көчлерәк яктыртыр.

Һәм әлегә, ул-бу була күрмәсен дип, фонарен сүндерде.

— Әйдә, без күптән көтелгән сөөнечле бүләк булып алар алдына килеп басыйк әле...— диде Карлсон һәм одеял астында хихылдап куйды.

Палатка әкрен-әкрен генә чаршауны икегә аерды да кунак бүлмәсенә керде. Бетан белән Пелле каршы як стена буендагы кечкенә кәнәфидә утыралар иде. Палатка әкрен-әкрен генә аларга якынлашты.

Бәләкәч, егетнең карлыккан тавыш белән:

— Мин хәзер сине үбәм, Бетан,— диюен ишетте.

Бигрәк әкәмәт икән бу Пелле!

— Ярый, — диде Бетан һәм тагын тынлык урнашты.

Палатканың кара шәүләсе идән буйлап тавышсыз гына шуышты: әкрен генә һәм котылгысыз рәвештә ул кәнәфигә якынайды. Кәнәфигә берничә генә адым калып бара, әмма Бетан белән Пелле берни дә сизмиләр. Алар сөйләшми генә утыралар.

Пелленең кыюсыз гына тавышы ишетелеп китте:

— Ә хәзер син үп инде, Бетан.

Пеллегә җавап бирүче булмады, чөнки нәкъ шул минутта фонарь көчле яктылык сибеп янып китте. Бу яктылык соры караңгылык тудырган күлэгәләрне таратып жибәрде һәм Пелленең йөзенә килеп бәрелде. Пелле сикереп торды, Бетан кычкырып жибәрде. Ләкин шунда ук шаркылдап көлү һәм яшен тизлегә белән алгы бүлмәгә таба йөгерүче аяк тавышлары ишетелде.

Фонарьның көчле яктылыгына күзләре чагылган Бетан белән Пелле берни дә күрә алма-

дылар, анын каравы алар чаршау артыннан шат-
лыктан шашынган кыргый көлү тавышы ишет-
теләр.

— Минем тиктормас энем инде ул, — диде
Бетан. — Их, кирәген бирим әле үзенә!

Бәләкәч эче катып көлө иде.

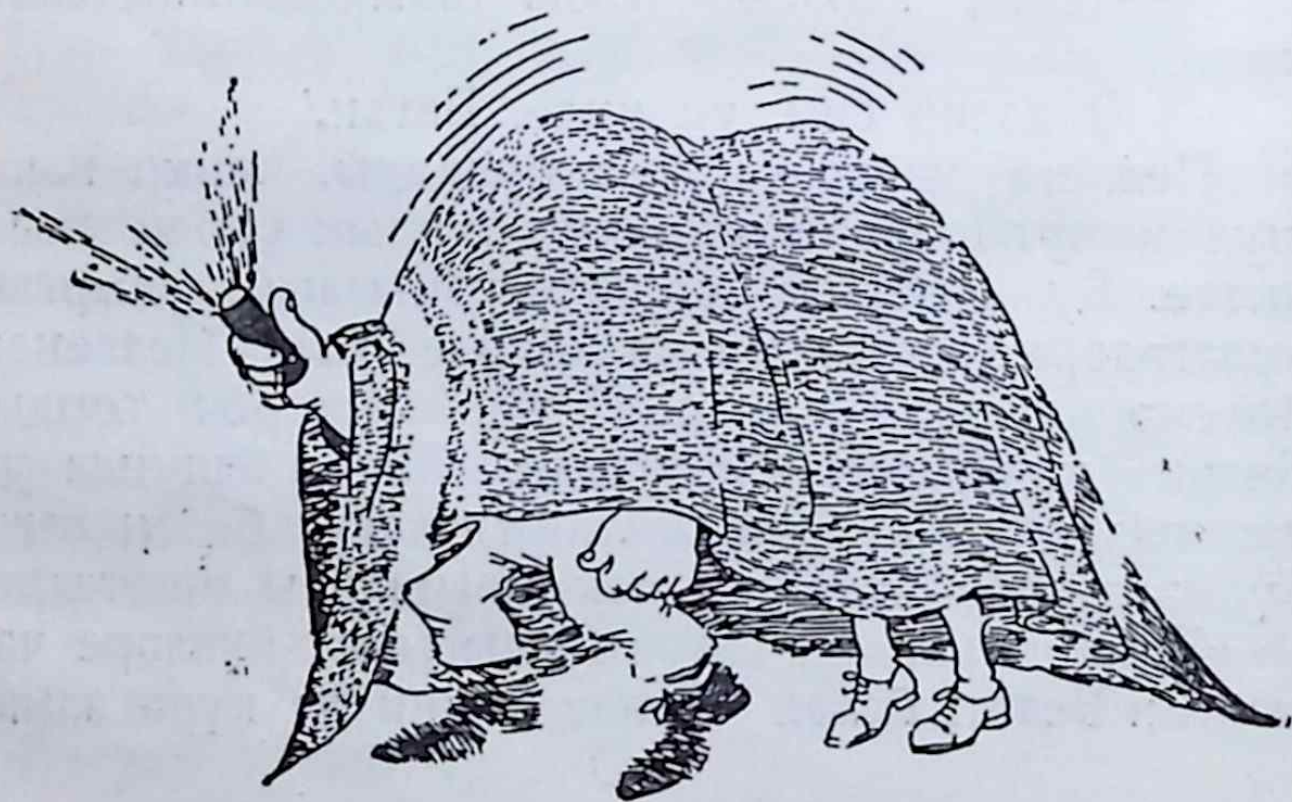
— Үбәр, үбәр! — дип кычкырды ул. — Нигә
үпмәсен ди? Бетан бөтен кешене үбә, анысы
көн кебек ачык.

Аннан соң дөбөрдәгән тавыш ишетелде, та-
гын шаркылдап көлөргә тотындылар.

Тегеләр алны-артны карамыйча, чабып бар-
ганда, абынып егылдылар.

— Тыныч бул, май кап! — дип пышылдады
Карлсон.

Көлүдән һич кенә тыела алмаса да, Бәләкәч мөм-
кин кадәр тыныч булырга тырышты. Карлсон анын
өстенә килеп төштө һәм Бәләкәч кайсы үз аяк-
лары, кайсы Карлсон аяклары икәннен аера алмас
булды. Бетанның аларны менә-менә куып житүе
мөмкин иде, шуңар күрә алар мукәләп киттеләр.

Бетан тотып ала дигәндә генә, алар, ахылдый-ахылдый, Бәләкәч бүлмәсенә атылып килеп керделәр.

Карлсон одеял астыннан:

— Тыныч бул, май кап!— дип пышылдый, ә аның кыска аяклары, барабан таяклары кебек, идәнне тук-тук төяләр.— Түбәдә яшәүче Карлсон— дөньяда иң шәп йөгәрүче!— дип өстәп куйды ул, көчкә-көчкә тын алып.

Бәләкәч тә бик кызу йөгәрә ала һәм хәзер дөрестән дә бу бик әһәмиятле иде. Бетанның борын төбөндә генә ишекне ябып, алар котылып калдылар. Карлсон кабаланып ишекне ачкыч белән бикләде дә рәхәтләнеп көләргә тотынды. Бу вакытта Бетан бар көченә ишек кага иде.

Ул ачуланып кычкырып жибәрде:

— Кара аны, Бәләкәч, эләгерсең әле миңа!

— Барыбер, мине беркем дә күрмәде!— дип җавап бирде Бәләкәч һәм Бетан ишек артыннан тагы көлү тавышы ишетте.

Әгәр Бетан ул кадәр ачуланмаган булса, ике кеше көлгәнән шәйли алыр иде.

Карлсон бэхэслэшэ

Бервакыт Бэлэкэч мэктэптэн ачуланып, мангаен шештереп кайтты. Энисе кухняда маташа иде. Шешне күргэч, ул бик борчылды, һәм бу бик табигый иде, элбэттэ.

— Бичарам, Бэлэкэчем, мангаен нишлэде?— дип сорады ул һәм улын кочаклап алды.

— Кристер таш бәрде,— диде Бэлэкэч карангы чырай белән.

— Таш? Нинди эшәке малай!— дип кычырып жибәрде энисе.— Нигэ соң шунда ук мина кереп әйтмәден?

Бэлэкэч жылкәсен жыерып куйды:

— Аның ни файдасы бар? Син бит таш ыргыта белмисен. Син хэтта сарай стенаһына да тидерә алмыйһың әле.

— Их, юләрем минем! Шулай ук син мине Кристерга таш атып матаһыр дип уйлайһыңмы?

— Ә син аңа тағын нәрсә ыргыта алаһын соң?— дип гажәпләнде Бэлэкэч.— Таштан да уңайлы нәрсә таба да алмыйһың әле.

Энисе көрсенеп куйды. Аңлаһыла болай булгач: жае туры килгәндә, таш атыһырга яратучы бер Кристер ғына түгел икән. Аның сөөкле улы да шуннан ким түгел икән. Шундый мөлаем зәңгәр күзле кечкенә малай сугыш чукмары булһын имеш, ә?

— Эйт эле, бер дэ сугыш-
мыйча ярамыймыни сон? Бар
нәрсәне дэ тыныч хэл итеп
була бит. Беләсенме, Бәләкәч,
дөрөсен генә әйткәндә, һәрьяк-
лап тикшерсәң, тыныч кына хэл
ителми торган нәрсә юк ул
дөньяда.

— Юк, әнием, андый нәр-
сәләр бар. Менә, мәсәлән, мин
кичә дэ энә шул Кристер бе-
лән сугышкан идем...

— Монысы бер дэ юкка
инде, — диде әнисе. Сөз бәхәсе-
гезне йодрык белән түгел, ә
сүз белән бик әйбәт кенә хэл
итә алган булыр идегез.

Бәләкәч кухня өстәле янына
утырды да яралы башын ко-
чаклап:

— Шулаймы? Син шулай
дип уйлыйсыңмы? — дип сорады
һәм әнисенә ризасыз караш ташлады. — Крис-
тер миңа: „Мин сине тукмап ташлый алам“, —
диде. Шулай дип әйтте дэ салды. Ә мин анар:
„Юк, булдыра алмыйсың“, — дидем. Я әйт инде,
ничек итеп без бу бәхәснә, син әйткәнчә, сүз
белән генә хэл итә алайк ди инде?

Әнисе нәрсә әйтергә дэ белмәде, шулай итеп
анар үзенәң әгъвәләп маташуын ташларга туры
килде. Аның сугыш чукмары боегып утыра
бирде, ә ул аның алдына бер чокыр кайнар
шоколад белән йомшак күмәч китереп куярга
ашыкты.

Бәләкәч боларны бик ярата. Әле генә пешеп
чыккан тәмле мәмиләрнең исе баскычта ук анын

борынын кытыклаган иде инде. Энисе дарчинлы күмәчләр пешергәндә, тормыш ямьләнеп киткәндәй була иде.

Күнеленнән рәхмәт укый-укый, ул күмәчне тешләп алды. Бәләкәч чәйнәгән арада, энисе

маңгайдагы шешкә пластырь ябыштырды. Аннары авырткан урынны сакланып кына үбеп алды да:

— Ә бүген Кристер белән нәрсә бүлештегез, — дип сорады.

— Кристер белән Гунилла әйтәләр, түбәдә

яшәүче Карлсон турында барысын да үзен уйлап чыгаргансың, диләр. Алар моны уйдырма диләр.

Әнисе саклык белән генә:

— Ә ул чыннан да шулай түгелмени?— дип сорады.

Бәләкәч шоколадлы чокырдан күзен алды да ачу белән әнисенә карады.

— Хәтта син дә мин сөйләгәннәргә ышанмыйсың!— диде ул.— Мин Карлсоннан, син уйдырма түгелме дип, сорадым...

— Я, ул сиңа нәрсә дип җавап бирде соң?— дип кызыксынды әнисе.

— Ул әйтте, әгәр мин уйдырма булсам, дөньядагы иң яхшы уйдырма булыр идем, диде. Ләкин эш аның уйдырма булуында түгел.— Бәләкәч тагын бер булка алды.— Карлсон, киресенчә, Кристер белән Гунилланы уйдырма дип исәпли. „Әйтеп бетергесез ахмак уйдырма“,— ди ул. Мин дә шулай уйлыйм.

Әнисе җавап бирмәде, Бәләкәчнән фантазиясен юкка чыгаруның мәгънәсезлек икәннен аңлый иде ул.

— Минемчә, сиңа күбрәк Гунилла һәм Кристер белән уйнарга кирәк, Карлсон турында әзрәк уйласаң да ярар,— диде әнисе.

— Карлсон миңа таш ыргытмый, ичмасам,— дип мыгырданды Бәләкәч һәм маңгаендагы шешне тотып карады. Кинәт, аның исенә нәрсәдер килеп төште һәм ул әнисенә карап, шатлыклы елмаеп куйды.— Әйе, оныта язганмын бит, мин бүген беренче тапкыр Карлсонның өен күрәчәкмен!

Ләкин бу сүзләргә әйтүенә ул шунда ук үкенде. Әни белән андый нәрсәләр турында сөйләшү нинди ахмаклык бит!

Шулай да Бәләкәчнән бу сүзләргә әнисенә

моңа кадәр Карлсон турында ишеткән сүзләрдән шөбһәләрәк тә, дәншәтләрәк тә булып күренмәделәр, шунадыр инде ул, гамьсез генә итеп:

— Әйе, бу, мөгаен, бик кызыклы булыр, — дип куйды.

Әгәр дә әнисе Бәләкәч әйткән сүзләргә тиешенчә төшенсә, белмим, шулай тыныч була алыр идеме икән. Карлсон кайда тора бит, күз алдына гына китерүе дә куркыныч!

Бәләкәч өстәл яныннан тук, шат һәм тормыштан канәгать булып кузгалды. Мангаендагы шеш инде авыртмый, дарчинлы күмәчненә искиткеч тәме авыздан китми, кухня тәрәзәсе аша кояш нуры төшә, шакмаклы альяпкычын бәйләгән әнисе дә бик сөйкемле күренә.

Бәләкәч әнисе янына килде дә аның симез кулын үбеп алды һәм:

— Әнием, бигрәк яратам инде мин сине! — диде.

— Мин бик шат, — дип жавап бирде әнисе.

— Әйе... Мин сине яратам, чөнки син бик тә сөйкемле.

Аннан Бәләкәч үз бүлмәсенә керде дә Карлсонны көтә башлады. Бүген алар бергәләп түбәгә менәргә тиешләр, Кристер ышандырырга тырышканча, Карлсон чыннан да уйдорма булса, Бәләкәч түбәгә менә алыр идемени.

„Мин сине алырга чама белән өчләр, я дүртләр, яки бишләр тирәсендә керермен, һәрхәлдә алтыдан да иртә булмас“, — дигән иде Карлсон.

Бәләкәч аны алырга Карлсонның кайчан керергә жыенуын яхшылап төшенә алмады һәм кайтарып сорады.

„Инде һич тә җидедән соң түгел, ләкин сизгедән иртә булыр микән... Сәгать сизгезне

сукканнан сон,
мине чама белән
тугызларда көт“.

Бәләкәч бик-
бик озак көтте
һәм, ахыр чиктә,
аңар чыннан да
Карлсон дөньяда
юктыр шикелле
тоела башлады.
Карлсонның уй-
дырма гына икәне-
нә Бәләкәч ыша-
нырга да эзер иде
инде, шул вакыт
таныш безелдәү
ишетелде һәм бүл-
мәгә шат күнел-
ле, көләч йөзле
Карлсон очып ки-
леп керде.

— Мин сине
көтә-көтә арып
беттем, — диде Бә-
ләкәч. — Син ничәдә
килергә вәгъдә иткән
идең сон?

— Мин чама белән әйттем, — дип жавап бирде
Карлсон. — Һәм шулай килеп чыкты да: мин чама
белән килдем.

Ул Бәләкәчнен вак чуар балыклары йө-
зеп йөри торган аквариум янына килде дә
башын суга тыкты һәм голт-голт итеп эчә баш-
лады.

— Экрен! Минем балыкларым! — дип кыч-
кырып жибәрде Бәләкәч; Карлсон ялгыш берничә

балыкны йотып жи-
бәрмәсә ярар иде, дип
курыкты ул.

— Кеше кызыша
башласа, күп итеп су
эчәргә тиеш, — диде
Карлсон. — Ул хәтта
берничә балыкны йо-
тып жибәрсә дә, бо-
рыныңны салындырма,
тормышта алай гына
була инде ул.

— Син кызышасыңмыни? — дип сорады Бә-
ләкәч.

— Шулай булмыйни! Мә, тотып кара. — Һәм
ул Бәләкәчнең кулын үз маңгаена куйды.

Әмма Бәләкәчкә аның маңгае кайнар булып
тоелмады.

— Синен температураң нинди соң? — дип
сорады ул.

— Утыз-кырык градус, шуннан да ким тү-
гел!

Бәләкәч күптән түгел генә кызамык белән
авырган иде, ул югары температураның ничек
булуын белә. Ул шикләнеп башын чайкады:

— Юк, минемчә, син авыру түгел.

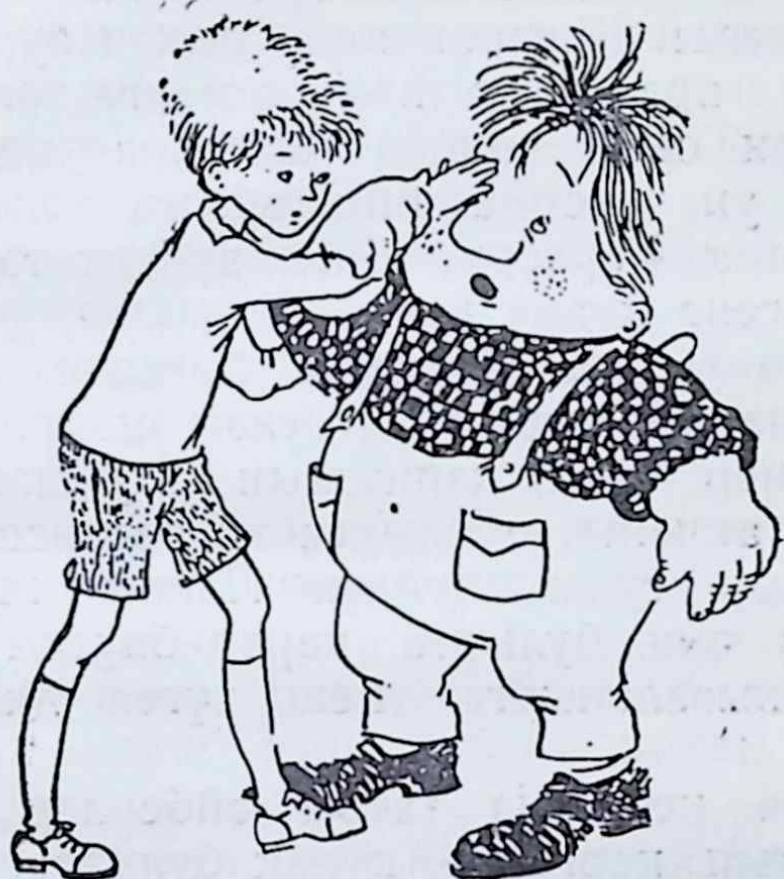
— Ух, син нинди эшәке! — дип кычкырып
жибәрде Карлсон һәм аяк тибеп куйды. — Нәрсә,
мин, башка кешеләр кебек, авырый да алмыйм-
мыни инде?

Бәләкәч шаккатты.

— Синен авырыйсың киләмени? — дип со-
рады ул.

— Билгеле. Бөтен кешенең авырыйсы килә!
Мин бик-бик югары температура белән уры-
нымда ятар идем. Син минем хәлемне белергә

килерсен, шунда мин сина дөнъяда ин каты авыру булуымны әйтермен. Син миннән, берәр нәрсә ашыйсың килмиме, дип сорарсың, ә мин сиңа, юк, болай каты авыргач, миңа берни дә кирәкми, диярмен. Әйе, бик зур торттан, берничә тартма печенъедән, тау-тау шоколадтан һәм бик-бик

зур капчыкка тутырылган конфеттан башка берни дә кирәкми, диярмен!

Карлсон өметләнеп Бәләкәчкә карады, ләкин тегесе, Карлсон тели торган бу кадәр әйберне кайдан алырга белмичә, бөтенләй аптырап калган иде.

— Син миңа әни урынына булырга тиешсен, — дип дәвам итте Карлсон. — Син мине эчедару эчәргә үгетләргә һәм шуның өчен биш эре вәгъдә итәргә тиешсең. Син минем муеныма жылы шарф чорнарга тиешсең. Мин сиңа, шарф кычиттыра, диярмен, һәм бары тик биш эре

бирсэн генә, муеныма шарф чорнап йөрергә риза булырмын.

Бәләкәчнән Карлсонга әни буласы бик килә дә бит, тик бу инде копилкасын бушату дигән сүз иде. Авырайган матур копилка китап шүрлегендә тора. Бәләкәч кухнядан пычак алып керде дә копилкадан биш эрелек акчаларны бушата башлады. Карлсон аңар гажәп зур тырышлык белән ярдәм итә һәм өстәлгә тәңкә тәгәрәп төшкән саен чиксез шатлана иде. Алар арасында ун, егерме биш эрелек тәңкәләр дә очрый, әмма Карлсон, биш эрелек тәңкәләрне күргәндә генә куана иде.

Бәләкәч күрше кибеткә йөгерде, ул анда бөтен акчасына леденец белән шоколад сатып алды. Үзенән бөтен капиталын сатучыга биргәч, кинәт, бу акчаны эт алырга жыюы исенә төште дә ул авыр сулап куйды. Ләкин шунда ук, Карлсонга әни булырга карар биргән кеше эт турында хыялланырга тиеш түгел дип, уйлап алды.

Бәләкәч кесәсенә татлы әйберләр тутырып өйгә кайтып кергәндә, кунак бүлмәсендә бөтен гаилә — әтисе, әнисе, Бетан һәм Боссе — аш артыннан кофе эчеп утыралар иде, тик алар белән бергә утырырга Бәләкәчнән вакыты юк иде. Бәләкәч, ниһаять, Карлсон белән таныштыру өчен, барысын да үз бүлмәсенә чакырмакчы булган иде дә, әйбәтләп уйлагач, бүген моны эшләргә ярамый, дигән нәтижәгә килде, чөнки аларның Бәләкәчкә Карлсон белән бергә түбәгә менеп китәргә комачаулаулары мөмкин иде. Икенче юлы таныштырса яхшырак булыр.

Бәләкәч вазадан миндалье печеньеләр алды да үз бүлмәсенә китте. Карлсон, печенье дә яратам, дигән иде бит.

— Ай-яй, озак көттерәсен! Мин, бичара бәндә авыру башым белән, сине көтеп утырам,— диде үпкә белән Карлсон.

— Мин шундый ашыктым, шундый ашыктым, әллә никадәр әйбер сатып алдым... — дип акланып маташты Бәләкәч.

— Синен биш эрелек акчаң калмадыдамыни? Муенымны шарф кычыттырган өчен, миңа биш эре бирергә тиешсең бит! — дип, Карлсон аны коты очып бүлдерде.

Берничә эре алып калуын әйтеп, Бәләкәч аны тынычландырды.

Карлсонның күзләре елтырап китте һәм ул сөөнеченнән баскан урынында сикергәләргә кереште.

— О, мин дөньяда иң каты авыру! — дип кычкырды ул. — Озак маташмыйк әле, миңа ятып торырга кирәк бит.

Шунда гына Бәләкәч беренче тапкыр: оча белмәгән килеш мин түбәгә ничек менәрмен икән? — дип уйлап алды.

— Тыныч бул, май кап! — диде Карлсон көр тавыш белән. — Мин сине жылкәмә атландырам да — бер, ике, өч! — без минем өемә очып керәбез. Ләкин син сак бул, кара аны, бармакларың пропеллерга эләкмәсен.

— Син, мине жылкәнә атландырып, түбәгә менәргә көченең житәр дип уйлыйсыңмы?

— Анда күз күрер әле, — диде Карлсон. — Шундый авыру һәм бичара кеше синен белән бергә ярты юлны булса да очып үтә алыр дип, күз алдына китерүе бик шикле. Ләкин авырлыктан чыгу юлын һәрвакыт табарга була: хәлем бетә башласа, мин сине ташлап калдырырмын...

Түбәгә очып менгәндә, үзен ташлап калдыруны Бәләкәч авыр хәлдән чыгуда иң яхшы чара

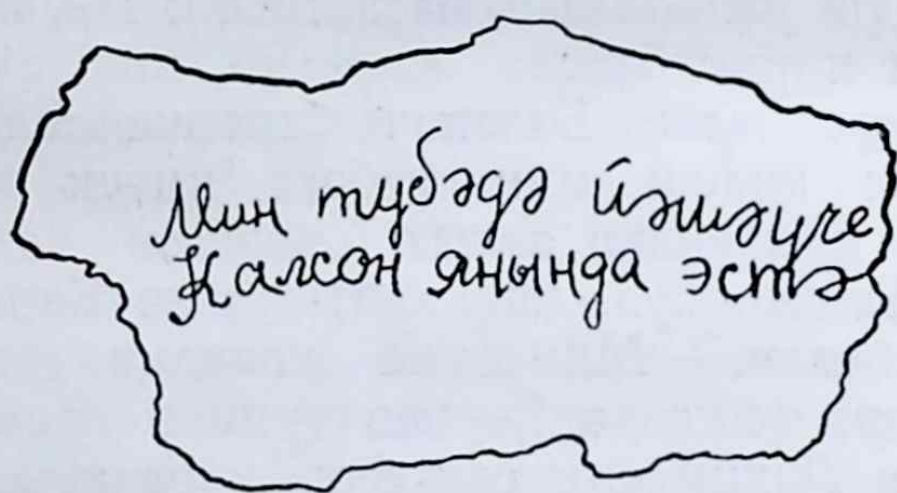
дип исәпләми иде, шуңар күрә аның йөзенә борчу чыкты.

— Я, ярар, мөгаен, барысы да яхшы булыр. Мотор ғына бозыла күрмәсен.

— Ә кинәт мотор эшләми башласа? Ул вакытта без егылып төшәрбез ич, — диде Бәләкәч.

— Ничиксез егылырбыз, — дип раслап куйды Карлсон. — Я, борыныңны салындырма, тормышта алай ғына була инде ул! — дип өстәде ул һәм кулын селкеп алды.

Бәләкәч тә берәз уйланып торды да, я, борыныңны салындырма, тормышта алай ғына була инде ул, дип үз-үзен тынычландырды. Ул кәгазь кисәгә алды һәм әтисе белән әнисенә берничә сүз язып, өстәлдә калдырды:

Алар бу язуны алып укыганга кадәр, әйләнәп кайту әйбәтрәк булыр иде, әлбәттә. Ләкин инде алар аны элегрәк эзли башлыйлар икән, әйдә, кайда икәннен белсеннәр. Югыйсә тагын теге вакыттагы кебек килеп чыгуы мөмкин: ул чакны Бәләкәч авылдагы әбисенә кунакка барган иде, кинәт уйлады да, поездга утырып, өенә кайтырга булды. Шунда әнисе елый-елый әйткән иде:

„Бәләкәчем, шулай бик поездга утырып кай-

тасың килгәч, нигә аны миңа әйтмәдең?" — дигән иде.

„Ә минем берүзем генә кайтасым килде“ — дип жавап биргән иде Бәләкәч.

Менә хәзер дә шулай ук. Аның Карлсон белән бергә түбәгә менәсе килә, шуңар күрә рөхсәт сорап тормавың яхшырак. Әгәр инде аның өйдә юклыгын сизсәләр, ул, язу калдырдым, дип аклана алачак.

Карлсон очып китәргә эзер иде инде. Ул, корсагындагы кнопкага басуга, мотор гүли дә башлады.

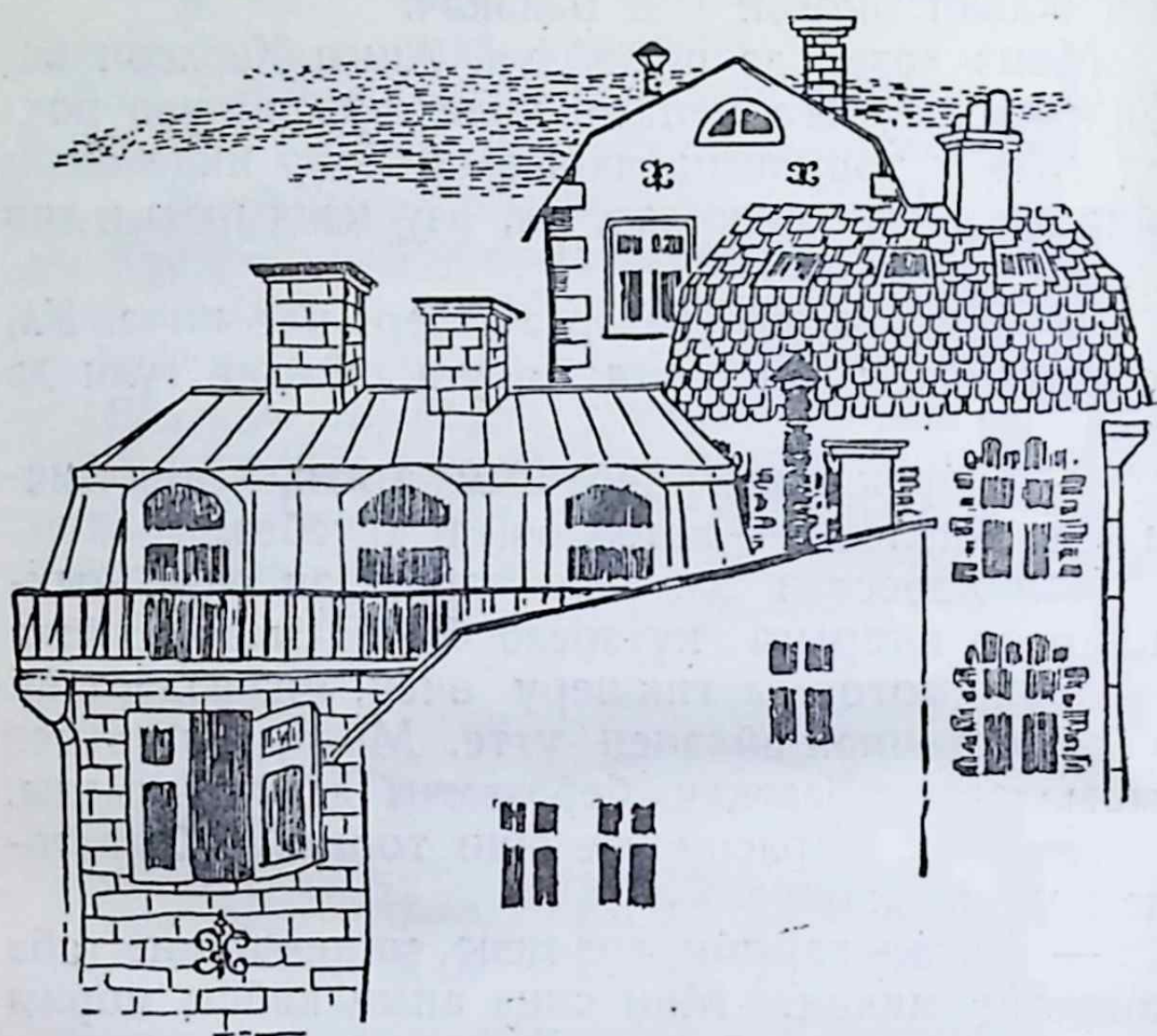
— Тизрәк минем иңбашыма атлан, — дип кычкырды Карлсон, — хәзер очып китәбез!

Һәм дөрестән дә, алар тәрәздән очып чыктылар да югарыга күтәрелә башладылар. Башта Карлсон, моторны тикшерү өчен, янәшәдәге өй түбәсе өстеннән әйләнеп үтте. Мотор бик тигез тырылдагач, Бәләкәч бер тамчы да курыкмады.

Ниһаять, Карлсон үзе яши торган түбәгә төшеп утырды:

— Карап карыйк әле менә, минем өемне таба алырсың микән? Мин сиңа аның кайсы моржа артында икәннән әйтмим. Үзен эзләп тап.

Бәләкәчнен беркайчан да түбәдә булганы юк иде, әмма бер кешенен, бау белән үзен моржага бәйләп, түбәдән кар ташлаганын әллә ничә тапкыр күргәне бар. Бәләкәч һәрвакыт аңа кызыга иде, ә хәзер ул үзе дә шундый ук бәхетле кеше, хәер, бау белән бәйләнмәгән бәйләнүен, шуңар күрә бер моржадан икенчесенә күчкәндә, аның йөрәге жуу итеп китә. Ул кинәт бер моржа артында нәни өй күрде. Өй бик матур, тәрәзә капкачлары яшел, кечкенә генә болдыры да бар. Бәләкәчнен тизрәк бу өй эченә кереп, барлык пар машиналарын, әтәч рәсеме төшерелгән барлык

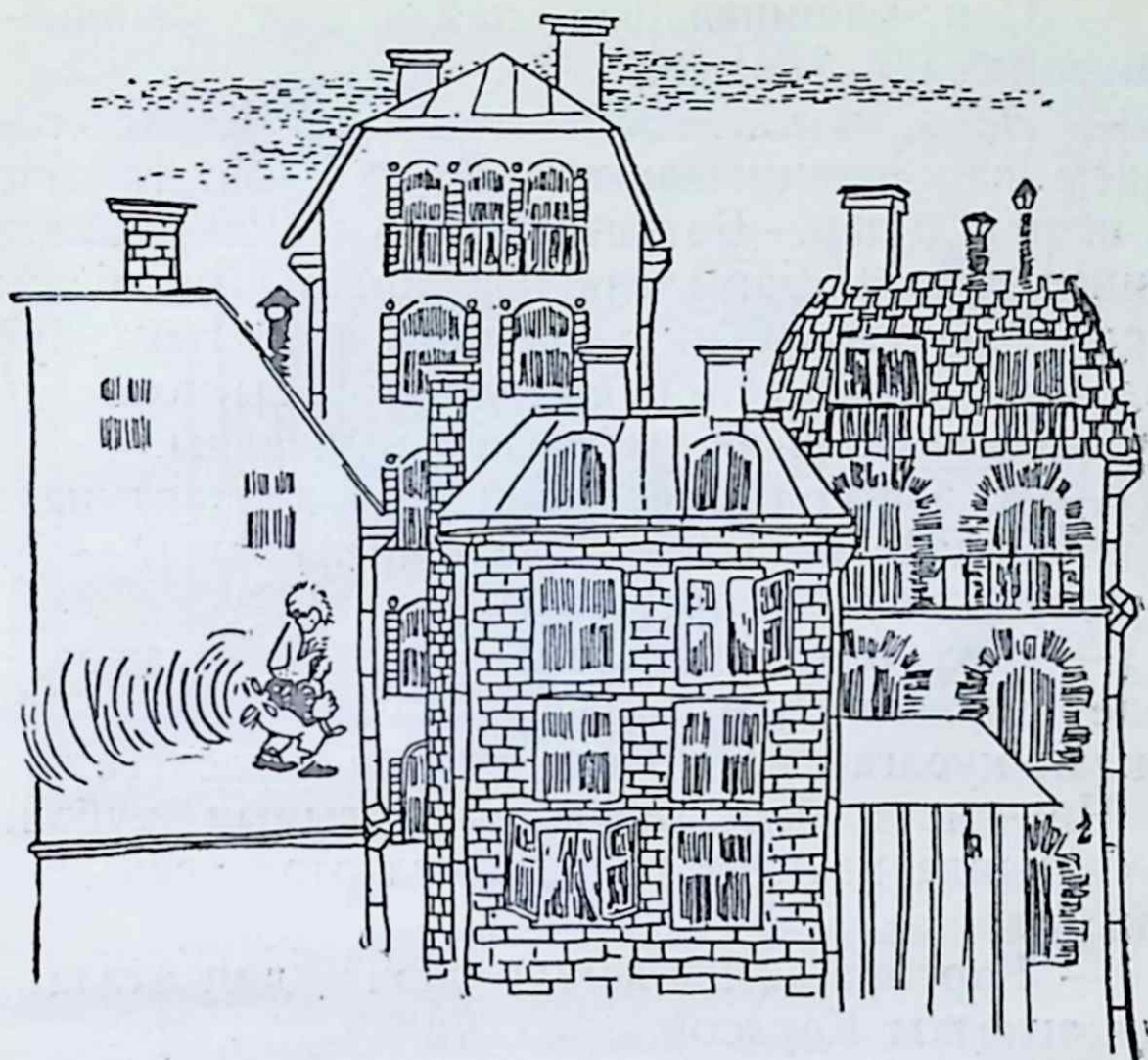
картиналарны, гомумән, андагы бөтен нәрсәне үз күзләре белән күрәсе килде.

Бу өйдә кем яшәгәннән белсеннәр өчен, кечкенә генә такта кисәге кагып куелган иде.

„Түбәдә яшәүче Карлсон“ — дигән язуны укыды Бәләкәч.

Карлсон ишекне төбенә кадәр ачып жибәрде дә: „Рәхим ит, кадерле Карлсон, һәм син дә, Бәләкәч!“ — дип кычкырып, үзе беренче булып, өйгә йөгереп керде.

— Миңа тиз генә урынга ятарга кирәк, чөнки

мин дөнъяда инҗ каты авыру! — дип кычкырып жибәрде ул һәм стена буенда торган кызыл кәнәфигә ташланды.

Аның артыннан Бәләкәч йөгереп килеп керде; ул кызыксынуыннан нишләгәнән дә белми иде.

Карлсонның өй эче бик күнелле иде — Бәләкәч моны керү белән үк сизеп алды. Бүлмәдә агач кәнәфиден тыш, өстәл хезмәтен дә үтәүче верстак, шкаф, ике урындык һәм тимер рәшәткәле плитә бар иде. Шул плитәдә Карлсон ашарга пешерә. Әмма пар машиналары күренми иде әле. Бәләкәч бик озаклап әйләнә-тирәдән эзләштерде, ләкин беркайдан да таба алмады, ниһаять, түзмәде:

— Пар машиналарың кайда соң синең? —
дип сорады.

— Э-э-э, ы-ы... — дип мөгерәде Карлсон, —
минем пар машиналарым... Алар кинәт һәммәсе
дә шартладылар. Бөтенесенә дә саклагыч кла-
паннар гаепле. Бары тик клапаннар гына, башка
берни дә түгел. Тик тормышта алай гына була
инде ул, аның өчен кайгырып торасы юк.

Бәләкәч тагы як-ягына каранып алды.

— Я, ә этәч рәсеме төшерелгән картинала-
рың кайда? Әллә алары да шартладымы? — дип
сорады Бәләкәч, төрттереп.

— Юк, алар шартламадылар. Менә кара, —
диде Карлсон һәм шкаф янына стенага ка-
даклап куелган катыргыга төртеп күрсәтте.

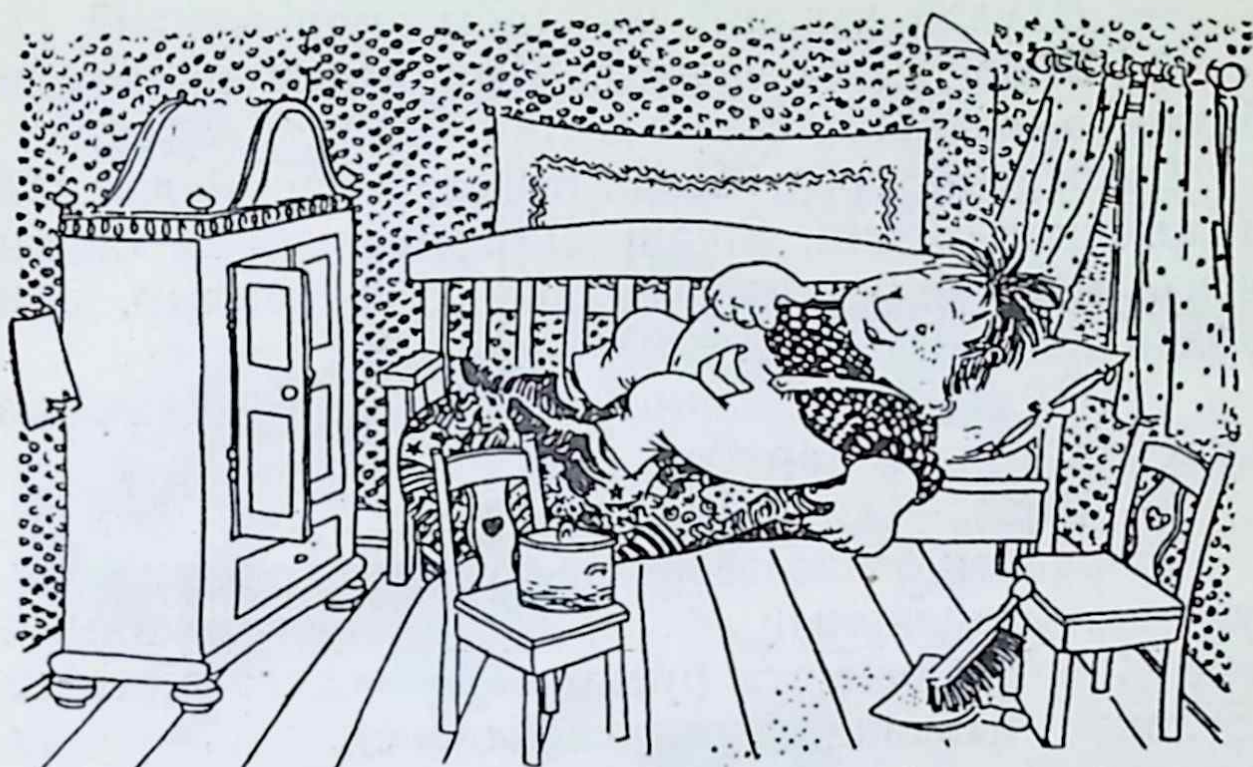
Чип-чиста бер табак катыргының түбәнге
почмагында кечкенә генә кызыл этәч ясап куел-
ган иде.

— Картина „Япа-ялгыз этәч“ дип атала, —
дип аңлатты Карлсон.

Бәләкәч бармак башы кадәр генә әлегә этәчкә
карап куйды. Ә бит Карлсон төрле-төрле этәч-
ләр ясалган меңләгән картиналар турында сөй-
ләгән иде, этәчсыман бер кызыл бөжәктән башка
һәрсәсе юктыр, күрәсен!

— Бу „Япа-ялгыз этәч“ рәсемен дөньяда ин
оста рәссам эшләгән, — дип сөйләнә бирде Карл-
сон. Кинәт аның тавышы калтыранып китте. —
Ах, бу картина шулкадәр матур һәм кызгандыр-
гыч!.. Юк, юк, мин хәзер елап тормыйм, чөнки
күз яшьләре температураны күтәрә... — Карлсон
мендәргә ятты да башына ябышты. — Син миңа
әни булырга жыенган идең, әйдә булып кара
инде, — дип сыкранып куйды ул.

Бәләкәч һәрсәдән башларга икәннен рәтләп
белми иде һәм кыюсыз гына:

— Синен берэр нинди даруын бармы? —
дип сорады.

— Бар да бит, минем аны эчәсем килми
шул... Э синен биш эрелек акчаң бармы?

Бэләкәч кесәсеннән акча чыгарды.

— Бир монда.

Бэләкәч акчаны анар сузды. Карлсон тиз генә
тартып алды да учына кысты; ул бик хэйләкәр
һәм үз-үзеннән канәгать иде.

— Әйтимме, мин хәзер нинди дару эчәр идем?

— Нинди? — дип, кызыксынып сорады Бэлә-
кәч.

— Түбәдә яшәүче Карлсон рецепты буенча
ясалган „Төче порошок“ны. Син әз генә шоко-
лад, әз генә конфет алырсын, анар бер өлеш
печенье өстәрсен, боларның барысын да төяр-
сен һәм яхшылап болгатырсын. Син даруны
эзерләп бетерүгә, мин аны эчәрмен. Анын кы-
зышудан файдасы тия.

— Шулай микән?! Файдасы тияр микән?

— Әйдә бәхәсләшәбез. Мин хаклы икәнемне беләм, әйдә берәр шоколадтан бәхәсләшәбез.

Бәхәсне йодрык белән түгел, ә сүз белән хәл итәргә кирәк дип, кинәш биргәндә, әнием бәлки нәкъ менә шуны күз алдында тоткандыр, дип уйлап алды Бәләкәч.

— Әйдә бәхәсләшик инде! — дип, һаман үз сүзендә торды Карлсон.

— Әйдә, — диде Бәләкәч, риза булып.

Нәрсәдән бәхәсләшүләре күренеп торсын өчен, ул шоколадларның берсен верстакка куйды, ә үзе Карлсон рецепты буенча дару ясарга кереште. Бәләкәч чынаякка берничә леденец, берничә шикәрләнгән чикләвек салды, бер кисәк шоколад өстәде, шуларның барысын төйдә дә бергә бутады. Шуннан соң миндальле әкәм-төкәмнәрне ваклап салды. Мондый даруны Бәләкәчнен гомерендә дә күргәне юк иде, тик ул шундый аппетитлы булып тоелды, мондый дару эчәр өчен, Бәләкәч хәтта үзе дә берәз авырып алудан баш тартмас иде.

Карлсон кәнәфидән кузгала төшеп, кош баласы кебек, авызын зур итеп ачты. „Төчө порошок“ны аз гына татып карау да, намуссызлык булып кебек күренде Бәләкәчкә.

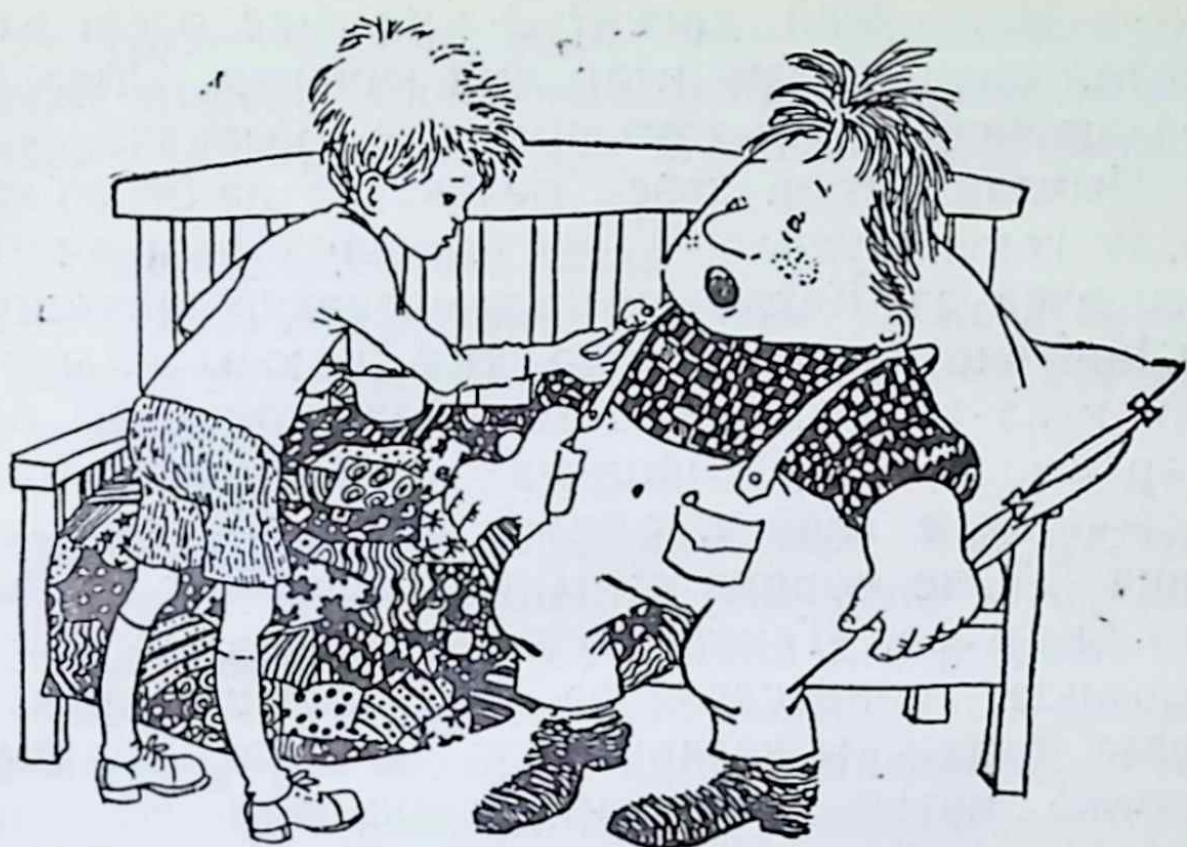
— Авызыма күп итеп дару сал, — дип үтенде Карлсон.

Бәләкәч шулай итте дә. Аннан соң алар утырыштылар да, дәшми-тынмый гына, Карлсонның температурасы төшкәнне көтә башладылар.

Ярты минут узгач, Карлсон болай диде:

— Син хаклы булгансың, бу дару кызышканда ярдәм итми икән. Хәзер миңа шоколадны бир инде.

Бәләкәч шаккатты:

— Сина? Мин оттым ич.

— Әйе шул, син оттын, димәк, юану өчен, миңа шоколад кирәк. Бу дөнъяда хаклык юк! Син дә шул, минем температурам төшмәгән өчен дә шоколад ашарга теләүче бер әшәкә малайгына.

Бәләкәч теләр-теләмәс кенә шоколадны Карлсонга сузды, тегесе, күз ачып йомганчы, яртысын тешләп тә алды һәм, чәйни-чәйни:

— Бер дә йөзеңне чытып утырасын юк. Менә икенче юлы бәхәсләшкәндә, мин отармын да шоколад сина булыр, — диде.

Карлсон тырышып-тырышып чәйнәде һәм соңгы кисәкне авызына озаткач, мөндәргә сөялде дә авыр сулап куйды:

— Авырулар бигрәк бәхетсезләр инде! Мин нинди бәхетсез! Ни эшлисең бит, терелтер дип әз генә дә ышанмасам да, „Төчә порошок“ны ике өлеш эчеп карарга туры килә инде.

— Нигэ алай дисен? Э мин, ике өлөш итеп эчсэн, сиңа ярдэм итэр дип ышанам. Эйдэ бәхәсләшәбез! — дип тәкъдим итте Бәләкәч.

Чынлап әйтәм, хәзер Бәләкәчкә дә берәз хәйләләү гөнаһ булмас. „Төчө порошок“ның өч өлөшөн эчсә дә, Карлсонның температурасы төшүгә ул һич ышанмый, әлбәттә, тик бу юлы оттырасы бик килә шул! Аның тагын бер шоколады бар, әгәр Карлсон отса, шоколад Бәләкәчкә булачак.

— Ярый алайса, әйдә бәхәсләшик! Тиз генә миңа „Төчө порошок“ны ике өлөш итеп хәзерләп бир әле. Температураны төшерергә кирәк булганда, бернәрсәдән дә баш тартырга ярамый. Безгә бөтен ысулларны кулланып, тыныч кына нәтижә көтеп утырудан башка нәрсә калмый инде.

Бәләкәч порошокны ике өлөш катыштырды да Карлсонның зур итеп ачылган авызына салды.

Шуннан соң алар тагы утырыштылар да тавышсыз-тынсыз гына көтә башладылар.

Ярты минут үтүгә, йөзе яктырып киткән Карлсон кәнәфидән сикереп төште.

— Могжиза! — дип кычкырды ул. — Температурам төште! Син тагы оттың. Бир миңа шоколадны.

Бәләкәч авыр сулап куйды да Карлсонга актык шоколадны бирде.

Карлсон ана ачулы караш ташлады:

— Синең кебек кире беткән кеше, гомумән, бәхәсләшмәскә тиеш. Минем шикеллеләр генә бәхәсләшә ала. Карлсон, отса да, отмаса да, тишекле бер тиен кебек, ялтырап тора.

Тынлык урнашты. Шул арада Карлсон шоколадны чәйнәп бетереп йотты. Аннары ул болай диде:

— Инде син шундый тәмле тамак, шундый туймас корсак икәнсен, калганын дусларча бүлешсәк яхшырак булыр. Синдә конфет бармы әле?

Бәләкәч кесәләрен актарды.

— Менә өчәү калган. — Һәм ул кесәсеннән шикәрләнгән ике чикләвек, бер леденец тартып чыгарды.

— Өч урталай бүленми, — диде Карлсон, — моны хәтта нәни балалар да белә. — Һәм ул Бәләкәч кулындагы леденецны тиз генә эләктереп алды да кабып та йотты. — Менә хәзер бүлешергә мөмкин, — дип дәвам итте Карлсон һәм калган ике чикләвеккә комсыз караш ташлады: аның берсе икенчесеннән әз генә зуррак иде. — Мин үзем бик сөйкемле һәм тыйнак кеше булганлыктан, сиңа беренче булып алырга рөхсәт итәм. Тик исендә тот: беренче алган кеше һәрвакыт кечерәген алырга тиеш, — дип сүзен тәмамлады Карлсон һәм Бәләкәчкә таләпчән итеп карап куйды.

Бәләкәч бер генә минутка уйга батты, ләкин аптырап калмады:

— Юк! Мин беренче булып сиңең алуыңны теләм, — диде.

— Син шундый үзсүзле булгач, ярый инде, мин алам, — дип кычкырып жибәрде Карлсон һәм, зур чикләвекне эләктереп алып, тиз генә авызына озатты.

Бәләкәч уч төбендә яткан кечкенә чикләвеккә карап куйды.

— Кара әле, — диде ул, — беренче алган кеше кечерәген алырга тиеш дип, син үзең әйттең ләбаса.

— Әй син, бәләкәй тәмле тамак, әгәр син беренче булып сайласаң, кайсы чикләвекне алыр идең?

— Элбәттә, кечерәген алган булыр идем, — диде Бәләкәч, житди итеп.

— Алайса, нигә борынынны салындырдың? Сина шунысы калды бит инде!

Әнием әйткәнчә, бәхәсне йодрык белән чишмичә, сүз белән хәл итү шулай була торгандыр инде, дип уйлады Бәләкәч тагын.

Тик Бәләкәч озак үпкәли белми иде. Шунын өстенә ул Карлсонның температурасы төшкәнгә дә бик шат иде. Карлсон да шуны искә төшерде.

— Кызышканда нинди дару ярдәм итүен әйтеп, дөньядагы барлык врачларга язам, — диде ул, — „Түбәдә яшәүче Карлсон рецепты буенча эшләнгән „Төче порошок“ эчегез“, — дим. „Кызышудан дөньяда иң шәп чара“ — дип тә язып куям.

Бәләкәч әле үзенә шикәрләнгән чикләвеген ашамаган иде. Шундый кызыктыргыч, сокландыргыч булып ул аның уч төбәндә ята. Бәләкәчнән башта эзрәк анар карап торасы килде. Авызга алып каптың исә, конфет юкка чыга ич.

Карлсон да Бәләкәчнән шикәрләнгән чикләвегеннән күзен алмый. Ул бик озак бу чикләвеккә карап утырды, аннары башын кыңгыр салды да:

— Әйдә бәхәсләшәбез, хәзер мин синнән бу чикләвекне алам, ә син сизми дә каласың, — диде.

— Юк, әгәр мин аны уч төбәмдә тоткан килеш, һаман анар карап торсам, син алай сиздермичә ала алмыйсың.

— Я, әйдә бәхәсләшәбез, — дип кабатлады Карлсон.

— Юк, — диде Бәләкәч. — Мин беләм: мин отам да аннан конфет тагын сиңа була.

Бэлэкэч болай бэхэслэшүнөн дөрөс булма-
вын белэ иде. Боссе яки Бетан белэн бэхэс-
лэшкэндэ, эйбер откан кешегэ була иде бит.

— Конфетны откан кешегэ бирэ торган итеп,
күптэнге, дөрөс юл белэн бэхэслэшсэк кенэ,
бэхэслэшергэ риза мин.

— Ихтыярың, комагай. Димэк, мин синен
учыннан сиздерми генэ конфетны ала алам, дип
бэхэслэшэбез.

— Ярый! — диде Бэлэкэч, ризалыгын бел-
дереп.

Карлсон:

— Кап та коп! — дип кычкырды да шикэр-
лэнгэн чиклэвекне элэктереп тэ алды. — Кап та
коп, — дип кабатлады ул һәм чиклэвекне авы-
зына тыкты.

— Тукта! — дип кычкырды Бэлэкэч. — Алга-
ныңны күрдем ич мин.

— Кит аннан! — диде Карлсон һәм ашыга-
ашыга чиклэвекне йотып жибәрде. — Димэк,
алайса син тагы оттын. Бэхэстэ һәрвакыт ота
торган малайны гомеремдэ дә күргәнем юк иде.

— Анысы шулай... тик конфет... — дип мыгыр-
данды аптырап калган Бэлэкэч. — Аны откан
кеше алырга тиеш иде ич.

— Билгеле шулай, — диде Карлсон, ризалык
белдереп. — Тик ул инде юкка чыкты бит, аны
кире кайтарып алып булмаячагы турында бэхэс-
лэшэ алам мин.

Бэлэкэч дэшми калды, алай да, кем хаклы,
кем гаепле икәнен белү өчен, сүзләр бернигә
ярамый икән, дип уйлап алды һәм әнисен күрү
белән бу турыда аңар әйтергә булды.

Ул бушап калган кесәсенә кулын тыкты.
Кара син аны! — тагын бер шикэрлэнгән чиклэ-

век бар икэн лəбаса, элек ул аны белмəгэн. Зур, ябышкак, искиткеч чиклəвек.

— Əллəлə, минем кесəмдə тагы бер шикəрлəнгэн чиклəвек бар! Əллəлə, мин хəзер аны ашыйм! — диде Бəлэкəч һəм тиз генə чиклəвекне авызына капты.

Карлсон урынына утырды. Ул бик ямансу кыяфəттə иде.

— Үзең минем əнием булырга вəгъдə бирден, ə үзең жыен татлы əйберлəрне авызына тутырасың. Мондый комагай малайны гомеремдə дə күргəнем юк иде!

Бер минут дəшми утырганнан соң, ул тагын да монсулана тəште.

— Беренчедən, əле муенымны шарф кычиттырган өчен дə биш эре биргəнең юк.

— Анысы шулай. Тик синен муеныңа шарф бəйлəмəделəр бит əле, — диде Бəлэкəч.

— Шарфым булмаганга мин гаепле түгел лə! Шарф табылган булса, аны һичшиксез минем муеныма урарлар иде, ул тамагымны кычиттырыр иде һəм миңа биш эре бирер идең... — Карлсон Бəлэкəчкə ялварулы караш ташлады һəм аның күзлəренə мөлдерəп яшь тулды. — Шарфым булмаганга мин отылырга тиешме? Син моны гаделлек дип санийсыңмы?

Юк, Бəлэкəч моны гаделлек дип исəплəми иде, шуңа күрə ул үзенен соңгы биш эресен түбədə яшəүче Карлсонга бирде.

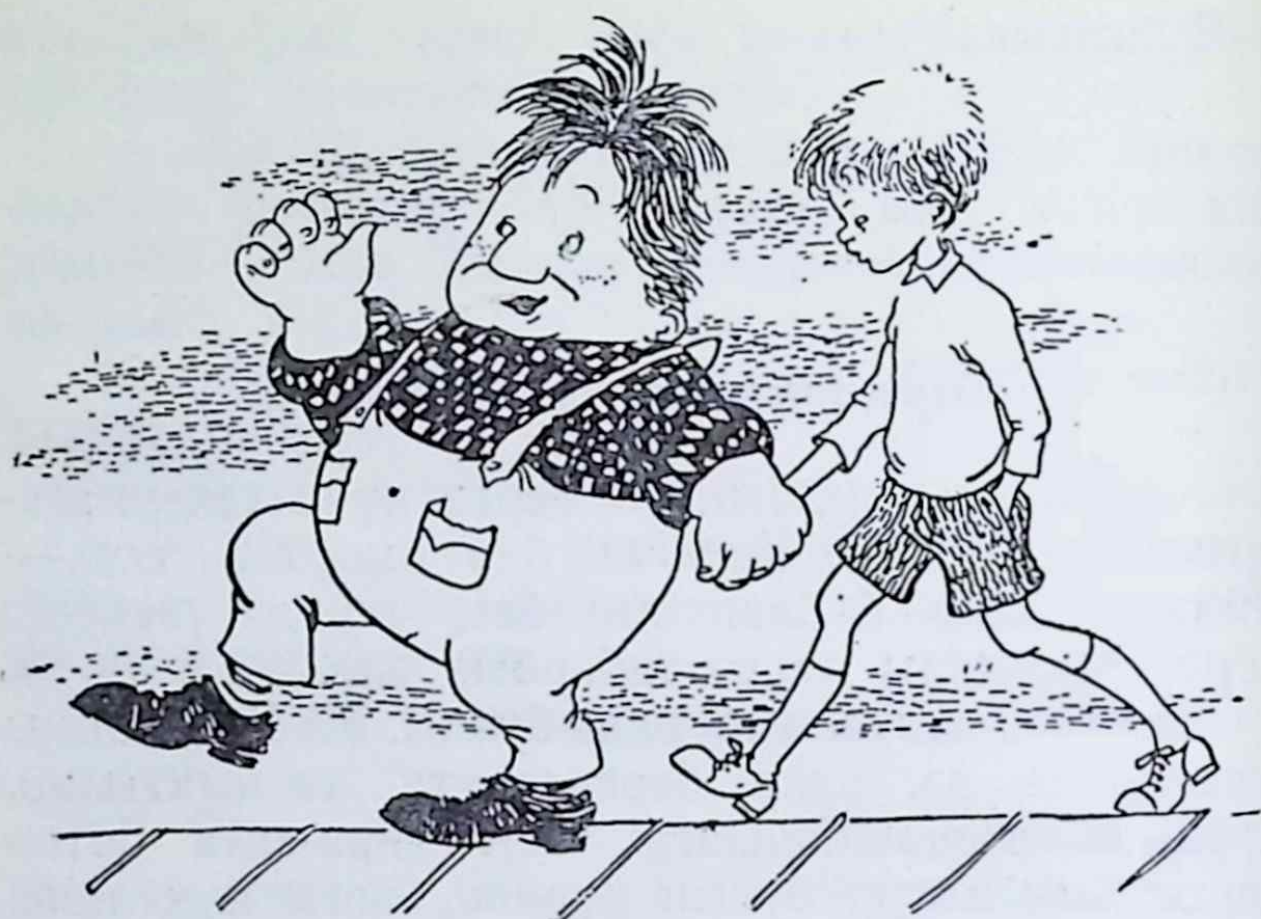
Карлсонның хикмәтләре

— Хәзер инде минем берәз күнел ачып аласым килә, — диде Карлсон бер минуттан соң. — Әйдә түбәләр буйлап китәбез, шунда үзебезгә берәр кызыклы нәрсә табарбыз әле.

Бәләкәч шатланып риза булды. Ул Карлсонны житәкләде дә, алар бергәләп түбәгә чыктылар. Караңгы төшә башлаган һәм тирә-якта бөтен нәрсә бик матур булып күренә, язгы күк йөзә зәп-зәңгәр, өйләр дә ниндидер серле булып күренәләр (караңгылы-яктылы вакытта һәркайчан шулай була). Түбәндә Бәләкәч еш кына уйный торган парк яшеллеккә күмелгән, ә ишек алдында үсеп утырган биек өянкеләрдән борынны ярып керә торган яфрак исе аңкып югарыга күтәрелә.

Бу кич рәхәтләнеп түбәдә йөрү өчен генә яратылган кебек иде. Ачык тәрәзәләрдән төрлө-төрлө авазлар һәм шау-шу ишетеләп тора: ниндидер кешеләр экрен генә сөйләшәләр; бала елый, бала көлә; савыт-саба шалтырый, кемдер кухняда савытлар юа; эт өрә; пианино дыңгырдаталар. Кайдадыр мотоцикл тырылдый башлады, ә ул китеп, тавыш тынгач, тояк тыкылдавы һәм арба тавышы ишетеләп китте.

— Түбәдә йөрүнен рәхәтлеген белсәләр, кешеләр күптән инде урамда йөрүләрен ташлаган булырлар иде, — диде Бәләкәч. — Әйбәт тә соң монда!

— Шулаен шулай, ләкин бик хәвефле дә, — дип элөп алды Карлсон, — чөнки ычкынып китеп аска тәгәрәвен дә бик тиз. Мин сиңа берничә жирне күрсәтермен әле, алар яныннан үткән чакта, куркудан йөрәк әллә нишләп китә.

Өйләр бер-берсенә бик якын итеп салынганнар, шуна күрә бер түбәдән икенчесенә күчүе берни тормый. Чыгынтылар, чарлаklar, моржалар һәм почмаklar түбәләрене әллә нинди әкәмәт кыяфәткә кертәләр.

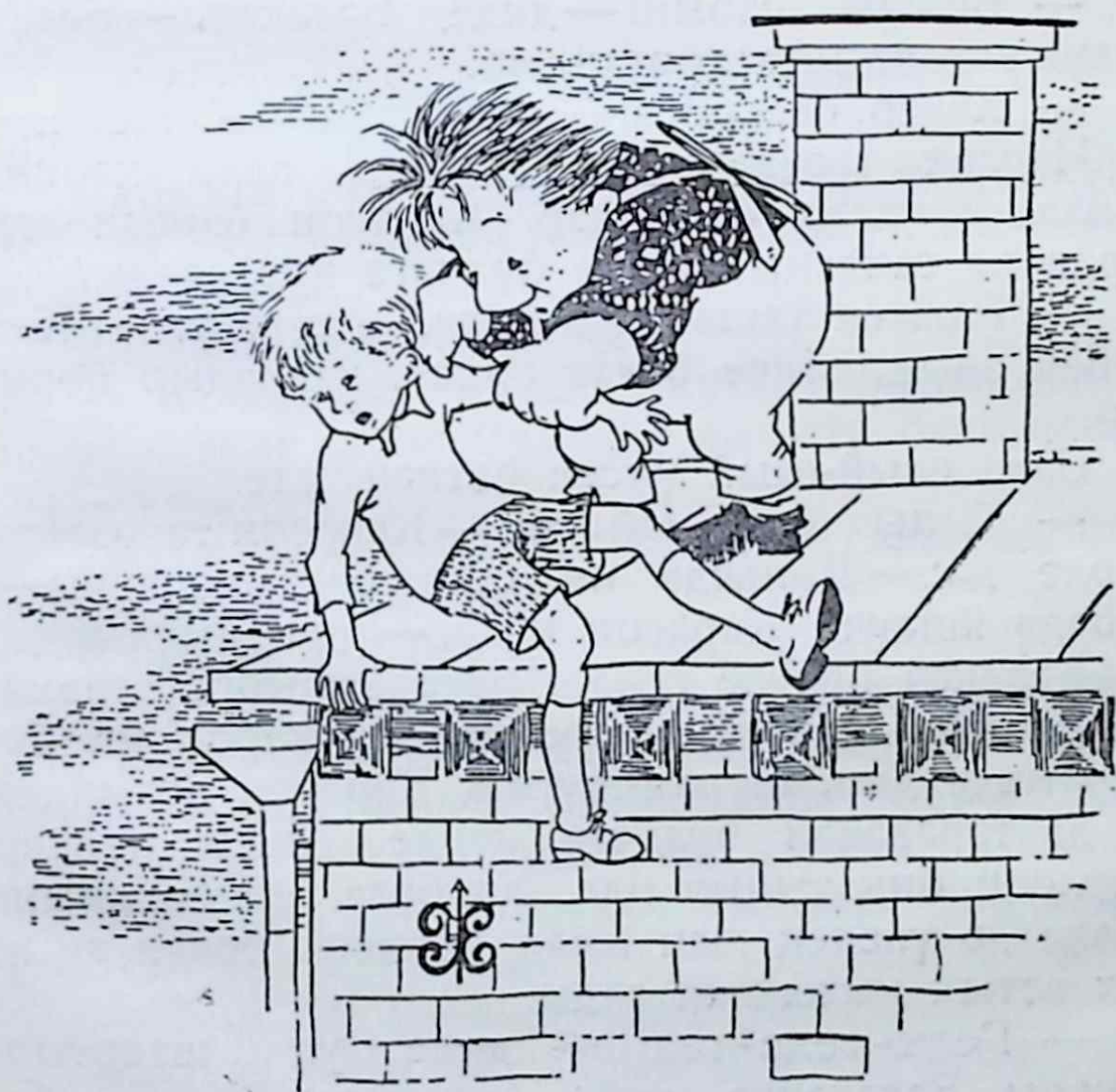
Чыннан да, түбәләрдә йөрүе шундый хәвефле, хәтта тын кысыла. Бер урында, ике йорт арасында шактый киң ярык бар икән, Бәләкәч чакчак кына шунда егылып төшмәде, бер аягы инде кәрниздән шуып төшкәндә генә, Карлсон аны кулыннан әләктереп алды.

— Я, кызыкмы? — дип кычкырды ул Бәләкәчкә түбәгә таба тарта-тарта. — Менә мин шун-

дый урыннар турында әйттем дә инде. Ничек соң, алга атлайбызмы?

Әмма Бәләкәчнен алга атлайсы килми иде инде, чөнки аның йөрәге дөп-дөп тибә иде. Алар үтә торган урыннар бик читен һәм хәвефле, аска егылып төшмәс өчен, алар аяклары белән дә, куллары белән дә ябышырга мәжбүр иделәр. Ә Карлсон, Бәләкәчкә кызык күрсәтергә тырышып, юри авыррак юлларны сайлай иде.

— Безгә азрак күңел ачып алырга да вакыт житкәндер дип уйлайм, — диде Карлсон. — Мин, кичләрен түбәләрдә йөргәндә, менә бу чарлактарда яшәүчеләрне кызык итәргә яратам.

— Ничек инде ул кызык итэргэ? — дип со-
рады Бэлэкэч.

— Төрлө кешелэрне төрлөчө. Мин бер үк
мәзәкне беркайчан да ике тапкыр кабатламыйм.
Я, әйтеп кара әле, кем дөньяда иң оста, мә-
зәкче икән?

Кинәт каядыр якында гына имчәк баласынын
кычкырып елаганы ишетелде. Бэлэкэч бая да
кемнендер елаганын ишеткән иде, ләкин аннары
елау тавышы басылган иде. Бала вакытлыча ты-
нычланган булган да, хәзер тагын [кычкырырга
керешкән, күрәсен. Тавыш күрше чарлактан ише-
телә иде. Ялгыз бала тавышы бик кызганыч бу-
лып яңгырады.

— Бичара сабый! — диде Бэлэкэч. — Бәлки
аның эче авырта торгандыр.

— Хәзер белербез, — дип куйды Карлсон.

Чарлак тәрәзәсенә житкәнче, алар кәрниз
буйлап мүкәләп бардылар. Карлсон башын кү-
тәрде дә сакланып кына бүлмәгә күз салды.

— Гажәеп ташландык бала, — диде ул. — Көн
кебек ачык, әтисе белән әнисе кайдадыр йөри-
ләр.

Бала елый-елый үксеп беткән иде.

— Тыныч бул, май кап! — Карлсон тәрәзәдән
керде дә: — Дөньяда иң оста бала караучы —
түбәдә яшәүче Карлсон килә, — дип кычкырды.

Бэлэкэч берүзе генә тышта калырга теләмә-
де, сабыйның эти-әниләре кайтып керсә, ни бу-
лыр инде дип, шүрли-шүрли, Карлсон артыннан
ул да тәрәзәдән бүлмәгә керде. Аның каравы
Карлсон бик тыныч иде. Ул бала бишеге янына
килде дә үзенә юан имән бармагы белән анын
ияк астын кытыклап алды.

— Геди-геди-гед! — диде ул шаяртып,
аннары, Бэлэкәчкә таба борылып: Имчәк ба-

ласы елаганда, аны һәркайчан шулай юаталар, — дип аңлатып бирде.

Бала гажәпләнүенән бер мизгелгә тынып калды, тик шунда ук тагын да катырак кычкырып елый башлады.

— Геди-геди-гед! — дип кабатлады Карлсон һәм: — Әле мәнә балаларны болай да итәләр... — дип өстәде.

Ул баланы кулына алды да берничә тапкыр бик шәпләп сикертте.

Сабыйга бик кызык тоелгандыр инде, күрәсен, ул кинәт үзенә тешсез авызы белән елмаеп куйган булды.

Карлсон бик горур иде.

— Кечкенәнең күңелен күтәрү бигрәк жиңел инде! — диде ул. — Дөнъяда иң оста бала караучы — ул...

Ләкин сүзен әйтеп тә бетерә алмады, бала тагын елый башлады.

Карлсон ачу белән:

— Геди-геди-гед! — дип мыгырдап куйды һәм кызчыкны тагын да катырак сикертергә кереште. — Ишетәсенме мин сиңа нәрсә дим? Геди-геди-гед! Аңлашыламы?

Әмма кызчык өзгәләнеп кычкыра бирде, һәм Бәләкәч аңа сузылды:

— Бир әле үземә, — диде ул.

Бәләкәч нәни балаларны бик ярата иде, әти-

энисе эт сатып алудан бөтенлэй баш тарткач, ул алардан кечкенә сеңел бүләк итүләрен күп тапкырлар үтенеп караган иде.

Ул Карлсон кулыннан кычкырып торган төргәкне алды да аны иркәләп күкрәгенә кысты.

— Елама, кечкенәм! — диде Бәләкәч. — Син бит шундый сөйкемле...

Кызчык тынып калды, янып торган житди күзләре белән Бәләкәчкә карап алды, аннан тагы үзенен тешсез авызы белән елмайды да әкрен генә нәрсәдер тәтелди башлады.

— Ана минем „геди-геди-гед“ем тәэсир ите, — диде Карлсон. — „Геди-геди-гед“ бер дә тәэсир итми калмый ул. Мең тапкыр сынадым инде мин аны.

— Кызык, бу кызның исеме ничек икән? — дип куйды Бәләкәч һәм үзенен кечкенә генә имән бармагын бәбинең нәфис битенә тидереп алды.

— Гөл-гөл, — дип жавап бирде Карлсон. — Кечкенә кызларның күбесенә шул исемне кушалар.

Бәләкәчнен беркайчан да кечкенә кызларны „Гөл-гөл“ дип атаганның ишеткәне юк иде, ләкин ул, гадәттә балаларга нинди исем кушуларын дөньяда иң оста бала караучыдан да әйбәтрәк кем белсен, дип уйлады.

Бәби нәни иреннәре белән аның бармагын

эләктереп алырга маташа иде, моны күреп, Бәләкәч:

— Кечкенәм, Гөл-гөл, минемчә, синең ашыйсың килә, — диде.

— Гөл-гөл ач булса, менә монда казылык белән бәрәңге бар, — диде Карлсон, буфетка күз салып. — Карлсонда казылык белән бәрәңге бетмәсә, дөнъяда бер генә бала да ачтан үлмәс.

Әмма Бәләкәч Гөл-гөлнең казылык белән бәрәңге ашый алуына ышанып житми иде.

— Мондый кечкенә балаларга, минемчә, сөт эчертәләр, — дип каршы төште ул.

Карлсонның ачуы чыкты:

— Димәк, син дөнъяда иң оста бала караучы балаларга нәрсә ашатырга яраганын белми, дип уйлыйсың? Әгәр дә инде син үз сүзендә тора-сың икән, мин, очып барып, сыер алып килә алам... — Шунда Карлсон тәрәзәгә күз салды һәм: — Хәер, мондый кечкенә тәрәзәдән сыерны алып керүе кыен булыр, — дип куйды.

Бичара Гөл-гөл Бәләкәчнең бармагын эләктереп алырга азаплана һәм кызганыч тавыш белән шыңшый иде. Дөрестән дә аның ашыйсы килә иде, күрәсен.

Бәләкәч буфетны актарды, ләкин сөт таба алмады, анда өч телем казылык салынган тәлинкә генә тора иде.

— Тыныч бул, май кап! — диде Карлсон. — Сөтне кайдан алырга икәнлегә исемә төште, ләкин моның өчен, мин тиз генә бер жиргә очып барып кайтырга тиешмен... Сәлам, мин бик тиз әйләнеп кайтырмын!

Ул корсагындагы кнопкага басты; һәм Бәләкәч аңына килеп өлгергәнче, тәрәзәдән очып чыгып та китте.

Бәләкәчнен коты алынды. Гадәтенчә Карлсон берничә сәгать югалып торса? Баланың әниләре кайтып, үзләренен Гөл-гөлләрен Бәләкәч кулында күрсәләр?

Ләкин Бәләкәчкә артык борчылырга туры килмәде — бу юлы Карлсон озак көттермәде. Ул, сөтле шешә тотып, горур этәч кебек, тәрәзәдән очып килеп керде. Шешәнән башына имезлек киертелгән иде.

Бәләкәч шаккатты:

— Кайдан таптың син моны?

— Гадәттә ала торган жиремнән, — дип жавап бирде Карлсон, — Остермальмдагы¹ бер балконнан алдым.

— Ничек, син аны чәлдердеңмени? — дип кычкырып жибәрде Бәләкәч.

— Мин аны ни... бурычка алып тордым.

— Бурычка? Ә бурычыңны кайчан түләмәкче буласың?

— Беркайчан да түләмим!

Бәләкәч Карлсонга житди генә карап куйды. Әмма Карлсон кулын гына селтәде:

— Я, борыныңны салындырма, тормышта алай гына була инде ул... Кечкенә генә шешә белән сөт, бары шул гына. Анда өч игезәкле бер гаилә яши, шуларның балконындагы бозлы чиләктә мондый шешәләр тулып ята. Гөл-гөл өчен аз гына сөт алуыма сөенәчәкләр генә алар.

Гөл-гөл нәни кулларын шешәгә сузды да түземсезләнеп авызын чапылдата башлады.

Бәләкәч, Гөл-гөлне Карлсонга биреп:

— Мин хәзер сөтне жылытам, — диде.

Карлсон яңадан үзенен „геди-геди-гед“ен акырырга һәм бәбине селкергә кереште.

¹ Остермальм — Стокгольмның бер бистәсе.

Шул арада Бәләкәч, плитә яндырып, шешәне жылыта башлады.

Берничә минуттан инде Гөл-гөл үзенен бишегендә каты йокыга талды. Ул тук һәм канәгать иде. Бәләкәч аның тирәсендә ыгы-зыгы килә. Карлсон, кычкырып жырлай-жырлай, шыгыр-шыгыр китереп, бишек тирбәтә:

— Геди-геди-гед... Геди-геди-гед.

Шундый шау-шуга да карамастан, Гөл-гөл йоклап китте, чөнки аның тамагы туйды, аннары ул арыган да иде.

— Ә хәзер, моннан киткәнче, әйдә бер кызык ясыйбыз, — дип тәкъдим итте Карлсон.

Ул буфет янына килде дә казылыклы тәлинкәне алды. Бәләкәч, гажәпләнүдән күзен зур

ачып, аны күзәтеп торды. Карлсон тэлинкэдән бер телем казылык алды.

— Менә хэзер син экәмәт ясауның нәрсә икәнән күрерсең. — Һәм Карлсон казылык кисәген ишек тоткасына куйды. — Беренче номер, — диде ул, канәгать кыяфәт белән башын селкеп.

Аннары Карлсон шкаф янына йөгереп килде. Анда бик матур ак фарфор күгәрчен тора иде. Бәләкәч сүз әйтергә өлгергәнче, казылык инде күгәрченнен томшыгына кыстырып куелган иде.

— Икенче номер, — диде Карлсон. — Ә өченче номер Гөл-гөлгә булыр.

Ул тэлинкэдән соңгы телемне алды да йоклап яткан Гөл-гөлнен кулына тоттырды. Бу чыннан да бик көлкө килеп чыкты. Гөл-гөл үзе урынынан торган да, казылык кисәген алып, аны тоткан килеш йокыга киткән дип уйларга мөмкин иде.

Шулай да Бәләкәч:

— Үтенәм синнән, алай эшләмә, — диде.

— Тыныч бул, май кап! — дип жавап бирде Карлсон. — Без аның эти-әнисен кичләрен өйдән чыгып йөрүдән биздерербез.

— Нигә? — диде Бәләкәч, гажәпләнеп.

— Үзе йөри, үзе казылык ала белә торган баланы ялгыз калдырырга батырчылык итмәсләр. Аның икенче юлы нәрсә алачагын белеп буламыни? Бәлки әтисенен бәйрәм галстугын алырга теләр?

Һәм Карлсон, казылык Гөл-гөлнен нәни кулынан төшөп китмәгәе дип, тикшереп карады.

Үзе һаман:

— Тыныч бул, май кап! Мин нәрсә эшләгәнәмне беләм. Мин бит дөньяда иң оста бала караучы, — дип сөйләнде.

Нәкъ менә шул вакытта, Бәләкәч баскычтан

кемнендер менеп килүен ишетеп алды һәм кур-
куыннан сискәнеп китте.

— Кайталар! — дип пышылдады ул.

Карлсон:

тәр— Тыныч бул, май кап! — диде дә Бәләкәчне
әзәгә таба өстерәде.

Йозак тишегенә ачкычны тыктылар да инде.
Бәләкәч, барысы да бетте, дип уйлап алды.
Тик, бәхеткә каршы, алар түбәгә чыгып өлгер-
деләр. Шуннан ишек ачып ябылды һәм Бәләкәч
бер хатынның:

— Ә сөекле Сусаннабыз йоклый да йок-
лай! — дигән сүzlәрeн ишетте.

— Әйе, кызыбыз йоклай икән шул, — диде
ир кеше.

Шунда кинәт кычкырып жибәргән тавыш
ишетелде. Гөл-гөлнең әтисе белән әнисе кызлары
кулындагы казылык кисәген күрөп алдылар, ах-
рысы.

Бәләкәч дөньяда иң оста бала караучының
хәйләләре турында Гөл-гөлнең әти-әнисе ниләр
әйтүен көтөп тормады. Ә шук кеше үзе, тегеләрнең
тавышын ишетү белән, тиз генә моржа артына
качып өлгерде.

Бераз тын алгач, Карлсон Бәләкәчтән сорап
куйды:

— Караклар күрәсен киләме? Монда минем
чарлакларымның берсендә менә дигән ике карак
яши.

Карлсонның сөйләвенә караганда, бу караклар-
ны аның милке дип аңларга була иде. Бәләкәч
моңа ышанып житмәде житүен, шулай да аның
каракларга күз саласы килеп китте.

Карлсон күрсәткән чарлак тәрәзәсеннән сөй-
ләшкән, көлгән һәм кычкырган тавышлар ише-
телә иде.

— Эһэ, монда күнелле икэн! — дип кычкырып жибәрде Карлсон. — Барып карыйк эле, алар нәрсәгә шулай шаулашалар икэн.

Карлсон белән Бәләкәч тагын кәрниз буйлап мүкәләп киттеләр. Чарлакка барып житкәч, Карлсон, башын күтәрәп, тәрәзәдән карады. Тәрәзәгә пәрдә корылган иде. Эмма Карлсон пәрдәдән бүлмәнән эчен күрәп була торган тишек эзләп тапты.

— Каракларга кунак килгән икән, — дип пышылдады ул.

Бәләкәч тә тишектән күз салды. Бүлмәдә кыяфәтләре белән чыннан да каракларга охшаган ике бәндә һәм әйбәт кенә, тыйнак кына бер егет утыра иде. Мондый егетләргә Бәләкәч әбисенән авылында күргәләгән иде.

— Беләсенме минем башыма нинди уй килде? — дип пышылдады Карлсон. — Минем каракларым ниндидер начарлык эшләргә жыеналар, минемчә. Тик без аларга комачауларбыз... — Карлсон тагын бер кабат тишектән карап алды. — Башымны кисәргә бирәм, алар бу кызыл галстуклы мәхлукны таламакчы булалар!

Караклар белән галстуклы егет тәрәзә янындагы кечкенә өстәл тирәсендә ашап-эчеп утыралар.

Вакыт-вакыт караклар кунакның жылкәсенә дусларча суккалап алалар, үзләре:

— Кадерле Оскар, сине очратуыбыз яхшы булды эле! — дип сөйләнәләр.

— Мин үзем дә сезнән белән танышуыма сөенеп бетә алмыйм, — ди Оскар. — Шәһәргә беренче тапкыр килгәндә, яхшы, турылыклы һәм ышанычлы дуслар табасы бик килә. Югыйсә, кабахәт кешеләргә юлыксаң, күз ачып йомганчы, кәкре каенга терәтерләр.

Караклар аның сүзен жүпләп утыралар.

— Анысын көт тә тор инде. Явызларнын корбаны булуың бик тиз. Син, егет, Филле белән мине очратып, әйтеп бетергесез ундын.

— Рулле белән мине очратмаган булсан, күрер иден күрмәгәнәнне. Ә менә хәзер жаның теләгәнчә аша, эч, — диде Филле исемлесе һәм янадан Оскарнын жылкәсенә сугып куйды.

Тик шуннан соң Филленең кыланышыннан Бәләкәч бөтенләй таңга калды: Филле кулын Оскарнын арткы кесәсенә тыкты да аннан бумажник тартып чыгарды һәм саклык белән генә үз чалбарынын арткы кесәсенә салып куйды. Оскар берни дә сизмәде, чөнки нәкъ шул вакытта Рулле аны кысып-кысып кочаклый иде. Ә инде Рулле кочаклашып туйганда, Оскарнын сәгате аның кулында иде. Рулле дә сәгәтне чалбарынын арткы кесәсенә салды. Оскар бу юлы да берни сизмәде.

Түбәдә яшәүче Карлсон кинәт үзенең симез кулын пәрдә астыннан сузды да Филле кесәсеннән Оскарнын бумажникин алды. Филле дә берни сизмәде. Шуннан Карлсон үзенең күпереп торган симез кулын тагын пәрдә астыннан сузды да Рулле кесәсеннән сәгәтне тартып чыгарды. Рулле дә берни сизмәде.

Әмма берничә минут үткәч, Рулле, Филле һәм Оскар тагын берәз ашагач, эчкәч, Филле кулын чалбар кесәсенә тыккан иде, бумажникин юкка чыкканын белде. Шунда ул, Руллегә ачулы караш ташлап:

— Кара әле, Рулле, әйдә алгы бүлмәгә чыгып керик. Синен белән сөйләшәсе бар, — диде.

Нәкъ шул вакытта Рулле үз кесәсенә тыгылган иде, сәгәтнең югалуын белде. Үз чиратында ул да, Филлегә ачулы карап:

— Киттек! Минем дә сиңа сүзем бар, — диде.

Филле белән Рулле алгы бүлмәгә чыктылар, бичара Оскар бер ялгызы калды. Күрәсен, ялгыз утыруы ямансу тоелгандыр, яңа дусларынын нәрсә эшләүләрен карарга дип, ул да алгы бүлмәгә чыгып китте.

Шунда инде Карлсон тиз генә тәрәзәдән керде дә бумажникны аш мискиенә салды. Филле, Рулле һәм Оскар ашны ашап бетергән булганга, бумажник чыланмады. Сәгатькә килгәндә исә, Карлсон аны лампага элөп куйды. Сәгать күз алдында асылынып һәм чак кына селкенеп торганга күрә, Оскар, Филле һәм Рулле бүлмәгә килеп керү белән аны күреп алдылар.

Эмма алар Карлсонны күрә алмадылар, чөнки ул эскәтере идәнгә кадәр асылынып төшкән өстәл астына кереп утырган иде. Бәләкәч тә өстәл астында утыра, чөнки ул, никадәр генә курыкса да, мондый хәтәр вакытта Карлсонны ялгыз калдырырга теләмәде.

— Бакчы, лампада минем сәгать чайкалып тора түгелме? — дип кычкырып жибәрде Оскар, гажәпләнөп. — Ничек анда эләкте икән ул?

Ул, лампа янына килөп, сәгатен алды да куртка кесәсенә салып куйды. Аш мискиенә күзе төшкән иде, Оскар тагын гажәпләнөп кычкырып жибәрде:

— Ә монда минем бумажничым ята, чын менә! Нинди гажәп хәлләр!

Рулле белән Филле, исләре китеп, Оскарга карап алдылар.

— Сезнең авыл егетләре дә жебегәннәрдән түгелдер, күрәсен! — диделәр алар.

Аннан соң Оскар, Рулле һәм Филле тагын өстәл янына утырдылар.

— Хөрмәтле Оскар! — диде Филле, — Туйганчы аша, эч.

Алар янадан ашый-эчэ һәм бер-берсенен жыл-кэлэренэ суккалый башладылар.

Берничэ минуттан Филле, эскәтерне күтәрде дә Оскарнын бумажнигын өстәл астына ташлады. Мөгаен, Филле, үзенен кесәсенә караганда, өстәл астында бумажник яхшырак сакланыр дип уйлагандыр. Ләкин алай булып чыкмады: өстәл астында утыручы Карлсон бумажникны алды да Рулленен кулына тоттырды. Шунда Рулле болай диде:

— Филле, мин сине ялгыш кыерсытканмын, син киң күңелле кеше икәнсең.

Берникадәр вакыттан соң Рулле кулын эскәтер астына тыкты да сәгатьне идәнгә куйды. Карлсон сәгатьне алды да Филлегә типте һәм сәгатьне аның кулына салды. Шунда инде Филле дә:

— Синнән дә ышанычлырак иптәш юк, Рулле! — диде.

Тик шул вакыт Оскар кычкырып жибәрде:

— Кайда минем бумажнигым? Кайда минем сәгатем?

Күз ачып йомганчы, сәгать белән бумажник тагы идәнгә, өстәл астына килеп төштеләр, чөнки Оскар тавыш чыгара-нитә калса, Рулленен дә, Филленен дә жинаять өстендә тотыласы килми иде. Оскар исә, әйберләрен бирүне таләп итеп, кыза башлады, кычкырынырга тотынды. Шуннан Филле кычкырып жибәрде:

— Синен ул әләмәтрәк бумажнигыңны кая куйганыңны мин каян белим!

Рулле дә:

— Синен ул иске-москы сәгатеңне күргәнебез дә юк! Үз әйбереңне үзең сакларга тиешсең, — дип өстәде.

Менә шуннан инде Карлсон элек бумажникны,

аннан сэгатьне алды да икесен дә Оскарнын кулына тоттырды. Оскар әйберләрен әләктерде дә:

— Рәхмәт сиңа, сөеклем Филле, рәхмәт, Рулле, тик моннан соң минем белән алай шаярмагыз!— дип кычкырды.

Шунда Карлсон бөтен көче белән Филленен аягына китереп сукты.

— Бу эшен өчен җавап бирерсен, Рулле! — дип акырып җибәрде Филле.

Ә Карлсон шул арада Рулленен аягына шундый итеп сукты, теге, авыртуга түзә алмыйча, улый башлады.

— Син нәрсә, котырдыңмы әллә? Нигә сугышасың? — дип кычкырды Рулле.

Рулле белән Филле өстәл яныннан сикереп тордылар да берсен-берсе шундый яман тукмый башладылар, хәтта тәлинкәләр, идәнгә төшеп, чәлпәрәмә килде, ә коты алынган Оскар бумаж-нигы белән сәгатен кесәсенә тыкты да чыгып сызды.

Ул монда бүтән әйләнәп кайтмады.

Бәләкәч тә бик нык курыкты, ләкин ул чыгып сыза алмый иде әле, шуңар күрә өстәл астында посып утыра бирде.

Филле Рулледән көчлерәк иде, һәм, әйбәтләп кирәген бирү өчен, ул Руллене алгы бүлмәгә әткәләп чыгарды.

Шул арада Карлсон белән Бәләкәч тиз генә өстәл астыннан чыктылар. Карлсон, идәндә таралып яткан тәлинкә ватыкларын күрәп:

— Тәлинкәләр ватылып беткән, ә аш миские исән калган. Бичара мискинен берүзенә бик ямансудыр инде! — диде.

Һәм мискине бөтен көченә идәнгә атып бәрде.

Шуннан соң алар Бэлэкэч белән тәрәзәгә ташландылар да тиз генә түбәгә чыктылар.

Бэлэкэч Филле белән Рулленең бүлмәгә керүләрен ишетеп алды.

Филле:

— Ә нигә дип әле син, ахмак, аңар бумажник белән сәгатьне тоттырып жибәрден? — дип сорады.

— Син нәрсә, юләрләнденме әллә? — дип җавап бирде Рулле. — Син үзен бирден ич!

Аларның талашуларын ишеткәч, Карлсон эче катып көләргә тотынды.

— Я, ярый, бүгенгә шушы әкәмәтләр житеторыр! — диде ул, көлә-көлә.

Бэлэкэч тә бүгенге хикмәтләрдән гарык иде.

Бэлэкэч белән Карлсон, кулга кул тотынышып, Бэлэкэч яши торган йортның моржасы артына яшеренгән кечкенә өйгә таба киткән вакытта, бөтенләй караңгыланган иде инде.

Түбәдәге өйгә барып житәбез дигәндә генә, янгын машинасының колак ярырлык итеп кычкырта-кычкырта, урам буйлап чабып килгәне ишетелде.

— Берәр жирдә янгын бар ахры, — диде Бэлэкэч. — Ишеттеңме, янгын сүндерүчеләр үтеп киттеләр.

Карлсон өметле тавыш белән:

— Бәлки синен йорттадыр әле, — дип куйды. — Тик син миңа тиз генә хәбәр ит. Мин аларга рәхәтләнеп ярдәм итәрмен, чөнки мин дөньяда иң оста янгын сүндерүче бит.

Янгын машинасының ишек төбенә туктавын һәм аның тирәсенә халык жыелуын алар түбәдән күреп тордылар. Тик нигәдер бер жирдә дә ут күренми иде. Кинәт, машинадан алып түбәгә

кадәр, нәкъ янғын сүндерүчеләрнеке шикелле, озын баскыч сузылды.

Шунда Бәләкәч, бүлмәсендә калдырган язуны исенә төшереп, борчулы тавыш белән:

— Бәлки алар минем арттан килгәннәрдер? — дип сорады. — Хәзер бик соң бит инде.

— Аңламыйм, нәрсә дип барысы да шулай ыгы-зыгы килә торганнардыр. Синен түбәгә менеп йөрүен, шулай ук берәрсенә ошамады микәнни? — диде Карлсон, кәефе кырылып.

— Әйе, әниемә ошамагандыр, — диде Бәләкәч. — Беләсенме, аның нервлары...

Бу турыда уйлагач, Бәләкәч әнисен кызганып куйды һәм анын тизрәк өйгә кайтасы килеп китте.

— Янғынчылар белән печтик кенә мәзәк ясап алсан, әйбәт булыр иде булуын... — диде Карлсон.

Эмма Бәләкәчнен бүтән мәзәк ясыйсы килми иде. Ул, баскычтан менә башлаган янғынчы кайчан менеп житәр икән дип, дәшми генә көтөп тора иде.

— Я, ярар, — диде Карлсон, — миңа да йокларга вакыт бугай инде. Турысын әйткәндә, без үзебезне бик тыныч, үрнәк итеп тоттык. Шулай да бүген иртә белән минем температурам кимендә утыз-кырык градус булуын да онытырга ярамый.

Һәм Карлсон, тырак-тырак сикерә-сикерә, үз өенә китте.

— Сәлам, Бәләкәч! — дип кычкырды ул.

— Сәлам, Карлсон! — дип җавап бирде Бәләкәч, үзе баскыч буйлап һаман өскә күтәрелә барган янғынчыдан күзен алмады.

Моржа артына кереп китәр алдыннан Карлсон:

— Әй, Бәләкәч, минем монда яшәвемне янғынчыларга сөйләмә! Мин бит дөньяда иң оста янғын сүндерүче, берәр жирдә йорт яна баш-

ласа, чакырып аптыратырлар тагы, — дип кычкырды.

Янгынчы якын иде инде.

— Баскан урынында тик тор, кузгалма! — дип боерды ул Бэлэкэчкә. — Ишетәсенме, урыныннан кузгалма! Мин хәзер менеп житәм дә сине түбәдән төшерәм.

Бэлэкэч, янгынчының аны болай кисәтүе мөлаемлек булса да, мәгънәсез дип исәпләде. Ул кич буге түбәләрдә хозур кылып йөрде ич инде, шулай булгач, хәзер дә, баскычка якынаер өчен, берничә адым атлый алып иде.

Янгынчы Бэлэкэчкә күтәрәп баскычтан төшә башлады. Шул вакыт Бэлэкэч аннан:

— Сине әнием жибәрдеме? — дип сорады.

— Әниң шул. Әлбәттә. Тик... миңа түбәдә ике нәни малай басып торган кебек күренгән иде.

Бэлэкэч Карлсонның үтенечен хәтерләде һәм бик житди итеп:

— Юк, анда башка малай юк иде, — диде.

Әнисен чыннан да „нервлары“ борчый иде. Әнисе белән әтисе дә, Боссе белән Бетан да һәм тагы бик күп чит кешеләр урамда Бэлэкэчкә көтөп торалар иде. Әнисе, аңар ташланып, кочаклап алды; ул үзе елый, үзе көлә. Аннары аны әтисе алды һәм каты итеп күкрәгенә кысты да өйгә алып кереп китте.

— Ай-яй куркыттың син безне! — диде Боссе.

Бетан да елап жибәрде һәм яшь аралаш:

— Бүтән беркайчан да алай эшләмә. Исеңдә тот, Бэлэкэч, беркайчан да! — диде.

Бэлэкэчкә шунда ук караватка яткырдылар һәм бөтен гаилә аның тирәсенә жыелды, әйтәрсен дә бүген аның туган көне. Ләкин әтисе, бик житди итеп:

— Шулай ук соң син без борчылыр дип бер дә уйламадыңмыни? Шулай ук син эниен борчылыр, елар дип белмәденмени? — диде.

Бәләкәч яткан урынында куырылып килде.

— Я, нигә борчылдыгыз соң сез? — дип мыгьрданды ул.

Әнисе аны кысып кочаклады.

— Уйлап кына кара! — диде ул. — Әгәр дә син түбәдән егылып төшкән булсаң? Әгәр без сине югалтып куйган булсак?

— Ул вакытта сез кайгырыр идегезме?

— Ә синенчә ничек? — дип жавап бирде әнисе. — Дөнъядагы әллә нинди байлыктарны бирсәләр дә, синнән аерылырга риза булмас идек без. Моны син үзең дә беләсең ич.

— Йөз мең миллион крон бирсәләр дәме? — дип сорады Бәләкәч.

— Йөз мең миллион крон бирсәләр дә!

— Мин шундый кыйбат тораммыни? — дип гажәпләнде Бәләкәч.

— Шулай шул, — диде әнисе һәм аны яңадан кочып алды.

Бәләкәч уйлана башлады: йөз мең миллион крон — бер кочак акча ич! Шулай ук, ул шундый кыйбат тора микәнни? Ә бит менә дигән, бик матур көчекне нибары илле кронга сатып алып була...

— Әтием, кара әле, — диде кинәт Бәләкәч, — әгәр мин дөрестән дә йөз мең миллион торам икән, кечкенә көчек сатып алу өчен, сез миңа хәзер илле крон булса да акчалата бирә алмыйсызмы?

Карлсон өрәк булып уйный

Бары тик икенче көнне төшке аш вакытында гына эти-эниләре Бәләкәчтән ничек итеп түбәгә элэгүе турында сорадылар.

— Син анда ничек, чарлак тәрәзәсеннән чыктыңмы соң? — дип сорады әнисе.

— Юк, мин түбәдә яшәүче Карлсон белән очып мендем, — диде Бәләкәч.

Әтисе белән әнисе карашып алдылар.

— Юк, моңа чик куярга кирәк! — дип кычырып жибәрде әнисе. — Бу Карлсон мине акылдан шаштыра инде!

— Тыңла әле, Бәләкәч, — диде әтисе, — түбәдә яши торган Карлсон дөньяда ук юк бит ул.

— „Дөньяда ук юк!“ — дип кабатлады Бәләкәч. — Һәрхәлдә кичә ул дөньяда бар иде әле.

Әнисе борчылып башын чайкады:

— Ярый әле, тиздән каникуллар башлана да, син әбиң янына китәсең. Анда сине Карлсон эзәрлекләп йөри алмас.

Мондый күңелсезлек турында Бәләкәч әле уйламаган иде. Тиздән аны бөтен жәй буена әбисе янына авылга озатачаклар ләбаса! Ә бу инде, ул Карлсонны ике ай буе күрә алмаячак, дигән сүз. Билгеле, жәй көне әбисе янында бик рәхәт, анда һәрвакыт күңелле була, тик менә Карлсон гына... Ә, Бәләкәч шәһәргә әйләнеп кайтканда, Карлсон инде түбәдә яшәмәсә?

Бэлэкэч терсэкләре белән өстәлгә таянып, кулы белән башын кочаклап утыра. Ул Карлсоннан башка яшәүне күз алдына да китерә алмый.

— Терсэкләренне өстәлгә куярга ярамаганын белмисенмени син? — дип сорады Бетан.

— Үзеңне бел! — дип әрепләште Бэлэкэч.

— Бэлэкэч, терсэкләренне өстәлдән ал, — диде әнисе. — Сиңа кәбестә чәчәге салыйммы?

— Юк, кәбестә ашаганчы, үлүең артык!

Әтисе, көрсенеп:

— Ох! — диде. — „Юк, рәхмәт“, — дип әйтергә кирәк.

„Йөз мен миллион тора торган малайга нәрсә дип болай боерык бирәләр әле болар“, — дип уйлап алды Бэлэкэч, ләкин бу турыда кычкырып әйтмәде.

— Сез үзегез дә бик яхшы аңлайсыз бит, „Кәбестә ашаганчы, үлүең артык“, дип әйтәм икән, бу минем: „Юк, рәхмәт“, — дигән сүзем була, — дип аңлатып бирде ул.

— Тәрбияле кешеләр алай сөйләшмиләр, — диде әтисе. — Син тәрбияле кеше булырга телисендер ич?

— Юк, әтием, мин сиңең төсле булырга телим, — дип җавап бирде Бэлэкэч.

Әнисе дә, Боссе белән Бетан да шаркылдап көлөп жибәрделәр.

Бэлэкэч нәрсәдән көлүләрен аңламады, әтисеннән көләләр дип белде, ә моңа инде ул берничек тә түзеп тора алмый иде.

Бэлэкэч, әтисеннән күзен алмыйча:

— Әйе, әтием, мин сиңең шикелле булырга телим. Син шундый яхшы! — дип куйды.

— Рәхмәт сиңа, улым, — диде әтисе.

— Сиңа чыннан да кәбестә чәчәге кирәкмени инде?

— Юк, кәбестә ашаганчы, үлүен артык!

Әнисе көрсенеп куйды:

— Ул бик файдалы ләбаса.

— Шулайдыр анысы, — диде Бәләкәч. — Азык тәмсез булган саен, файдалырак икән, мин моны күптән сиздем инде. Шуны беләсе иде, нигә ул витаминнар барысы да тәмсез нәрсәдә генә булалар икән?

Боссе, үткен сүз әйткәндәй итеп:

— Витамин шоколад һәм чәйни торган резинкада булырга тиеш, әлбәттә, — диде.

— Соңгы вакытта әйткән сүзләреңнен иң акыллысы шушы булды инде, — диде Бәләкәч.

Аштан соң Бәләкәч үз бүлмәсенә китте. Карлсонның тизрәк очып килүен ул чын күңелдән тели иде. Хәзер алар мөмкин кадәр ешрак очрашырга тиешләр, чөнки шушы көннәрдә Бәләкәч шәһәрдән китәчәк бит.

Бәләкәчнен көтеп торуын Карлсон, мөгаен, сизенгәндер, чөнки Бәләкәч тәрәзәдән башын тыгарга да өлгермәде, Карлсон, сукуыр бер тиен кебек ялтырап, килеп тә житте.

— Бүген син кызышмыйсыңмы? — дип со-
рады Бәләкәч.

— Минме? Кызышмыйсыңмы дисеңме? Мин беркайчан да кызышмыйм! Бу тик ышандыру-
гына иде.

— Димәк, син кызышам дип, үз-үзеңне ышан-
дырган гына иден? — дип гажәпләнде Бәләкәч.

— Юк, кызышам дип, сине ышандырдым мин, — дип куанып жавап бирде Карлсон һәм көлөп жибәрде. — Я, бел әле, дөньяда иң оста-
мәзәкче кем икән?

Карлсон бер генә минут та урынында тора алмады. Сөйләшә-сөйләшә, ул һаман бүлмә буйлап әйләнде, кул астына эләккән һәрнәрсәне тотып

карады, кызыксынып тартмаларны ачып-япты, барлык эйберләрне зур әһәмият белән күзәтте.

— Юк, бүген минем температурам юк. Бүген мин сау-сәламәт, азрак күңел ачып алырга да каршы түгел.

Бәләкәч тә күңел ачып алырга каршы түгел иде. Тик ул элек әтисенә, әнисенә, Бетан белән Боссега, ниһаять, Карлсонны күрсәтергә тели иде, аннары инде алар, Карлсон дөньяда юк дип, Бәләкәчне йөдәтмәсләр.

— Мине бер генә минут көтеп тор,— диде Бәләкәч, кабалана-кабалана.— Мин хәзер киләм.

Һәм ул, ук кебек атылып, кунак бүлмәсенә йөгәрде.

Нишләмәк кирәк, Боссе белән Бетан өйдә юklar иде шул,— аның каравы, әтисе белән әнисе камин янында утыралар иде. Бәләкәч, бик нык дулкынланып, аларны чакырды:

— Әтием, әнием, әйдәгез тизрәк минем бүлмәмә!— диде ул.

Ул аларга хәзергә Карлсон турында бер сүз дә әйтмәскә булды. Көтмәгәндә үзләре аны күрсәләр, яхшырак булыр, дип уйлады.

— Ә бәлки син үзең безнең янда утырырсың? — диде әнисе.

Ләкин Бәләкәч аның кулыннан ук тарта башлады:

— Юк, сез минем бүлмәмә керергә тиешсез. Сез анда бер нәрсә күрерсез...

Бу сөйләшү уңышлы тә-

мамланды. Этиләре аның белән кителәр. Бәхетле Бәләкәч бүлмәсенен ишеген шатлана-шатлана ачып жибәрде, — ниһаять, алар Карлсонны күрәчәкләр!

Ләкин шул чакны Бәләкәч аптыравыннан елап жибәрә язды. Нәкъ теге вакыттагыча, бөтен гаиләне Карлсон белән таныштырырга алып кергәндәге шикелле, бүлмәдә берәү дә юк иде.

— Я, без монда нәрсә күрергә тиешбез соң? — дип сорайды әтисе.

— Берни дә... — дип мыгырданды Бәләкәч.

Бәхеткә каршы, шул минутта телефон шалтырады. Әтисе телефоннан сөйләшergә китте, ә әнисе, духовкага паштет куйганы исенә төшөп, кухняга йөгәрде. Шулай итеп, Бәләкәч бу юлы аңлашып торудан котылды.

Ялгыз калгач, Бәләкәч тәрәзә янына килеп утырды. Аның Карлсонга бик нык ачуы килде һәм дустанә яңадан очып килсә, аңа бөтенесен дә түкми-чәчми әйтеп салмакчы булды.

Тик очып килүче булмады. Аның урынына, шкаф ишеге ачылды да, Карлсонның хәйләкәр йөзе күренде.

Бәләкәч гажәпләнүдән катып калды:

— Син минем шкафымда нишләден?

— Эгәр, мин анда чебеш чыгардым, дисәм? Тик бу ялган булыр иде. Гөнаһларым турында уйландым, дисәм? Бусы да дөрөс булмас. Бәлки, шкаф шүрлегендә ял итеп яттым, дип әйтергәдер? Менә монысы дөрөс булыр! — дип жавап бирде Карлсон.

Карлсонга булган ачуын Бәләкәч шунда ук онытты. Карлсонның табылуына ул бик куанды.

— Бу гүзәл шкаф качыш уйнар өчен генә ясалган диярсең. Әйдә, уйнап алабызмы. Мин яңадан шүрлеккә менеп ятам, ә син мине эзләрсең, — диде Карлсон.

Бәләкәчнең жавабын да көтмәстән, Карлсон шкапка кереп качты. Бәләкәч аның өскә үрмәләвен ишетте, ул өске шүрлеккә менде, күрәсен.

— Я, эзлә инде! — дип кычкырды Карлсон.

Бәләкәч, шкаф ишеген ачып жибәругә, шунда ук шүрлектә яткан Карлсонны күреп алды.

— Фу, бигрәк ачу китергеч икәнсең! — дип кычкырды Карлсон. — Син нәрсә, башта берәз карават астыннан, язу өстәле артыннан яки башка берәр жирдән эзләргә ярамадымыни? Мондый булсаң, мин бүтән синең белән уйнамыйм. Фу, бигрәк ачу китергеч икәнсең!

Шул вакытта ишектә звонок шалтырады һәм алгы бүлмәдән әнисенең тавышы ишетелде:

— Бәләкәч, синең яныңа Кристер белән Гунилла килде.

Бу хәбәрне ишетүгә, Карлсонның күңеле күтәрелеп китте.

— Тукта, без хәзер аларны кызык итәбез! — дип пышылдады ул Бәләкәчкә. — Минем арттан шкаф ишеген әйбәтләбрәк яп әле...

Бәләкәч шкафны япкан гына иде, Кристер белән Гунилла бүлмәгә килеп тә керделәр. Алар

Бэлэкэчлэр урамында торалар, Бэлэкэч белэн бер
класста укыйлар иде. Бэлэкэчкэ Гунилла бик
юшый һәм ул еш кына әнисенә „коточкыч ма-
тур кыз ул“, — дип сөйли иде.

Бэлэкэч Кристерны да ярата, э мангаендагы
теге шеш өчен, ул аны әллә кайчан гафу иткән

иде инде. Дөрөс, алар Кристер белән бик еш
сугышалар, тик һәркайчан шунда ук килешәләр.
Хәер, Бэлэкэч, бер Кристер белән генә түгел,
урамнарындагы барлык малайлар белән диярлек
сугыша. Тик менә Гунилланы гына ул беркайчан
да кыйнамай.

Әнисе бервакыт аннан сорады да әле:

— Ничек син хәзергә кадәр Гуниллага бер тапкыр да сукмадын? — диде ул.

— Ул шундый коточкыч әйбәт, аны кыйнарлык сәбәп тә юк, — дип жавап бирде Бәләкәч.

Шулай да Гунилланың да Бәләкәчнен ачуын чыгарган чаклары булгалады. Мәсәлән, кичә алар өчәү мәктәптән кайтып килгәндә, Бәләкәч аларга Карлсон турында сөйли башлагач, Гунилла шаркылдап көлеп жибәрде һәм, болар барысы да уйдырма, диде. Кристер да аның белән килеште һәм Бәләкәч аңар берне кундырырга мәжбүр булды. Шуңар каршы Кристер аңар таш белән бәрде.

Ә хәзер алар, берни булмаган кебек, Бәләкәчкә кунакка килделәр, Кристер хәтта үзенен Ёффа исемле көчеген дә алып килгән. Бәләкәч Ёффаны күрү шатлыгыннан шкаф шүрлегендә яткан Карлсонны бөтенләй онытты. „Дөнъяда эттән дә яхшы бер нәрсә дә юк“, — дип уйлап алды ул. Ёффа өрә-өрә сикерә, ә Бәләкәч аны кочаклый, сыйпый. Кристер Бәләкәчнен Ёффаны иркәләвен күзәтеп, тыныч кына аның янында басып тора. Ул бит белә — Ёффа аның эте, башка беркемнеке дә түгел, шулай булгач, Бәләкәч аның белән теләгән кадәр уйный бирсен әйдә.

Бәләкәч кызып-кызып Ёффа белән шаярганда, Гунилла, кинәт, ачы көлеп:

— Синен түбәдә яши торган дустан Карлсон кайда соң? Без аны монда очратырбыз дип уйлаган идек, — диде.

Бары тик шунда гына Бәләкәч Карлсонның шкаф шүрлегендә ятуын исенә төшерде. Ләкин Карлсонның бу юлы нинди мәзәк уйлап чыгаруын белмәгәнгә күрә, ул бу турыда Кристер белән Гуниллага бер сүз дә әйтмәде.

— Син менә, Гунилла, түбәдә яшәүче Карл-сон турында мин үзем уйлап чыгарган дип уй-луйсың. Кичә син аны уйдырма дидең...

— Уйдырма шул, — дип жавап бирде Гунилла һәм шаркылдап көләргә тотынды: аның бит уртасы чокрыланып китте.

Бәләкәч хәйләкәрләнеп сорап куйды:

— Әгәр дә мәгәр уйдырма булмаса?

Кристер да сүзгә кушылды:

— Ләкин ул чыннан да уйдырма ич!

— Юк шул менә! — дип кычкырып жибәрде Бәләкәч.

Ул бу бәхәсне сүз белән хәл итәргә омтылып караргамы яисә хәзер үк Кристерга берне кундырыгамы дип уйлап житкерә алмады, ки-нәт шкафтан ачык итеп:

— Ки-кри-күк! — дип кычкырдылар.

— Нәрсә бу? — дип кычкырып жибәрде Гунилла, һәм аның чия кебек кызыл авызы гажәпләнүдән зур булып ачылды.

Шкафтан тагын, нәкъ чын этәч кебек итеп:

— Ки-кри-күк! — дигән тавыш ишетелде.

Кристер, гажәпләнеп:

— Әллә синен гардеробында этәч бармы? — дип сорады.

Ёффа ырылдап шкафка кырын карап куйды.

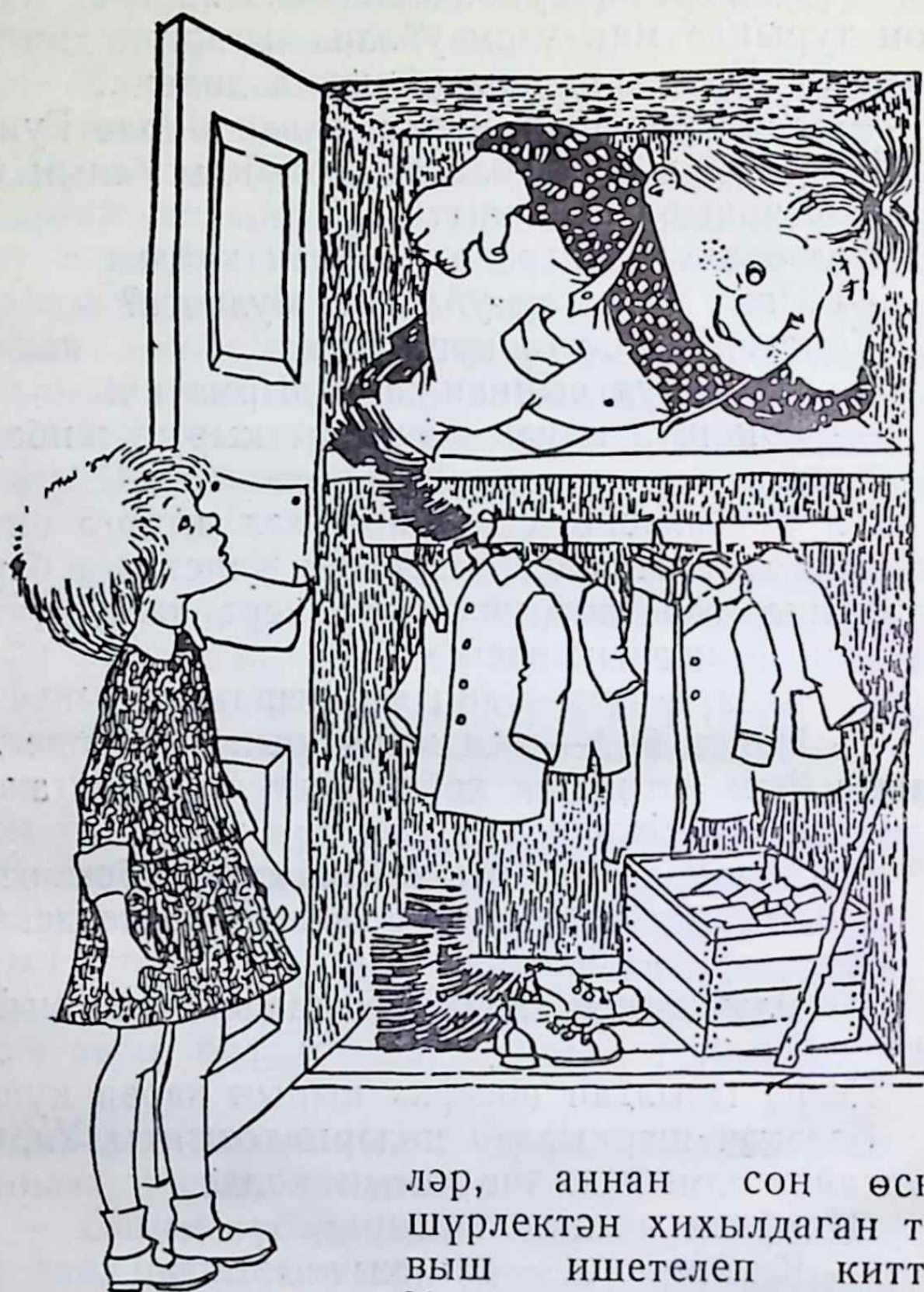
Бәләкәч шаркылдап көләргә тотынды. Ул, бер сүз әйтә алмыйча, эче катып көлдә.

Шкафтан өченче тапкыр:

— Ки-кри-күк! — дип кычкырдылар.

— Мин хәзер шкафны ачам да карыйм, анда нәрсә бар икән, — диде Гунилла һәм шкаф ишеген ачты.

Кристер да аның янына йөгереп килеп житте һәм ул да шкафка күз салды. Башта алар эленеп торган киёмнәрдән башка нәрсә күрмәде-

ләр, аннан соң өске
шүрлектән хихылдаган та-
выш ишетелеп китте.
Кристер белән Гунилла
югарыга карадылар һәм шүрлектә яткан тәп-тә-
бәнәк, юп-юан кешене күреп алдылар. Ул бик
жайлы яткан, терсәгенә таянып, башын кулына
куйган да уң аягын селкеп ята. Аның шаян зәч-
гәр күзләре янып торалар.

Кристер белән Гунилла, тел тибрәтеп бер сүз дә әйтә алмыйча, бу кеп-кечкенә кешегә текәлделәр, тик Ёффа гына әкрән генә ырылдый иде.

Гунилла, телгә килгәч:

— Бу кем? — дип сорады.

— Бәләкәй генә бер фантазия, — диде сәер кеше һәм аягын тагын да ныграк селкергә кереште. — Бәләкәй генә фантазия, яткан да ял итә. Кыскасы, уйдырма!

— Бу... бу... — диде Кристер, тотлыга-тотлыга.

— ... бәләкәй генә уйдырма, яткан да әтәч булып кычкыра, — диде кечкәнтәй кеше.

— Бу — түбәдә яшәүче Карлсон! — дип пышылдады Гунилла.

— Әлбәттә, шул, башка кем булсын тагы! Туксан ике яшьлек фру Густавсон сиздермичә генә монда кергән дә шкаф шүрлегенә менеп яткан димәкче буласыңмы әллә?

Бәләкәч тыела алмыйча көлдә, чөнки каушап калган Гунилла белән Кристер бөтенләй ахмаклар кебек торалар иде. Бәләкәч көчкә-көчкә генә:

— Алар телдән калганнардыр ахры, — дип әйтә алды.

Карлсон бер сикерү белән шүрлектән төште һәм Гунилла янына килде дә аның яңагын чәметеп алды:

— Ә бу нинди кечкенә уйдырма?

— Без... — дип мыгырдап куйды Кристер.

— Я, синен исемен, мөгаен, Августтыр? — дип сорады Карлсон Кристердан.

— Юк, минем исемем Август түгел, — дип җавап бирде Кристер.

— Яхшы. Дәвам итик!.. — диде Карлсон.

— Гунилла белән Кристер инде болар, — дип аңлатып бирде Бэләкәч.

— Әйе, кешеләр кайвакытта шундый бәхетсез булалар, моңа хәтта ышанасы да килми. Тик хәзер берни дә эшләп булмый инде. Аннары сон, бөтен кешегә дә Карлсон исемен куша алмыйлар шул инде!..

Карлсон кызыксынып тирә-якка күз атты да ашыгып өстәп куйды:

— Ә хәзер мин берәз күңел ачып алырга да каршы килмәс идем. Бәлки, тәрәзәдән урындыклар ыргытып уйнарбыз? Яисә шуңа охшашлы башка берәр уен оештырырбыз?

Бу уен Бэләкәчкә кызык булыр күк тоелмады. Шунның өстенә, әти-әнисенен дә болай күңел ачуны ошатмаячакларын яхшы белә иде ул.

— Хәер, мин сезнен куркак икәнегезне күрәп торам инде. Әгәр шундый кыюсыз булсагыз, без берни дә эшли алмабыз. Минем тәкъдимем ошамый икән, алайса бүтән берәр нәрсә уйлап табыгыз, югыйсә мин сезнен белән уйнамыйм. Мин нәрсәдән булса да кызык табарга тиешмен лә, — диде Карлсон һәм, үпкәләп, авызын турсайтты.

— Тукта инде, без хәзер берәр нәрсә уйлап табарбыз, — дип ялварулы тавыш белән пышылдады Бэләкәч.

Тик Карлсон чынлап торып үпкәләргә булган, күрәсен.

— Менә тотармын да хәзер үк моннан очып китәрмен... — дип мыгырданды ул.

Карлсон очып китсә, нинди бәхетсезлек буласын тегеләр өчесе дә аңлыйлар иде, шуңа күрә алар беравыздан аның монда калуын үтенә башладылар.

Карлсон, авызын турсайткан килеш, тагын берничә минут дәшмичә утырды.

— Ышандыра алмыйм, әлбәттә, шулай да менә ул, — Карлсон күпереп торган симез бармагы белән Гуниллага төртеп күрсәтте, — минем башымнан сыйпап: „сөеклем Карлсон“ дип әйтсә, кала алуым да ихтимал.

Гунилла, куана-куана, анын башыннан сыйпады һәм мөлаем итеп үтенде:

— Сөеклем Карлсон, калсана инде! Без һич-шиксез берәр нәрсә уйлап табарбыз.

— Я, ярар, — диде Карлсон, — калырмын инде, болай булгач.

Балалар жиңел сулап куйдылар.

Бәләкәчненң әти-әнисе, гадәттә, кичләрен чыгып йөриләр иде. Менә әле дә әнисе алгы бүлмәдән кычкырды:

— Бэлэкэч! Кристер белән Гунилла сэгать сигезгә кадәр синең янында була алалар, аннары син тиз генә йокларга ят. Кайткач, тыныч йокы теләргә синең янына кереп чыгармын.

Балалар тышкы ишек ябылган тавышны ишет-теләр.

— Ә нигә ул миңа биредә ничәгә хәтле то-рырга яраганын әйтмәде? — дип сорады Карлсон һәм аскы иренен турсайтты. — Алай барысы да мине кыерсыткач, мин сезнең белән уйнамыйм.

— Син монда теләгән кадәр кала аласын, — дип җавап бирде Бэлэкэч.

Карлсон иренен тагын да турсайта төште.

— Ә нигә мине дә башкалар белән бергә сигез тулуга чыгарып жибәрмиләр? — диде Карлсон, үпкәләп. — Юк, мин болай уйнамыйм.

— Ярар, сэгать сигездә сине өенә кайтарып жибәрүен әниемнән сорармын, — дип вәгъдә бирде Бэлэкэч. — Я, берәр уен уйлап таптыңмы соң?

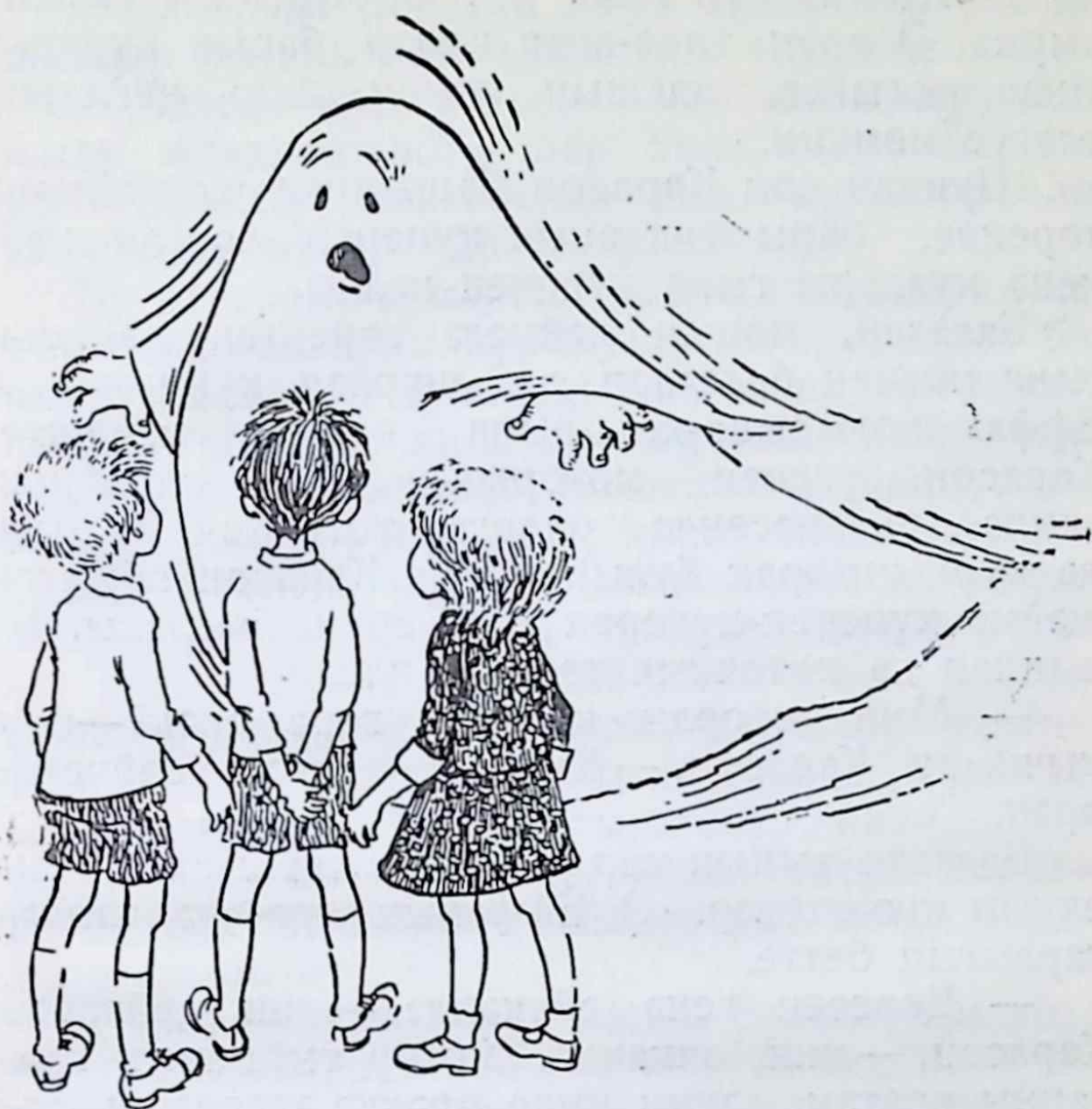
Карлсонның кинәт күңеле күтәрелеп китте.

— Без, өрәк булып уйнап, кешеләрне куркытырбыз. Бер кечкенә генә жәймә ярдәмендә ниләр эшли белүемне сез күз алдына да китерә алмыйсыз хәтта. Мин котларын алган кешеләр, моның өчен миңа бишәр эре генә бирсәләр дә, тау хәтле шоколад сатып алган булыр идем. Мин бит дөнъяда иң яхшы өрәк! — диде Карлсон, һәм аның күзләре жем-жем итеп ялтырап кит теләр.

Бэлэкэч тә, Кристер белән Гунилла да өрәкле уйнарга бик шатланып риза булдылар. Тик Бэлэкэч:

— Кешеләрне шулай котлары алынырлык итеп куркыту һич мәжбүри түгел инде, — диде.

— Тыныч бул, май кап! — дип җавап бирде

Карлсон. — Дөнъяда иң яхшы өрәккә акыл сат-масаң да була. Мин барысын да котлары алы-нырлык итеп аз гына куркытам, моны беркем дә сизмәс. — Ул Бәләкәч караваты янына килеп жәймәне алды. — Бу жәймәдән өрәккә ярыйсы гына кием эшләп була.

Карлсон язу өстәле тартмасыннан төрле төс-тәге бурлар алды да жәймәнең бер почмагына коточкыч битлек ясап куйды. Аннары кайчы алды да, Бәләкәч туктатып өлгергәнче, тиз генә ике тишек кисеп, күз урыны эшләде.

— Жәймә чүп кенә ул, борыныңны салындырма. Ә өрәк тирә-якта ниләр барын күрергә тиеш, югыйсә, адашып йөрөп, әллә кайларга элэгүе мөмкин.

Шуннан соң Карлсон башыннан ук жәймәгә төренде, бары тик анын күпереп торган кечкенә куллары гына күренеп калды.

Балалар, моның жәймәгә төренгән Карлсон гына икәнән белсәләр дә, шүрләп куйдылар, ә Ёффа котырына-котырына өрергә кереште. Карлсон, үзенң моторын ходка жибәреп, лампа әйләнәсендә очарга тотынгач, тагын да куркынычрак булып китте. Карлсон ябынган жәймә күпереп-күпереп жилферди башлады. Бу чыннан да коточкыч тамаша иде.

— Мин моторлы кечкенә генә өрәк! — дип кычкыра Карлсон. — Кыргый, мәгәр сөйкемле өрәк.

Балалар тынып калдылар һәм куркышып анын очуын күзәттеләр. Ә Ёффаның өрә-өрә тамагы карлыгып бетте.

— Дөрөсен генә әйткәндә, — дип сөйләнде Карлсон, — мин, очканда, мотор тырылдап торганны яратам, ләкин инде өрәккә әверелгәч, тавыш томалагычны эшкә жигәргә кирәктер. Менә шулай!

Ул берничә мәртәбә бөтенләй тавыш-тынсыз гына әйләнәп чыкты һәм өрәккә тагын да ныграк охшый төште.

Хәзер инде эш куркытырга кеше табуга гына терәлеп калды.

— Бәлки без баскыч башына чыгарбыз? Өйгә кереп килүче берәр кешенң коты алыныр!

Шул вакыт телефон шалтырады, тик Бәләкәч телефон янына бармаска булды. Әйдә, шалтырый бирсен!

Шул арада Карлсон ах-ух килергә, төрле тавышлар чыгарып ыңгырашырга тотынды.

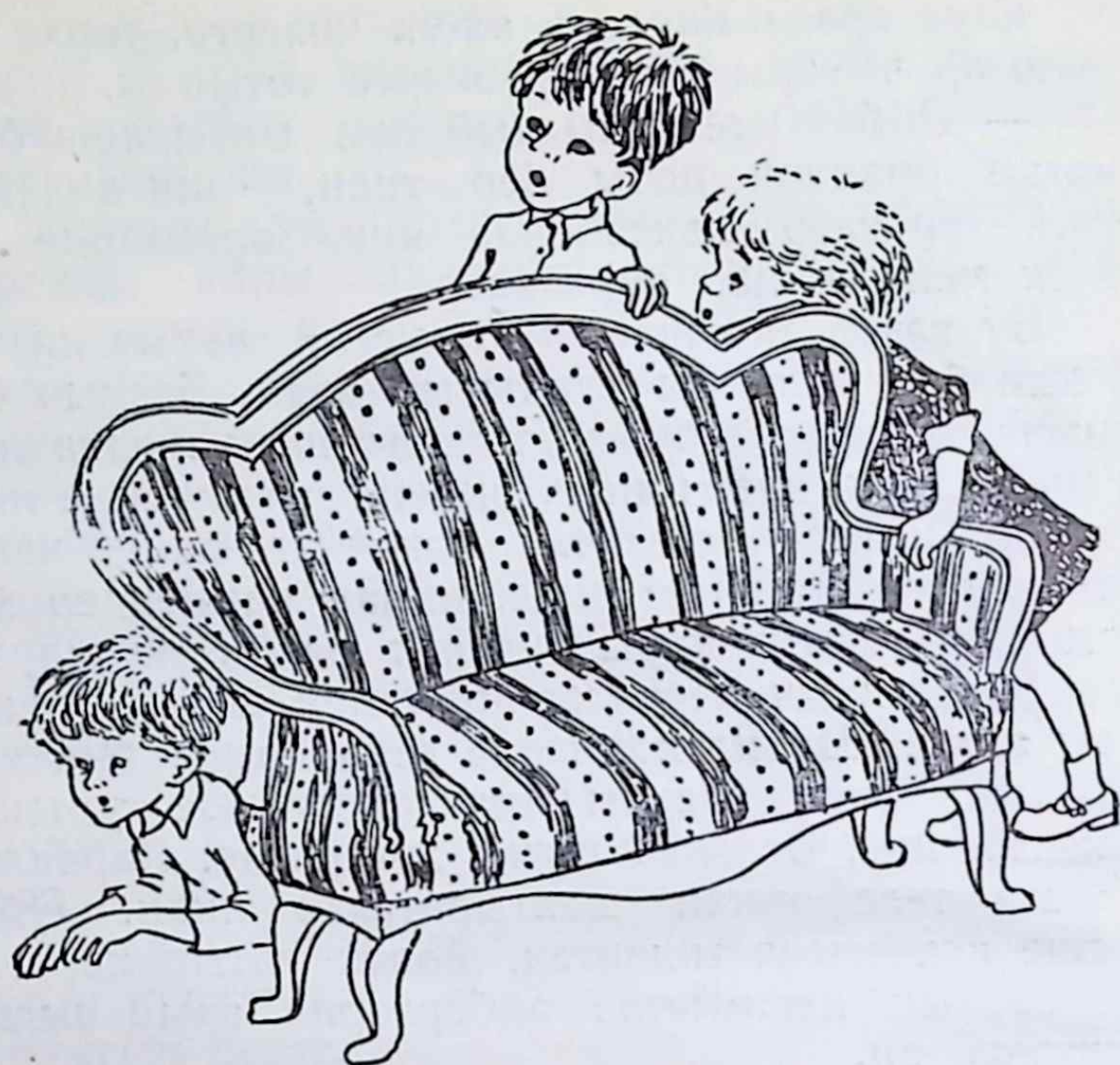
— Әйбәт итеп ахылдый һәм ыңгыраша белмәгән өрәкнең поты бер тиен, — дип аңлатты ул. — Өрәкләр мәктәбендә яшъ өрәкләрне ин элек менә шуңар өйрәтәләр.

Бу хәзерлек эшләренә шактый вакыт китте. Узып баручыларны куркытыр өчен, баскыч башына чыкмакчы булып, тышкы ишек янына килгәннәр генә иде, кинәт, экрен генә ишекне тырнаган тавыш ишетелде. Бәләкәч эти-әнисе кайтты дип уйлаган иде инде, кинәт кемнелдер хатящигы ярыгына корыч чыбык тыгып маташуын күрде. Бәләкәч караклар килгәннен шунда ук аңлап алды. Шушы көннәрдә генә әтисе әнисенә шәһәрдә фатир басучы караклар күбәюе турында укыган иде, Бәләкәч шуны хәтерләде. Караклар башта телефоннан шалтыраталар икән. Өйдә кеше юклығына ышангач, йозак ватып керәләр дә барлык кыйммәтле әйберләрен алып чыгып китәләр ди.

Нәрсә булуын аңлап алгач, Бәләкәчнен коты чыкты. Кристер белән Гунилла да бик каты курыктылар. Кристер, үзенен өрүләре белән өрәк булып уйнарга комачауламасын дип, Ёффаны Бәләкәч бүлмәсенә бикләп калдырган иде, хәзер инде моңа үкенеп бетә алмады. Тик Карлсон гына бер дә курыкмады.

— Тыныч бул, май кап! — диде ул, пышылдап. — Мондый очракта өрәк — тиңе булмаган нәрсә инде ул. Әйдәгез, экрен генә кунак бүлмәсенә шылабыз, синен әтиен алтын-бриллиантларын, мөгаен, шунда саклый торгандыр.

Карлсон, Бәләкәч, Гунилла һәм Кристер, аяк очларына гына басып, аш бүлмәсенә шылдылар һәм, шауламаска тырышып, кайсы-кая, мебель

артларына качып беттелэр. Карлсон борынгы матур буфет эченэ керде, анда Бэлэкэчнен энисе эскэтерлэрен, тастымалларын саклый иде, — керде дә ничек кирэк алай шкаф ишеген ябып куйды. Ул аны эйбэтлэп 'ябып бетерергэ өлгермәде, чөнки нэкъ шул минутта кача-поса кунак бүл-мәсенэ караклар килеп керделэр. Камин янындагы кәнәфи астында яткан Бэлэкэч сакланып кына башын чыгарып карады: кабахэт йөзле ике егет бүлмә уртасында басып торалар иде. Беләсезме болар кемнэр иде: Филле белән Рулле!

— Инде акчаны кайда саклаганнарын белергэ кирэк, — дип пышылдады Филле карлыккан тавыш белән.

Рулле, галәмәт күп тартмалы борынғы секретерга төртеп күрсәтеп:

— Менә монда инде, билгеле, — диде.

Бу тартмаларның берсендә әнисенен йорт кирәкләре өчен тотыла торган акчаны, икенчесендә әбисе бүләк иткән кыйммәтле матур йөзекләргә, брошкаларны һәм төз атуы өчен әтисенә бирелгән алтын медальләргә саклавын Бәләкәч белә иде. „Шуларның барысын да караклар урлап китсә, коточкыч булачак“, — дип уйлап алды Бәләкәч.

— Син шуннан эзләп кара, — диде Филле, — ә мин кухняга чыгам, көмеш чәнечке-пычаклар юкмы икән.

Филле тиз генә чыгып китте, ә Рулле секретер тартмаларын ачып-ачып карарга кереште һәм кинәт, таңга калып, сызгырып ук жибәрде.

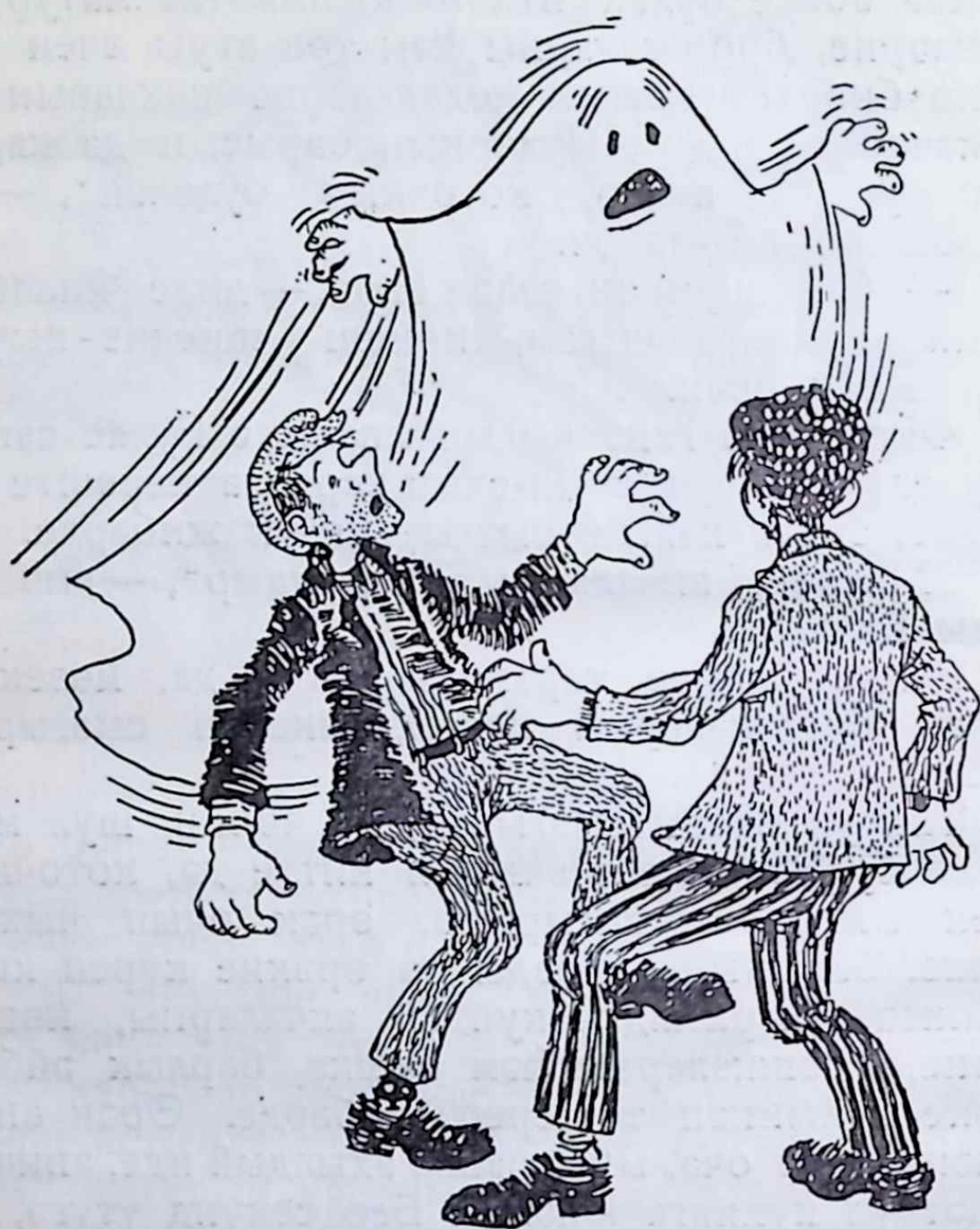
„Мөгаен, акчаларны тапкандыр“, — дип уйлады Бәләкәч.

Рулле икенче тартманы ачты да, йөзекләргә белән брошкаларны күреп, яңадан сызгырып куйды.

Тик ул бүтән сызгырмады, чөнки шул мизгелдә буфет ишеге ачылып китте дә, коточкыч итеп ыңгыраша-ыңгыраша, өрәк очып чыкты. Рулле, борылып карады да өрәкне күреп коты алынып, мыркылдап куйды, акчаларны, йөзекләргә, брошкаларны һәм башка барлык әйберләргә кулыннан төшереп жибәрде. Өрәк аның әйләнәсендә оча, ыңгыраша, ахылдый иде, аннары кинәт ул кухняга юнәлде. Бер секунд үтүгә, кунак бүлмәсенә Филле атылып килеп керде. Ул кәгазь кебек ап-ак булган иде.

— Прулле, анда өр-пәк бар! — дип акырып жибәрде ул.

Ул: „Рулле, анда өрәк бар!“ — дип кычкыр-

макчы булган иде, ләкин куркудан аның теле бәйләнде, һәм ул: „Прулле, анда өрпәк бар!“ — диде.

Куркуы бер дә гажәп түгел иде шул! Аның артыннан ук бүлмәгә өрәк очып керде һәм шундый куркыныч итеп ыңгырашырга, ахылдарга тотынды, куркудан тын кысыла башлады.

Рулле белән Филле ишеккә ташландылар, ә өрәк алар тирәсендә әйләнде. Куркудан үз-үзләрен белештермичә, караклар алгы бүлмәгә атылып чыктылар, ә аннан баскычка йөгерделәр. Өрәк аларның артыннан калмады, баскыч буйлап аска куды һәм бертуктаусыз дәншәтле тонык тавыш белән кычкырып барды:

— Тыныч бул, май кап! Хәзер мин сезне куып житәм дә күрмәгәнегезне күрсәтәм!

Тик шунда ук өрәк арыды һәм кунак бүлмәсенә әйләнеп кайтты.

Бәләкәч акчаларны, йөзекләрне, брошкаларны идәннән жыеп алды һәм барысын да яңадан секретерга салып куйды. Кухня белән кунак бүлмәсе арасында атылып-бәрелеп йөргәндә, Филле коеп калдырган чәнечке-пычакларны Гунилла белән Кристер жыеп алдылар.

Өрәк:

— Дөнъяда иң яхшы өрәк — түбәдә яшәүче Карлсон, — диде дә жәймәне салды.

Балалар көлешеп алдылар; алар бәхетле иделәр.

Ә Карлсон өстәп куйды:

— Каракларны куркытырга кирәк булганда, бер генә нәрсә дә өрәк белән тинләшә алмый. Әгәр кешеләр моны белсәләр, шәһәрдәге һәрбер касса янына берәр кечкенә зәһәр өрәк бәйләп куярлар иде.

Бэлэкэч, бөтенесе дә шулай яхшы тәмамланганга куанып, сикергәләп-сикергәләп ала иде.

— Кешеләр бигрәк ахмаклар инде, өрәккә ышаналар бит. Көлке, билләһи! — дип кычкырып куйды ул. — Әтием әйтә, гомумән бернинди дә гадәттән тыш нәрсә юк, ди. — Бэлэкэч, үз сүзен жүпләп, башын кагып куйды. — Юләр дә инде бу караклар — буфеттан өрәк очып чыкты дип уйладылар! Ә чынында исә ул түбәдә яшәүче Карлсон гына иде! Бернинди могжиза да юк!

Карлсон һәм өйрәтелгән эт Альберг

Икенче көнне иртән чәчләре тузган, буй-буй зәңгәр пижама кигән малай, йокыдан уянуына, ялан тәпиләрен чәпелдәтеп, әнисе янына кухняга чыгып китте. Этисе инде эшкә киткән, ә Боссе белән Бетан мәктәптә иде. Бәләкәчнен дәресләре соңрак башлана, һәм бу бик әйбәт иде, чөнки ул шулай иртән аз гына вакытка булса да, әнисе белән икәүдән-икәү генә калырга ярата. Шундый минутларда сөйләшеп утыруы, бергә жырлар жырлавы һәм бер-береңә әкиятләр сөйләвә рәхәт була. Бәләкәч инде зур малай булса да, мәктәпкә йөрсә дә, беркем дә күрмәгәндә, рәхәтләнеп әнисенен алдында утыра.

Бәләкәч кухняга килеп кергәндә, әнисе, кухня өстәле янында, газет укый-укый, кофе эчеп утыра иде. Бәләкәч шыпырт кына аның алдына менеп кунаклады. Әнисе аны кочаклады да иркәләп күкрәгенә кысты. Бәләкәч йокыдан айнып житкәнче, алар шулай утыра бирделәр.

Кичә этисе белән әнисе йөрергә чыккан жирләреннән гадәттәгедән соңрак кайттылар. Бәләкәч инде, үз урынына ятып, йокыга киткән иде. Йокы аралаш ул өстен ачып, аяк-кулларын жәеп жибәргән. Аның өстенә япканда, әнисе жәймәдәге тишекләрне күреп алды. Әйтерсен, жәймәгә кемдер күмер белән сызгалап бетергән, — шапшакшы иде. Шунда инде әнисе: „Бәләкәчнен болай тиз йоклап китүе бер дә гажәп түгел“, —

дип уйлап куйган иде. Э хэзер, шук малай үзенен алдында утырган вакытта, барысын да сораштырмыйча торып, аны жибәрмәскә булды.

— Кара әле, Бәләкәч, синен жәймәнә кем тишекләр тишкәнән беләсем килә минем. Тик, зинһар өчен, тагы барысын да түбәдә яшәүче Карлсонга сылтап калдырма.

Бәләкәч дәшмәде, ул тирән уйга чумды. Нишләргә соң? Тишекләрне дөрестән дә Карлсон тиште бит, ә әнисе анын турында сөйләүдән тыя. Бәләкәч караклар турында да сөйләмәскә булды, чөнки әнисе барыбер моңа ышанмаячак бит.

Жавап ала алмагач, әнисе таләпчән тавыш белән соравын кабатлады:

— Я, әйт инде, кем эшләде?

— Син бу турыда Гунилладан сораша алмасыңмы икән? — дип хәйләкәр генә әйтеп куйды Бәләкәч, ә үзе: „Эшнең ничек булганын әниемә Гунилла сөйләп бирсә, яхшырак булыр. Әнием анар, миңа караганда, күбрәк ышаныр“, — дип уйлады.

„Ә! Димәк, жәймәне Гунилла кискәлэгән икән“, — дип уйлады әнисе. Ул тагын: „Бәләкәчем нинди әйбәт минем, гаепне башкалар өстенә аударасы килми, бу турыда Гунилланың сөйләп бирүен тели“, — дип тә уйлады.

Әнисе Бәләкәчне жылкәсеннән кочып алды. Ул аннан хэзер бернәрсә дә сорашмаска, жаен

туры китереп, Гунилла белән сөйләшергә булды.

— Син Гунилланы бик яратасыңмы? — дип сорады әнисе.

— Бик яратам шул, — дип жавап бирде Бәләкәч.

Әнисе яңадан газет укырга кереште, ә Бәләкәч, уйга чумып, аның алдында утырды.

Дөрөсөн генә әйткәндә, ул кемне чынлап торып ярата соң? Иң элек, әнисен... Этисен дә... Тагын ул Боссе белән Бетанны ярата... Әйе шул, ул аларны күп вакыт ярата, аеруча Боссены. Эмма кайчакларда аның аларга бик нык ачуы килә дә, бөтен яратуы юкка чыга. Түбәдә яшәүче Карлсонны да ярата ул, Гунилланы да ярата. Әйе шул, зур үскәч, ул, бәлки, Гуниллага өйләнер дә әле, чөнки ул теләсә-теләмәсә дә, хатын алырга тиеш булачак бит инде. Әлбәттә, ул барыннан да бигрәк әнисенә өйләнергә теләр иде дә бит, тик бу мөмкин түгел шул.

Кинәт, Бәләкәчнен башына бер уй килеп, аны борчуга салды.

— Әнием, кара әле, — диде ул, — Боссе зур үсеп, аннары үлеп китсә, миңа аның хатынына өйләнергә кирәк булырмы икән?

Әнисе чынаякны үз янынарак алып куйды да гажәпләнеп Бәләкәчкә карады һәм, көлмәскә тырышып:

— Нигә син алай дип уйлыйсың? — дип сорады.

Бәләкәч, берәр юләрлек эшләп ташладым ахры, дип шүрләп куйды һәм сүзен дәвам итмәскә булды. Ләкин әнисе үз сүзендә нык торды:

— Әйт әле, нигә сиңең башыңа андый уй килде?

— Боссе үскәч, аның иске велосипеды да, иске чаңгысы да миңа булды ич... Минем ши-

келле вакытта шуган тимераяклары да... Мин аның иске пижамаларын, ботинкаларын һәм башка әйберләрен киеп туздыра барам.

— Юк, юк, аның картайган хатыныннан мин сине азат итәрмен, анысын вәгъдә итә алам, — диде әнисе, житди итеп.

— Ә мин сиңа өйләнсәм, ярамасмы икән? — дип сорады Бәләкәч.

— Мөгаен, ярамастыр, — дип җавап бирде әнисе. — Мин бит инде әтиендә кияүдә.

Әйе, бу шулай иде шул.

— Бигрәк җайсыз туры килгән инде, әтием дә, мин дә — икебез дә сине яратабыз! — диде Бәләкәч, ризасызлык белән.

Шунда инде әнисе көлеп жибәрде һәм:

— Икегез дә мине яраткач, алайса мин яхшымындыр инде, — диде.

— Я, алайса, мин Гуниллага өйләнәм, — диде Бәләкәч, авыр сулап. — Миңа кемгә булса да өйләнергә кирәк булачак ич!

Бәләкәч яңадан уйга чумды. Ул, Гунилла белән бергә яшәве бик үк рәхәт булмас, чөнки кайчакларда аның белән уртак тел табуы кыенрак була, дип уйлады. Һәм гомумән, ниндидер хатын белән яшәгәнче, барыннан да бигрәк, әнисе, әтисе, Боссе һәм Бетан белән яшисе килә иде аның.

— Хатыным булганчы, көчегем булса, яхшырак булыр иде, — диде Бәләкәч. — Әнием, син миңа көчек бүләк итә алмыйсыңмы?

Әнисе көрсенеп куйды. Менә инде, Бәләкәч тагы үзе теләгән көчек турында сөйләнә башлады! Бу, түбәдә яшәүче Карлсон турында сөйләшүләр кебек үк, эчпошыргыч бер нәрсә иде.

— Беләсеңме нәрсә, Бәләкәч, — диде әнисе, —

сиңа инде киенергә вакыт, югыйсә, мәктәпкә соңга калырсың.

— Аңлашыла, — дип жавап бирде Бәләкәч. — Көчекне телгә алдым исә, син хәзер мәктәп турында сүз башлайсың!

Ул көнне Бәләкәчнең мәктәпкә барасы гына килеп торды, чөнки Кристер һәм Гунилла белән күп нәрсәләргә хәл итәргә кирәк иде.

Өйгә алар көндәгечә бергәләп кайттылар. Бәләкәч моңар аеруча куанды, чөнки хәзер Гунилла белән Кристерга да Карлсон таныш иде инде.

— Ул бигрәк тә шат күңелле инде, әйе бит? Син ничек уйлайсың, ул бүген дә очып килер микән? — дип сорады Гунилла.

— Белмим, — дип жавап бирде Бәләкәч. — „Чама белән“ очып килермен, дигән иде. Бу инде кайчан теләсә, шунда килә дигән сүз.

— „Чама белән“ бүген очып килер дип ышанам мин, — диде Кристер. — Гунилла белән без сезгә барсак, ярармы икән?

— Ярый, билгеле, — диде Бәләкәч.

Шул вакыт алар белән бергә барырга теләүче тагын бер жан иясе табылды: урам аркылы чыгасы жирдә, Бәләкәч янына кечкенә генә кара йөнтәс эт чабып килде. Ул Бәләкәчнең тезләрен иснәде дә дусларча чәнгелдәп алды.

Бәләкәч сөенеп көлеп жибәрде:

— Карагыз әле, нинди әйбәт көчек! Ул, мөгаен, урам шау-шуыннан куркып калгандыр да урамның теге ягына чыгарып куюымны үтенә торгандыр.

Бәләкәч бу көчекне шәһәрнең барлык урам чатларынан чыгарып йөртүне үзенә бәхет санар иде. Көчек тә моны сизенгәндер, күрәсен

ул Бәләкәчнен аягына елышырга тырышып, урам буйлап сикерә-сикерә йөгәрә иде.

— Нинди сөйкемле көчек, — диде Гунилла. — Кил монда, нәнич!

— Юк, ул минем белән янәшә барырга тели, — диде Бәләкәч һәм көчекнен муенчагынан эләктереп алды. — Ул мине яратты.

— Мине дә яратты, — диде Гунилла.

Нәни көчек дөньяда үзен яратучыларның барысын да яратырга әзер иде кебек. Һәм Бәлә-

кәч бу көчекне бик яратты. О, ничек кенә яратты әле ул аны! Көчек янына чүгәләде дә, аны иркәли, сыйпый һәм әкрен генә сызгырына, авызын чапылдата башлады. Бу мөлаем авазлар барысы да кара йөнтәс дөньяда ин мәхәббәтлелек, гүзәлләрнең гүзәле дигән мәгънәне аңлатырга тиеш иде. Көчек, үзенә дә шулай уйлавын ничек кенә булса да аңлатырга тырышкандай, койрыгын болгады. Ул куанычыннан сикерде, өрдә, ә балалар үз урамнарына борылгач, алар артыннан чабып китте.

— Бәлки, аның торыр урыны юктыр? — диде Бәләкәч, соңгы өметкә теше-тырнагы белән ябышып: аның көчектән бер дә аерылышасы килми иде. — Бәлки аның хужасы да юктыр?

Кристер Бәләкәч белән килеште:

— Әйе шул, юктыр.

— Дәшмә, ичмасам! — Бәләкәч ачу белән аның сүзен бүлдерде. — Син каян беләсең соң аны?

Еффасы булган Кристер бөтенләй бернинди көчеге булмаган кешене аңлый аламыни!

Көчекнең торыр урыны юклыкка торган саен ышана барган Бәләкәч аны үз янына чакырды:

— Кил монда, чибәр нәнич!

— Кара, иярмәсен тагы үзәң, — дип кисәтте Кристер.

— Иярә бирсен. Мина шул гына кирәк тә инде, — дип җавап бирде Бәләкәч.

Һәм көчек аның артыннан иярде. Шулай итеп ул Бәләкәч яши торган йортның ишеге төбенә килеп җитте. Шунда Бәләкәч аны күтәрәп алды да баскыч буйлап менеп китте.

„Хәзер, көчекне үзегездә калдырырга ярыймы дип, әниемнән сорыйм“.

Ләкин әнисе өйдә юк иде. Бәләкәч кухня өстәлендә әнисе калдырган язуны тапты, анда

ул кер уа торган жиргә киткәнән әйткән һәм, әгәр берәр нәрсә кирәк булса, Бәләкәчкә шунда килергә кушкан иде.

Ул арада көчек, ракета кебек, Бәләкәчнен бүлмәсенә атылды. Балалар аның артыннан әлдерттеләр.

Сөенеченнән нишләргә белмәгән Бәләкәч кычкырып жибәрде:

— Күрәсезме, ул миндә яшәргә тели!

Шул минутта тәрәзәдән түбәдә яшәүче Карлсон очып керде.

— Сәлам! — дип кычкырды ул. — Сез нәрсә, бу этне удыгызмы әллә? Аның йоны бөтенләй утырган бит!

— Бу Ёффа түгел ич, күрмисеңме әллә? — диде Бәләкәч. — Минем әтем бит бу!

— Юк, синекә түгел, — дип каршы төште Кристер.

Гунилла да раслап куйды:

— Синекә этең юк.

— Ә менә анда, югарыда минем меннәрчә әтем бар, — диде Карлсон. — Дөньяда этләрне ин оста караучы — ул...

Бәләкәч Карлсонны бүлдерде:

— Никтер мин синдә бернинди эт тә күрмәдем.

— Алар өйдә генә юк иделәр — очып киткәннәр иде, — дип аңлатты Карлсон. — Миндә оча торган этләр бит.

Бәләкәч Карлсонны тыңлап тормады. Бу нәни сөйкемле көчек белән чагыштырганда, меннәрчә оча торган этләр аның өчен берни тормый иде.

Бәләкәч яңадан:

— Юк, минемчә, аның хужасы булмаска тиеш, — дип куйды.

Гунилла эт янына чүгәләде.

— Һәрхәлдә, аның муенчагына „Альберг“ дип язылган, — диде ул.

— Билгеле, бу аның хужасының фамилиясе, — дип элөп алды Кристер.

— Бәлки, ул Альберг үлгәндөр инде! — дип каршы төштө Бәләкәч һәм, хәтта Альберг исән булса да, ул, әлбәттә, көчөкне яратмыйдыр дип уйлады! Кинәт Бәләкәчнөң башына искиткеч бер фикер килде. — Бәлки, Альберг көчөкнөң үз кушаматыдыр? — дип сорады ул, Кристер белән Гуниллага ялынычлы караш ташлап.

Ләкин тегеләр жавап урынына гарьләндөрерлек итеп көлделәр генә.

— Минем Альберг кушаматлы берничә әтем бар, — диде Карлсон. — Сәлам, Альберг!

Көчөк Карлсонга сикерде дә, куана-куана, өрә башлады.

— Менә күрдөгезме, — дип кычкырды Бәләкәч, — ул үзенәң исемен белә! Альберг, Альберг, монда кил!

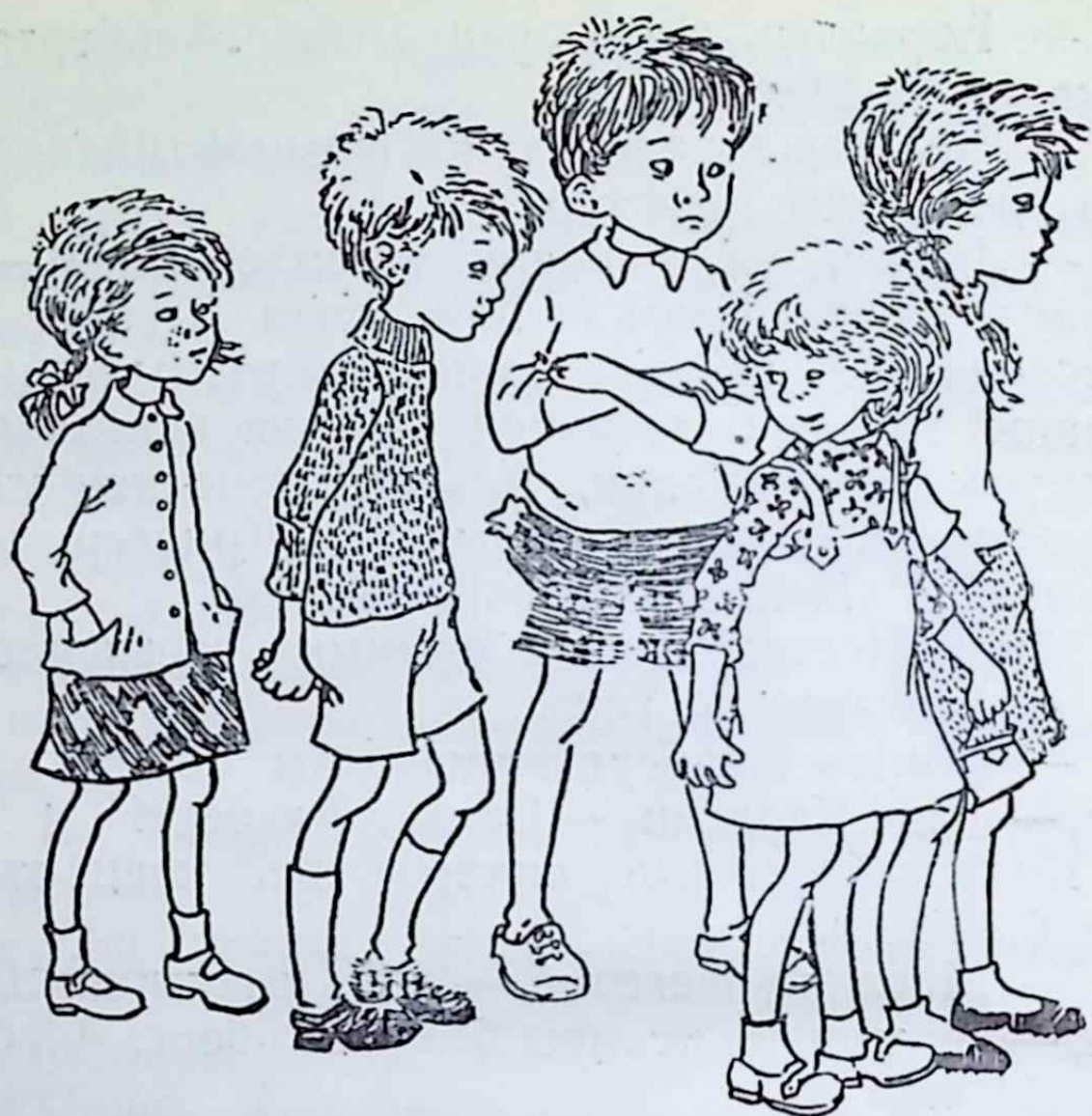
Гунилла көчөкне күтәрөп алды.

— Муенчагына телефон номерын уөп язганнар, — диде ул, каты күнеллелек күрсәтеп.

— Билгеле этнөң үз телефоны бар, — дип аңлатты Карлсон. — Әйт үзенә, эконолкасына шалтыратып, соңга калып кайтачагын әйтсен. Минем әтләрем соңга калганда, һәрвакыт телефоннан хәбәр итәләр.

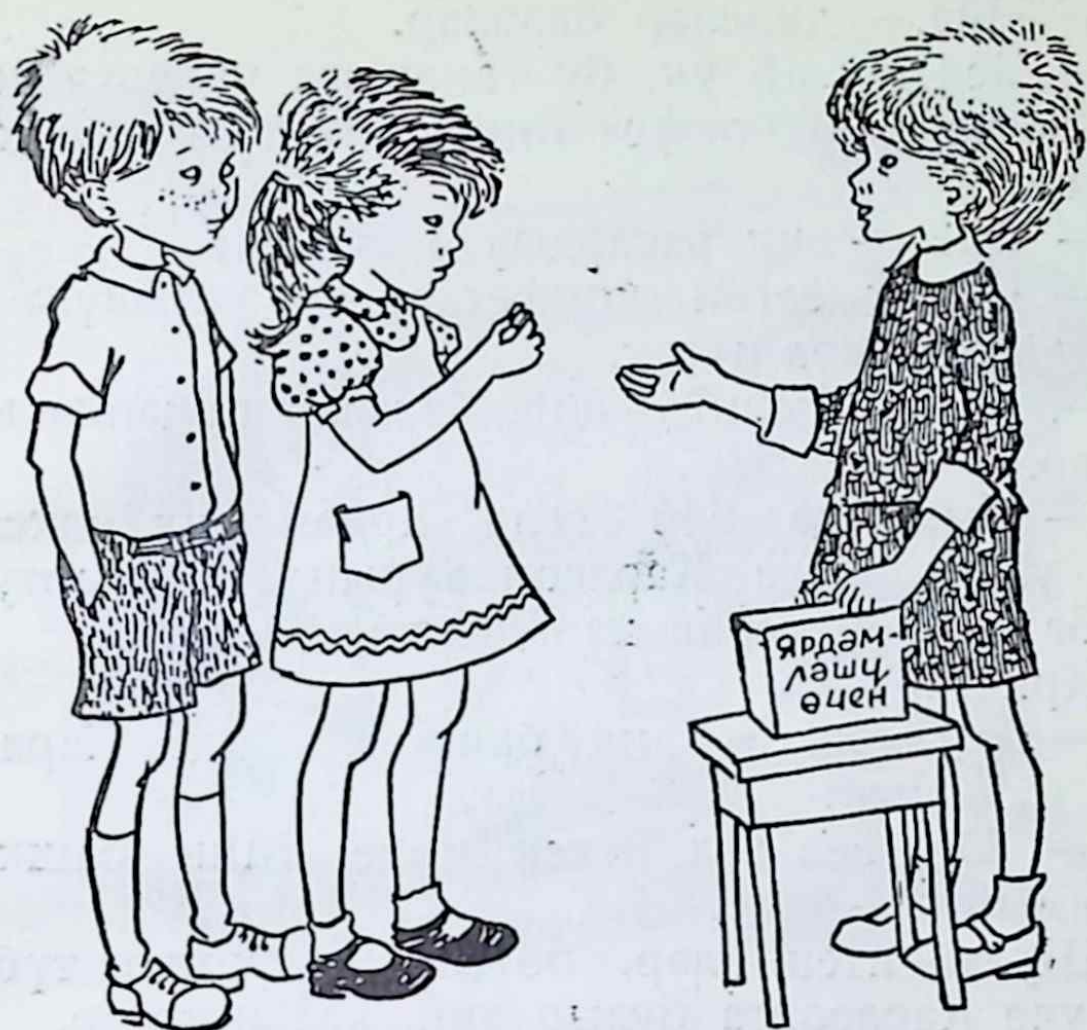
Карлсон үзенәң күперөп торган кечкенә кулы белән көчөкне сыйпап куйды.

— Минем бер әтем — сүз уңаенда шуны да әйтергә кирәк, ул да Альберг исемлө — көннәрдән бер көнне шулай соңга калды, — дип дәвам итте Карлсон. — Миңа белдерү өчөн, ул өйгә шалтыратырга булган, ләкин телефон номерын бутаган да, отставкага чыгып, Кунгсхольм шә-

Һәрәндә яшәүче бер карт майор фатирына туры килгән. „Карлсон әтеме бу?“ — дип сораган Альберг. Майор гарьлегеннән әрепләшергә тотынган: „Ишәк! Эт түгел мин, майор“, — дигән. Альберг бик әдәпле генә итеп: „Алай булгач, нигә соң сез миңа өрәсез?“ — дип сораган. Менә нинди акыллы эт ул!

Бәләкәч Карлсонны тыңлап тормады. Аны хәзер, кечкенә көчөктән башка, берни дә кызыксындырмый иде. Хәтта Карлсон берәз күнел ачарга каршы түгеллеген әйткәч тә, Бәләкәч моңа бер дә игътибар итмәде. Шунда Карлсон аскы иренен бүлтәйтеп:

— Юк, мин болай уйнаыйм! Син һаман шул этен белән маташасың, минем дә берәр нәрсә белән шөгыльләнәсем килә, — диде.

Гунилла белән Кристер да Карлсон яклы бул-дылар.

— Әйдәгез, „Могжизалар кичәсе“ ясыйбыз, — диде Карлсон, үпкәсен онытып. — Я, белегез, дөньяда иң оста фокусчы кем?

Бәләкәч, Кристер һәм Гунилла, бер-берсен бүлдерә-бүлдерә:

— Әлбәтте, Карлсон! — дип кычкырдылар.

— Димәк, без „Могжизалар кичәсе“ исемле тамаша күрсәтергә булдык?

— Әйе, — диделәр балалар.

— Без шулай ук, бу тамашага керергә теләгән кеше бер конфет бирә, дип тә карар кылдыкмы?

— Әйе, — дип расладылар балалар.

— Без жыелган конфетлар ярдәмләшүгә китәр, дип тә хэл иттек.

— Шулаймыни? — дип, балалар гажәпкә калдылар.

— Чынында бер генә ярдәмләшү максаты бар, ул да булса Карлсон турында кайгырту.

Балалар аптырап карашып алдылар.

Кристер:

— Ә бәлки... — дип башлаган иде, Карлсон аны бүлдереп:

— Юк, без хэл иттек инде! Мин башкача уйнамым, — диде.

Шулай итеп, алар, бөтен конфетлар түбәдә яшәүче Карлсонга булыр дип, хэл иттеләр.

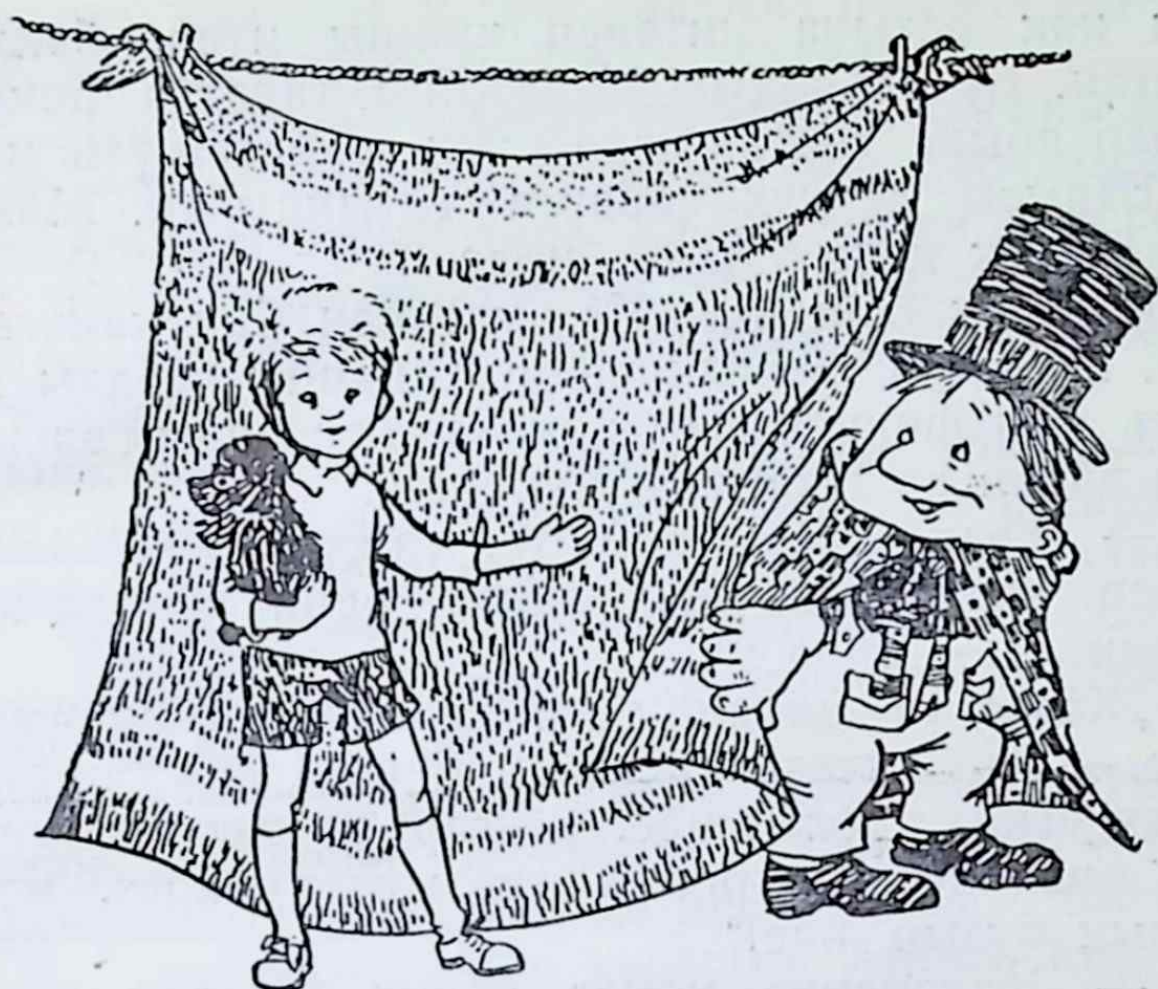
Кристер белән Гунилла урамга йөгереп чыктылар да, барлык балаларга, хәзер югарыда, Бәләкәч бүлмәсендә зур тамаша — „Могжизалар кичәсе“ башлана, дип белдерделәр. Биш кенә әресе булган һәр бала кибеткә йөгерде һәм „тамашага керү конфетлары“ сатып алды.

Бәләкәч бүлмәсенә керә торган ишек янында Гунилла басып тора: ул тамашачылардан конфет ала да „Ярдәмләшү өчен“ дип язылган тартмага сала бара.

Кристер, бүлмә уртасына тамашачылар өчен, урындыклар тезеп куйды. Бүлмә почмагы одеял белән бүлеп алынган, аннан пышылдаган һәм эт өргән тавышлар ишетелеп тора.

Кирре исемле малай:

Монда безгә нәрсә күрсәтерләр икән?

Әгәр юк-бар нәрсә генә булса, мин конфетымны кире алачакмын, — диде.

Бәләкәч тә, Гунилла белән Кристер да бу Киррене яратмыйлар иде, чөнки аның беркайчан да канәгать булганы юк.

Менә одеял артыннан Бәләкәч килеп чыкты. Ул кулына кечкенә көчек тоткан иде.

— Сез хәзер дөньяда иң оста фокусчы белән өйрәтелгән эт Альбергны күрерсез, — диде ул, тантаналы итеп.

Одеял артыннан:

— Инде игълан ителгәнчә, сезнең алдыгызга иң оста фокусчы чыга, — дигән тавыш ишетелде һәм тамашачылар алдына Карлсон килеп басты.

Аның башында Бәләкәч этисенен цилиндры, ә жилкәсендә әнисенен шакмаклы альяпкычы, ул

аны ияк астына китереп купшы итеп бәйләп куйган. Бу алъяпкыч Карлсонга гадәттә фокусчылар ябына торган кара плащ хезмәтен үти иде.

Барысы да кул чабарга тотындылар. Мәгәр Кирре тик кенә утыра бирде.

Карлсон баш иде. Ул үзеннән бик канәгать иде. Менә ул башыннан цилиндрны салды да, нәкъ чын фокусчылар шикелле итеп, аның эчендә бер әйбер дә юклыгын күрсәтте.

— Әфәнделәр, рәхим итеп үз күзләрегез белән күреп ышаныгыз, цилиндрда бернәрсә дә юк. Берни дә, — диде ул.

„Хәзер ул аннан тере кролик тартып чыгары, — дип уйлады Бәләкәч. Бервакыт ул циркта фокусчыны күргән иде. — Әгәр Карлсон чыннан да цилиндрдан кролик тартып чыгарса, менә кызык булыр иде!“

— Әйткәнемчә, монда берни дә юк, — дип күңелсез генә дәвам итте Карлсон. — Әгәр сез берни дә салмасагыз, монда беркайчан да бернәрсә дә булмаячак. Мин үз каршыма бәләкәй комагайларның конфет ашап утырганнарын күреп торам. Хәзер без бу цилиндрны рәт буйлап жибәрербез һәм сезнең һәрберегез аңар берәр конфет ыргытыр. Сез моны ярдәмләшү өчен эшләрсез.

Бәләкәч, цилиндр тотып, барлык балаларны әйләнәп чыкты, цилиндрга конфетлар явып торды. Аннары Бәләкәч цилиндрны Карлсонга тапшырды.

— Нәрсәдер бик шикле дыңгырдый бу! — диде Карлсон һәм цилиндрны селкеп карады. — Әгәр ул тулы булса, болай дыңгырдамас иде.

Карлсон бер конфетны авызына алып капты да чәйни башлады.

— Менә бу ичмасам ярдәмләшү! — дип кычырып жибәрде ул һәм тырышып-тырышып чәйнәргә кереште.

Кирре, кулында кәгазь капчык белән конфет булса да, цилиндрга берне дә салмады.

— Шулай итеп, сөекле дусларым, һәм син дә, Кирре, — диде Карлсон, — сезнең алда өйрәтелгән көчек Альберг басып тора. Ул бөтенесен дә эшли белә: телефоннан шалтырата, оча, күмәч пешерә, сөйләшә һәм аягын күтәрә. Кыскасы, бөтенесен дә булдыра.

Нәкъ шул минутта, көчек, Кирре урындыгы янына ук килде дә, дөрестән дә аягын күтәрде һәм идәндә кечкенә генә „күл“ барлыкка килде.

— Минем арттырып сөйләшмәвемне сез хәзер үз күзегез белән күрдегез: бу дөрестән дә өйрәтелгән эт.

— Юк сүз! — диде Кирре һәм урындыгын „күлдән“ читкәрәк күчереп куйды. — Мондый фокусны бөтен көчөкләр дә эшли алалар. Менә Альберг бераз сөйләшеп карасын. Анысы кыенрак булыр, ха-ха!

Карлсон, көчөккә мөрәжәгать итеп:

— Сөйләшүе кыенмыни сиңа, Альберг? — дип сорады.

— Юк, — диде көчек. — Сигара тарткан вакытта гына сөйләшүе кыен миңа.

Балалар гажәпләнүдән сикереп куйдылар. Көчек үзе сөйлидер кебек иде. Ләкин шулай да Бәләкәч, көчек өчен Карлсон сөйли торгандыр, дип күнеленә беркетеп куйды. Ул моңа хәтта сөенде дә, чөнки этенең гади эт булуын тели, аның сөйләшүен теләми иде.

— Альберг бәгырькәем, этләр тормышыннан безнең дусларыбызга һәм Киррегә берәр нәрсә сөйли алмассыңмы? — дип үтенде Карлсон.

— Бик рәхәтләнеп, — дип җавап бирде Альберг һәм сөйләп китте: — Өченчөкөн кич белән

мин кинога бардым, — диде ул һәм күңелләненеп Карлсон тирәсендә сикергәли башлады.

— Бардын шул, — дип аның сүзен раслап куйды Карлсон.

— Әйе шул! Минем белән янәшә ике борча утырды, — дип дәвам итте Альберг.

Карлсон, шаккатып:

— Кит аннан! — дип куйды.

— Әйе шул! — диде Альберг. — Кино бетеп, урамга чыккач, мин бер борчанын икенчесенә: „Нәрсә эшлик икән: өйгә жәяү кайтыйкмы, әллә эткә утырыйкмы икән?“ — дигән сүзләрен ишетеп калдым.

Бөтенләй үк „Могжизалар кичәсе“ булып житмәсә дә, балалар тамашаны яратып карадылар. Кирре генә ризасыз кыяфәт белән утырды.

— Ул бит этне, күмәч тә пешерә белә, дигән иде, — дип куйды Кирре, мыскыллы итеп.

— Альберг, күмәч пешереп бирәсенме? — дип сорады Карлсон.

Альберг иснәп куйды да идәнгә ятты. Шунан соң гына җавап бирде:

— Юк, пешерә алмыйм...

— Ха-ха! Андук шулай булыр дигәнидем! — дип кычкырды Кирре.

— ... чөнки мин чүпрә алып килмәгәнмен, — дип аңлатып бирде Альберг.

Балалар барысы да Альбергны бик ошаттылар, әмма Кирре һаман үз сүзендә торды.

— Алайса, очып күрсәтсен — очар өчен чүпрә кирәкми, — диде ул.

— Альберг, очып күрсәтәсенме? — дип сорады Карлсон.

Көчек йоклаган кебек иде, шулай да Карлсонның соравына җавап бирде:

— Ярый, рәхим итегез, тик син дә минем белән оч, чөнки мин әниемә, беркайчан да олылардан башка очмам, дип сүз бирдем.

— Алайса, кил монда, кечкенәм, Альбергым! — диде Карлсон һәм көчекне күтәреп алды.

Бер секунд узуга, Карлсон белән Альберг очалар иде инде. Башта алар түшәмгә менделәрдә лампаны берничә кабат әйләнеп чыктылар, аннан тәрәзәдән очып чыгып киттеләр. Кирре гажәпләнүеннән агарып китте.

Балалар барысы да тәрәзәгә ташландылар һәм Альберг белән Карлсонның түбә өстеннән очуларын карый башладылар.

Ә Бәләкәч коты алынып кычкырып җибәрде:

— Карлсон, Карлсон, тизрәк әтемне кайтарып бир!

Карлсон аны тыңлады. Ул шунда ук әйләнеп кайтты һәм Альбергны идәнгә куйды. Альберг кагынып алды. Ул бик гажәпләнгән кыяфәттә.

иде: бу анын гомерендә беренче тапкыр очуы
дип уйларга мөмкин иде.

— Я, бүгенгә житәр. Башка күрсәтерлек әй-
беребез юк. Ә монысы сиңа. Мә! — Карлсон
Киррене этеп жибәрде.

Кирре Карлсонның нәрсә теләвен тиз генә
төшенеп житмәде.

Карлсон ачу белән:

— Конфет бир! — диде.

Кирре конфет салган кәгазь капчыкны алды
да Карлсонга бирде, тик шул арада тагын бер
конфетны авызына кабып өлгерде.

— Хурлык саран малайга! — диде Карлсон
һәм, кабаланып, күзләре белән нидерәзләргә ке-
реште. — Ярдәмләшүгә дигән тартма кайда сон
әле? — дип сорады ул, борчылып.

Гунилла „тамашага керү конфетлары“ жыел-
ган тартманы аңар бирде. Шулкадәр конфет
жыелгач, Карлсон барлык баланы да сыйлар, дип
уйлаган иде ул. Тик Карлсон алай итмәде. Ул
тартманы тартып алды да комсызланып конфет-
ларны саный башлады.

— Унбиш конфет, — диде ул. — Кичке чәйгә
житәрлек... Сәлам! Мин кичке аш ашарга өемә
житәм.

Һәм ул тәрәзәдән очып чыгып китте.

Балалар таралыша башладылар. Гунилла белән
Кристер да киттеләр. Бәләкәч белән Альберг икәү
генә калдылар. Бәләкәч моңа бик шат иде. Ул
көчекне тезенә куйды да аңар нәрсәдер пышыл-
дарга кереште. Көчек Бәләкәчнен битен ялап
алды да тәмле итеп мышный-мышный йокыга
китте.

Аннары әнисе кайтты һәм шунда ук бөтен
нәрсә үзгәрде. Бәләкәч күңелсезләнде, чөнки
әнисе Альбергның торыр урыны юктыр дип һич

тә уйламый иде: ул Альбергның муенчагына уеп язылган номер белән телефоннан шалтыратты да улының кечкенә капкара йөнтәс көчек табуын әйтте.

Бәләкәч, Альбергны күкрәгенә кыскан килеш, телефон янында басып торды һәм:

— Алар көчеге генә булмаса ярар иде... — дип пышылдады.

Тик, нишләмәк кирәк, көчек аларныкы икән шул!

Әнисе трубканы куйды.

— Беләсенме, улым, Боббиның хужасы кем? Стафан Альберг исемле малай.

— Бобби? — дип кайтарып сорады Бәләкәч.

— Әйе шул, көчекнең кушаматы шундый. Бобби югалгач, Стафан елаган да елаган. Сәгать жиделәрдә ул Боббины алырга килә.

Бәләкәч берни дә әйтмәде, әмма бик нык агарынды һәм аның күзләре елтырап киттеләр. Ул көчекне тагын да катырак кысты һәм, әнисе ишетмәслек итеп, аның колагына пышылдады:

— Кечкенәм, Альберг, син минем этем булса иден!

Сәгать жидене суккач, Стафан Альберг килде дә көчекне алып китте.

Ә Бәләкәч, караватына ятты да, йөрәкләрне әрнәтерлек итеп, ярсый-ярсый елады.

Карлсон туган көнгә килә

Жәй житте. Мәктәптә укулар бетте, һәм Бәләкәчне авылга әбисе янына жибәрергә жыена башладылар. Тик авылга киткәнгә кадәр, бер зур вакыйга булырга тиеш иде — Бәләкәчкә сигез яшь тула бит. О, Бәләкәч үзенен туган көнен бик озак көтеп алды! Жиде яшь тулган көннән алып көтә башлады дияргә була.

Гажәп тә инде, туган көннәр арасында бигрәк күп вакыт уза — раштуа бәйрәмнәре арасында узган вакыт шикелле үк диярлек.

Иртәгә туган көне дигән кичне Бәләкәч белән Карлсон гәпләшеп алдылар.

— Иртәгә минем туган көнем, — диде Бәләкәч. — Гунилла белән Кристер миңа кунакка киләләр, безгә минем бүлмәдә өстәл әзерлиләр... — Бәләкәч беркавым дәшми торды: аның йөзе караңгы иде. — Минем сине дә бик-бик чакырасым килә дә бит, — дип дәвам итте ул, — тик...

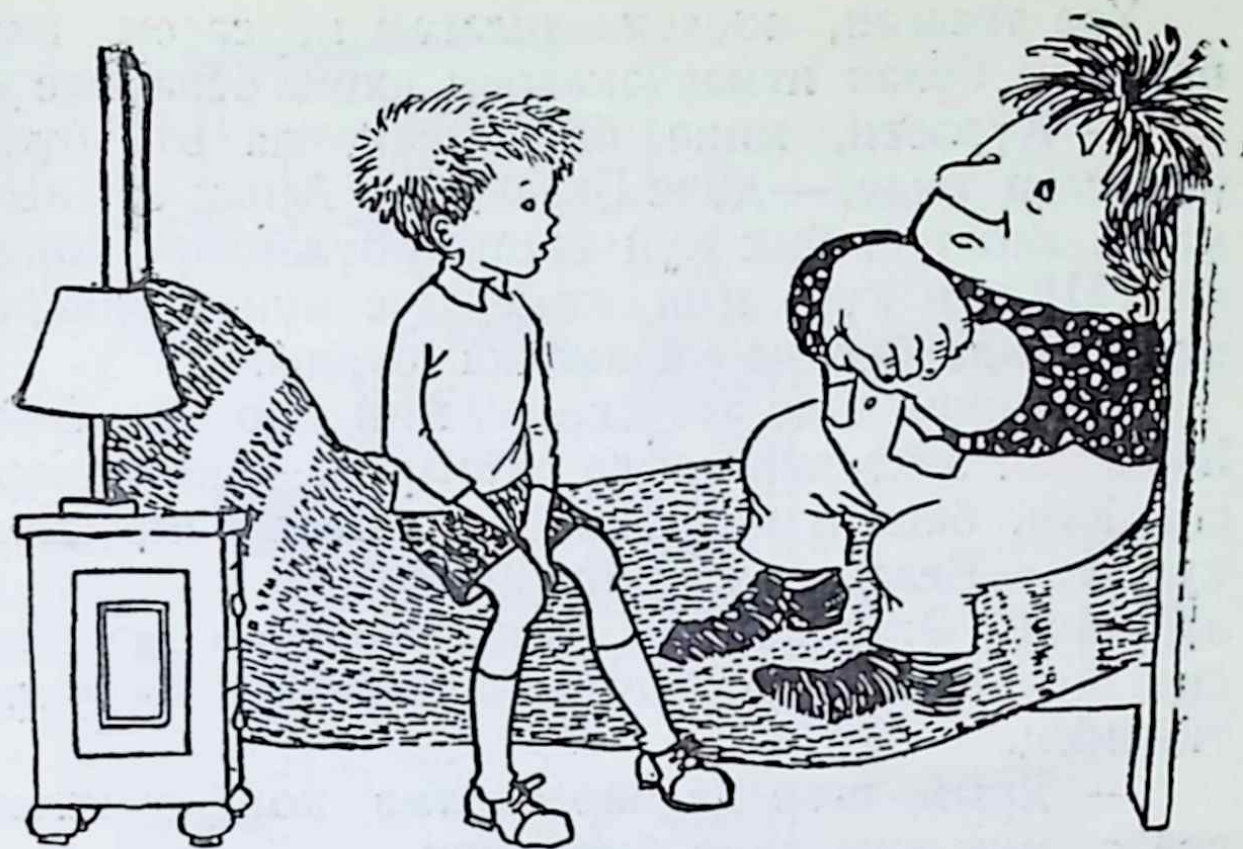
Бәләкәчненә әнисе Карлсонга бик ачулы иде, шулай булгач, аннан сорап торасы да юк.

Карлсон моңа кадәр беркайчан да булмаганча итеп, аскы иренен турсайтты да:

— Әгәр мине чакырмасаң, синең белән дус булмыйм! Минем дә күнел ачасым килә, — диде. Бәләкәч ашыга-ашыга:

— Ярый, ярый, кил, — дип әйтеп салды.

Ул әнисе белән сөйләшеп карарга булды.

Нәрсә булса да булыр, әмма туган көнне Карлсоннан башка үткәреп булмый ич инде.

Карлсон, үпкәсен онытып:

— Ә безне нәрсә белән сыйларлар сон? — дип сорады.

— Билгеле инде, паштит пешерерләр. Минем сигез шәм белән бизәлгән туган көн паштитым булыр.

— Әйбәт! — дип кычкырып жибәрде Карлсон. — Беләсеңме, миндә бер тәкъдим бар.

— Нинди? — дип сорады Бәләкәч.

— Әниң сигез шәмле бер паштит урынына бер шәмле сигез паштит пешереп бирмәсме икән? Әмма Бәләкәч, әнисе моңа риза булыр дип, уйлый алмады.

— Мөгаен, сина яхшы бүләкләр бирерләр, имә? — диде Карлсон.

— Белмим шул, — диде Бәләкәч һәм көрсенеп куйды.

Үзе телэгән, өзелеп телэгән нәрсәсен аңар барыбер бүләк итмәячәкләрен яхшы белә иде ул.

— Күрәсен, миңа беркайчан да эт бүләк итмәсләр инде, — диде Бәләкәч. — Аның урынына миңа, әлбәттә, бик күп башка бүләкләр бирерләр. Шуңар күрә мин көнә буге күнел ачарга, эт турында бер дә уйламаска булдым.

— Аннан соң әле сиңа мин бар ич. Мин, һәрхәлдә, эткә караганда яхшырак, — диде Карлсон һәм, башын кыңгырайтып, Бәләкәчкә карап куйды. — Беләсе иде, сиңа нинди бүләкләр бирерләр икән. Әгәр конфет бүләк итсәләр, минемчә, син аны шунда ук ярдәмләшү өчен бирергә тиешсең.

— Ярый, әгәр дә бер тартма конфет китерсәләр, мин аны сиңа бирермен.

Бәләкәч Карлсон өчен бөтен нәрсәне эшләргә әзер иде, аерылышу көннәре житкәнгә күрә, аның күнеле бигрәк нечкәргән иде.

— Карлсон, беләсеңме нәрсә, — диде Бәләкәч, — берсекөнгә мин бөтен жәй буена әбием янына китәм.

Карлсон башта күңелсезләнде, ә аннан соң эре генә итеп әйтеп куйды:

— Мин дә әбием янына китәм, минем әбием, сиңең әбиенә караганда да әбигә күбрәк охшаган.

— Ә сиңең әбиен кайда тора? — дип сорады Бәләкәч.

— Кайда булсын инде, өендә! Син әле аны урамда яши һәм төнә буге тыраклап йөри дип уйлыйсыңдыр!

Шуннан соң аларга Карлсонның әбисе турында да, Бәләкәчнең туган көнә турында да, бүтән нәрсәләр турында да сөйләшергә туры килмәде, чөнки инде караңгы төште. Туган көнендә йок-

лап калмас өчен, Бәләкәчкә тизрәк ятып йокларга кирәк иде.

Икенче көнне иртә белән йокыдан торгач, Бәләкәч, ишек ачылып китеп, аннан барысының да бүлмәгә килеп керүләрен һәм туган көн паштиты белән башка бүләкләрне алып килүләрен көтеп ятты. Минутлар эчпошыргыч озак уздылар. Түземсезлек белән көтүдән Бәләкәчнең хәтта эче дә авырта башлады.

Менә, ниһаять, коридорда аяк тавышлары һәм „Ул, күптән уянгандыр инде“, — дигән сүзләр ишетелде. Ишек ачылып китте һәм барысы да: әнисе, әтисе, Боссе белән Бетан килеп керделәр.

Бәләкәч торып утырды, аның күзләре жемелдәп яна башладылар.

— Кадерлебез, Бэлэкэч, тэбрик итэбез сине!— диде энисе.

Этисе дә, Боссе дә, Бетан да: „Тэбрик итэбез!“ — диделәр.

Һәм Бэлэкэч алдына поднос куйдылар. Подноста янып торган сигез шәмле паштит һәм башка бүләкләр бар иде.

Бүләкләр күп, алай да узган елларга караганда, азрак бугай. Бэлэкэч тиз генә санап чыкты: подноско дәрт кенә төргәк салынган иде.

Ләкин этисе аңа:

— Бөтен бүләкләрне дә иртә белән алырга димәгән, бәлки көндөз тагы берәр нәрсә килер әле... — диде.

Бэлэкэч дәрт төргәк өчен дә бик сөенде. Аларда: бер тартма буяу, уенчык пистолет, китап һәм өр-яңа күк чалбар бар иде. Ул боларның барысын да бик ошатты. „Кара әле, этием дә, энием дә, Боссе белән Бетан да бигрәк әйбәтләр инде! — дип уйлап алды Бэлэкэч. — Дөнъяда беркемнең дә шундый сөйкемле эти-энисе дә, апасы белән абыйсы да юктыр“.

Бэлэкэч пистолеттан берничә мәртәбә атып карады. Ату тавышы бик көчле яңгырады. Бэлэкэчнең караватына утырып, барысы да аның атуын тыңлап тордылар. Алар бер-берсен бик тә яраталар иде!

— Уйлап кына кара, моннан сигез генә ел элек син менә шундый бэлэкәй генә булып дөнъяга килгән идең бит... — диде этисе.

— Әйе, вакытның узуын сизми дә каласың!— диде энисе. — Хәтерлисезме, ул көнне Стокгольмда бик куәтле яңгыр яуган иде?

— Энием, мин монда, Стокгольмда тудыммы? — дип сорады Бэлэкэч.

— Монда, билгеле, — дип җавап бирде энисе.

— Боссе белән Бетан Мальмада туганнар ич?

— Әйе, Мальмада.

— Әтием, ә син Гетеборгта тудыңмы? Син миңа сөйләгән идең...

— Әйе, миң Гетеборг малае, — диде әтисе.

— Әнием, ә син кайда тудың?

— Эскильстунада, — диде әнисе.

Бәләкәч аны кысып кочаклады да:

— Без барыбыз да бергә очрашканбыз, нинди әйбәт булган! — дип куйды.

Һәммәсе дә моның белән килештеләр.

Аннары алар Бәләкәчкә „Озак еллар“ жырын жырладылар, ә Бәләкәч атып жибәрде, ату тавышы колакны тондырырлык булып яңгырады.

Шуннан соң Бәләкәч әледән-әле пистолетыннан атыштыргалап утырды, кунаклар көтте һәм әтисенен, бүләкләр көндөз дә килеп төшәргә мөмкин, дигән сүzlәре турында бертуктаусыз уйланды. Бер генә минутка ул, кинәт мөгжиза булып, һәм аңар эт бүләк итәрләр дип ышангандай булды. Тик шунда ук моның мөмкин түгеллеген аңлады һәм, болай ахмакларча хыялланыуы өчен, хәтта үзен ачуланып та куйды. Ул бүген эт турында уйламаска, бөтен нәрсәгә шатланырга булган иде ләбаса.

Бәләкәч дөрөстән дә бөтен нәрсәгә шатланды.

Төшке аштан соң ук әнисе анын бүлмәсендә табын әзерли башлады, вазага зур чәчәк бәйләме куйды һәм иң матур өч ал чынаякны алып керде.

— Әнием, — диде Бәләкәч, — дүрт чынаяк кирәк.

Әнисе, гажәпләнеп:

— Нигә? — дип сорады.

Бәләкәч каушап калды. Әнисенә ошамаса да,

ул хэзер туган көнгә Карлсонны чакыруын сөйләп бирергә тиеш иде.

— Түбәдә яшәүче Карлсон да киләчәк, — диде Бәләкәч һәм әнисенен күзләренә туп-туры карады.

— Уф! — дип көрсенде әнисе. — Уф! Я, ярар, килә бирсен. Бүген синен туган көнен бит.

Әнисе Бәләкәчнен аксыл чәчләреннән сыйпап алды:

— Син әле һаман үзеңнен балалык хыялларыңны оныта алмыйсың. Сиңа сизгез яшь тулганга бер дә ышанасы килми. Ничә яшь сиңа, Бәләкәч?

Бәләкәч эре генә:

— Мин, нәкъ Карлсон кебек, ир уртасы кеше, — дип жавап бирде.

Бу көн бик әкрен уза. Әтисе әйткән „көндөз“ дә булды инде, мәгәр беркем дә яңа бүләкләр китермәде.

Ниһаять, Бәләкәчкә тагын бер бүләк килде.

Әлегә жәйге каникулга туктамаган Боссе белән Бетан, мәктәптән кайтуга, Боссе бүлмәсенә бикләнде.

Бәләкәчне анда кертмәделәр. Бикле бүлмәдә апасының шыркылдап көлүен һәм кәгазь кыштырдавын ул коридордан ишетеп торды. Бәләкәч кызыксынуыннан шартлый язды.

Бераздан алар бүлмәдән чыктылар, һәм Бетан, көлә-көлә, Бәләкәчкә бер төргәк сузды. Бәләкәч

бик нык сөөндө һәм шунда ук кәгазь төргәкне ачмакчы булды, тик Боссе:

— Юк, элек син төргәккә ябыштырылган шигырьне укы, — диде.

Бәләкәч укый алсын өчен, шигырь эре-эре басма хәрефләр белән язылган иде, һәм ул укып чыкты:

Абыен, апан
Бүләк итә сиңа бер эт,
Йөрмәс ул һич ят этләрне талап, өрөп,
Сикермәс тә, ырламас та, тешләмәс тә,
Эт исменә тап төшәр эш эшләмәс тә.
Койрык, тәпи, борын, колак — бары бердән
Менә дигән кара плюштән тегелгән.

Бәләкәч дашмәдә: ул тораташсыман катып калды.

— Я, хәзер төргәкне ач инде, — диде Боссе.

Ләкин Бәләкәч төргәкне почмакка ыргытып бәрде һәм аның күзләреннән яшь атылып чыгып бите буйлап ага башлады.

— Нишләвен бу, Бәләкәч, нәрсә син? — диде Бетан, куркып.

Боссе да, каушап:

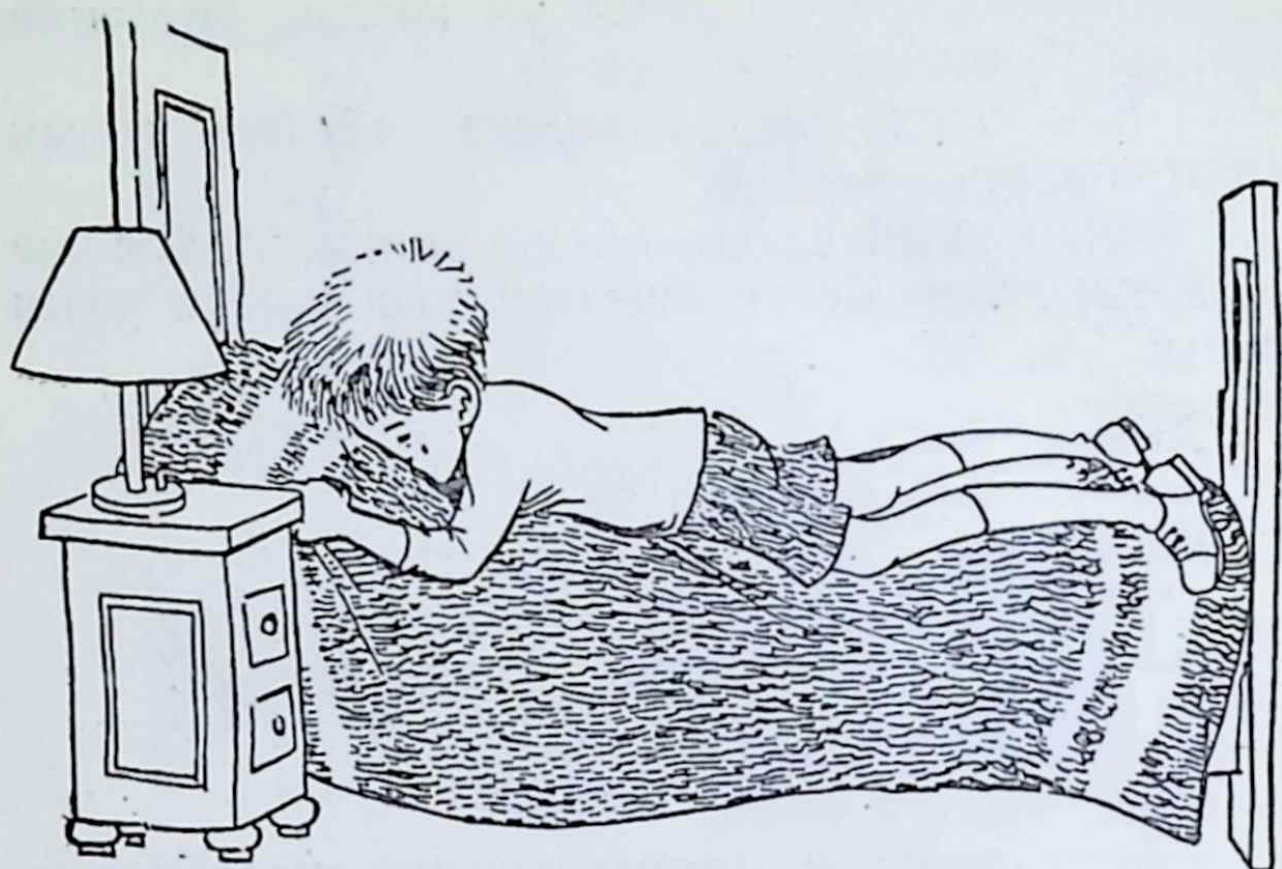
— Кирәкми, Бәләкәч, елама, елама! — дип кабатлады, аның бик нык борчылуы күренеп тора иде.

Бетан Бәләкәчне кочаклап алды.

— Гафу ит безне! Без шаярмакчы гына булган идек. Аңлайсыңмы?

Бәләкәч, кискен хәрәкәт ясап, Бетан кулыннан ычкынды; күз яшеннән аның бите юешләнгән иде.

— Сез бит, белдегез, — дип мыгырданды ул, сулкылдый-сулкылдый, — минем жанлы эт турында хыялланыуымны белдегез бит сез! Минне котыртып маташмаска иде...

Бэлэкэч үз бүлмәсенә йөгереп керде дә караватына ташланды. Бетан белән Боссе аның артынан йөгерделәр. Әнисе дә килеп житте. Әмма Бэлэкэч берсенә дә игътибар итмәде, сулкылдый-сулкылдый елый бирде.

Инде туган көннен кызыгы бетте. Хәтта эт бүлэк итмәсәләр дә, Бэлэкэч көне буге шат булырга карар кылган иде. Ләкин бүләккә плюш көчек алу — бусы инде акылга сыймаслык хәл! Бу турыда исенә төшкәндә, ул ыңгыраша ук башлый һәм үкси-үкси һаман меңдәргә томалана бара иде.

Әнисе һәм Боссе белән Бетан карават янында басып торалар. Аларга да бик күңелсез иде.

— Хәзер әтиңә шалтыратам да эштән иртәрәк кайтуын сорыйм, — диде әнисе.

Бэлэкэч елавында булды... Әтисе кайтудан ни файда? Хәзер инде Бэлэкэч бөтен нәрсәдән өметен өзде. Туган көннен яме бетте, хәзер инде бернәрсә дә ярдәм итә алмый.

Ул, энисенен телефоннан шалтыратырга киткәннен ишетсә дә, һаман елады. Этисенен кайтканын ишеткәч тә, елавыннан туктамады. Юк, Бәләкәч инде беркайчан да шат күнелле булмас! Менә хәзер ул үлсә, нинди яхшы булыр иде, аннары Боссе белән Бетан плюш көчөкне үзләренә алсыннар да исән вакытындагы туган көнендә бәләкәй энеләрен ничек рәнжетүләрен мәңге оныта алмасыннар...

Кинәт Бәләкәч барысының да — этисе белән энисенен дә, Боссе белән Бетанның да — карават янында басып торуларын сизде, шулай да йөзә белән мөндәргә тагын да ныграк каплана төште.

— Бәләкәч, ишетәсеңме, тышкы ишек төбөндә сине кемдер көтеп тора... — диде этисе.

Бәләкәч җавап бирмәде.

Этисе аны җилкәсеннән тотып селкетте:

— Син нәрсә, ишетмисеңме әллә? Ишек төбөндә иптәшен көтеп тора, диләр бит сиңа.

— Я Гунилла, я Кристердыр әле шунда, — диде Бәләкәч, сукранып кына.

— Юк, сине көтеп торучының исеме Бимбо, — диде энисе.

— Мин бернинди дә Бимбоны белмим! — дип мыгырданды Бәләкәч.

— Бәлки шулайдыр да, — диде энисе. — Ләкин сиңең белән танышасы бик килә аның.

Нәкъ шул вакыт алгы бүлмәдән әкрән генә чәңгелдәгән тавыш ишетелеп китте.

Бәләкәч ничек тә сер бирмәскә тырышты һәм үзсүзләләнеп башын мөндәрдән алмады. Юк, дөрөстән дә, аңар һәртөрле фантазияләрне ташларга вакыт...

Менә тагын алгы бүлмәдән чәңгелдәү ишетелеп китте. Бәләкәч кинәт торып утырды.

— Бу нәрсә, этме әллә? Жанлы этме? — дип сорады ул.

— Әйе, эт. Синен этен, — диде этисе.

Шунда Боссе алгы бүлмәгә атылып чыгып китте һәм бер минуттан кире керде — о, өнме бу, әллә төшмә! — аның кулында кыска йонлы кечкенә генә такс¹ иде!

— Бу минем жанлы этемме? — дип пышылдады Бәләкәч.

Бимбога кулын сузган вакытта, аның күзләрен яшь томалады. Көчек төтенгә әйләнеп, юкка чыкмаса ярар иде дип, курыкты бугай ул.

Ләкин Бимбо юкка чыкмады. Бәләкәч Бимбоны кулына тоткан, ә эт аның яңакларын ялый, колакларын исни, каты итеп чәңгелди. Бимбо дөрестән дә жанлы эт иде.

— Я, син хәзер бәхетлеме инде, Бәләкәч? — дип сорады этисе.

Бәләкәч тик көрсенеп кенә куйды. Нигә дип бу турыда сорап тора инде этисе! Бәләкәч шулкадәр бәхетле иде, хәтта аның эчеме, күңелеме, нәрсәсәдер сыкрарга кереште. Ә бәлки бәхетле чагында һаман шулай була торгандыр?

— Ә бу плюш эт Бимбоның уенчыгы булыр. Анлайсыңмы, Бәләкәч? Без сине... мыскыл итәргә теләмәгән идек, — диде Бетан.

¹ Такс — эт токымы (тәрж.)

Бэлэкэч барысын да гафу итте. Гомумэн ул үзенэ айткэн сүзлэрне ишетмәде дә диярлек, чөнки ул Бимбо белән сөйләшә иде:

— Бимбо, нәнич Бимбо, син минекеме?

Аннары Бэлэкэч әнисенә:

— Минем Бимбом Альбергтан сөйкемлерәктер дип уйлыйм, чөнки кыска йонлы такслар— дөньяда иң шәп этләр бит алар,— диде.

Шунда Бэлэкэч Гунилла белән Кристернын менә-менә килеп керергә тиешлекләрен хәтерләде.

О! Беркөн үзе белән шулкадәр күп бәхет алып килер дип, күз алдына да китермәгән иде ул. Уйлап кына кара син, менә хәзер алар Бэлэкэчнәң эте, бу юлы инде үз эте барын, алайгына да түгел, дөньяда иң гүзәл эте барын беләчәкләр бит!..

Әмма Бэлэкэч шунда ук борчыла да башлады:

— Әнием, әби янына киткәндә Бимбоны да үзем белән алырга мөмкин булырмы икән?

— Әлбәттә, мөмкин. Син аны менә бу нәни кәрзингә салып алып китәрсен,— дип жавап бирде әнисе һәм Бимбо белән бергә бүлмәгә Боссе алып кергән кәрзинне күрсәтте. Этләрне юлда йөртү өчен махсус эшләнгән кәрзин иде ул.

— И-и!— диде Бэлэкэч.

Звонок тавышы ишетелде. Гунилла белән Кристер килделәр. Бэлэкэч, кычкыра-кычкыра, алар каршына атылды.

— Миңа эт бүлэк иттеләр! Минем хәзер үз әтем бар!

— Әй-яй, нинди сөйкемле!— дип кычкырып жибәрде Гунилла, ләкин шунда ук абайлап алды һәм тантаналы итеп:— Туган көнәң белән тәбрик итәм,— диде.— Менә сиңа Кристер белән ике-бездән бүлэк.— Ул Бэлэкәчкә кәгазь капчыкка салынган конфет сузды, аннары үзе яңадан Бимбо

алдына чүгэләде дә, — әй-яй, бигрәк тә сөйкемле инде, — дип кабатлады.

Бәләкәчкә моны ишетү бик күнелле иде.

— Ёффа шикелле үк сөйкемле дияргә була, — диде Кристер.

— Син нәрсә, юк, Ёффадан әйбәтрәк, хәтта Альбергтан да әйбәтрәк ул! — диде Гунилла.

Кристер, аның белән килешеп:

— Әйе, ул Альбергтан әйбәтрәк, — дип куйды.

Кристер белән Гунилла бик яхшы дуслар, дип уйлап алды Бәләкәч, һәм аларны бәйрәмчә әзерләнгән өстәл янына чакырды.

Нәкъ шул вакытта әнисе кечкенә генә бутер-

бродлар тезелгән тэлинкэ һәм тау кадәр итеп печенье өелгән ваза күтәрәп керде. Өстәл уртасын янып торган сигез шәмле туган көн паштеты бизәп тора. Шуннан соң әнисе кайнар шоколад салынган зур кувшинны алды да чынаякларга шоколад сала башлады.

— Карлсонны көтмибезмени? — дип сорап куйды Бәләкәч кыюсыз гына.

Әнисе башын селкеп алды:

— Юк, минемчә, аны көтөп тормаска кирәк. Бүгөн ул килмәс дип ышанам мин. Һәм, гомумән, әйдә аның турында башка сөйләшмик әле. Хәзер сиңең Бимбоң бар бит инде.

Билгеле, Бәләкәчнең хәзер Бимбосы бар, шулай да ул үзенек бәйрәменә Карлсонның килүен бик тели иде.

Гунилла белән Кристер өстәл янына утырдылар, Бәләкәчнен әнисе аларны бутербродлар белән сыйлый башлады. Бәләкәч тә Бимбоны кәртингә салды да өстәл янына утырды.

Әнисе балаларның үзләрен генә калдырып чыгып киткәч, Боссе ишектән башын тыкты да:

— Паштетны ашап бетермәгез. Бетан белән безгә дә калдырыгыз! — дип кычкырды.

— Ярар, берәр сынык калдырармын, — дип җавап бирде Бәләкәч. — Хәер, дәресең әйткәндә, бу гаделсезлек булыр, мин дөньяга килгәнче үк сез никадәр паштет ашагансыз бит инде.

Боссе, ишекне яба-яба:

— Тик, кара аны, калдырган сыныкларын зур булсын! — дип кычкырды.

Нәкъ шул минутта тәрәзә артында таныш моторның безелдәве ишетелде һәм бүлмәгә Карлсон очып килеп керде.

— Сез инде өстәл янында утырасызмыни? —

дип кычкырып жибәрде ул. — Сез, мөгаен, бөтө-
несен ашап бетергәнсездер инде?

— Өстәлдә сый бик күп әле, — диде Бәләкәч,
аны тынычландырып.

— Бик шәп! — диде Карлсон.

Гунилла аннан:

— Ә син Бәләкәчне туган көне белән тәбрик
итәргә теләмисеңмени? — дип сорады.

— Әйе, әйе, әлбәттә, тәбрик итәм! — дип жа-
вап бирде Карлсон. — Мин кая утырыйм?

Бәләкәчнең әнисе өстәлгә дүртенче чынаяк
куймаган иде. Карлсон, моны күрүгә, аскы ире-
нен бүлтәйтөп, турсаерга да өлгерде.

— Юк, мин болай уйнаыйм! Гаделсезлек
бу! Нигә миңа чынаяк куймаганнар?

Бәләкәч шундук аңа үзенең чынаягын бирде,
ә үзе, шыпырт кына кухняга чыгып, аннан икенче
чынаяк алып керде. Бүлмәгә килеп керүгә, Бә-
ләкәч:

— Карлсон, миңа эт бүләк иттеләр. Бимбо
исемле. Менә ул, — диде һәм кәрзиндә йоклап
яткан көчекне күрсәтте.

— Бик яхшы бүләк бу, — диде Карлсон... —
Миңа, зинһар, әнә теге бутербродны бир әле,
тегесен дә, тегесен дә... Ай! — дип кычкырып
жибәрде Карлсон кинәт. — Оныта язганмын! Мин
дә сиңа бүләк алып килдем бит. Дөньяда иң яхшы
бүләк... — Карлсон чалбар кесәсеннән сыбызгы
алып, Бәләкәчкә сузды. — Хәзер син Бимбона
сызгыра аласың инде. Мин үз этләремә һаман
сызгырам. Хәер, минем этләрем Альберг исемле,
оча да беләләр...

— Ничек бөтен этләрен дә Альберг исемле-
мени? — дип гажәпләнде Кристер.

— Әйе, меңесе дә! — дип жавап бирде Карл-

сон. — Я, минемчә, хәзер паштетны ашый башларга да мөмкиндер инде.

— Сөеклем, кадерлем, Карлсон, сыбызгы өчен рәхмәт!— диде Бәләкәч.— Мин бик рәхәтләнәп Бимбога сызгырачакмын.

— Исеңдә тот,— диде Карлсон,— мин ешкына бу сыбызгыны синнән алачакмын. Бик, бик еш.— Һәм, кинәт, пошынып сорап куйды:— Сүз унаеннан шуны да әйт әле, сиңа берәр нинди конфет бүләк иттеләрме?

— Билгеле,— дип җавап бирде Бәләкәч.— Гунилла белән Кристер бүләк итте.

— Бу конфетлар барысы да ярдәмләшү максаты өчен булыр,— диде Карлсон һәм тартманы кесәсенә тыкты; аннары ул янадан бутербродларны авызына тутырырга кереште.

Гунилла да, Кристер белән Бәләкәч тә, яберни калмас дип куркып, ашыга-ашыга ашадылар. Бәхеткә каршы, әнисе бутербродларны күп әзерләгән иде.

Бу вакытта әтисе, әнисе, Боссе белән Бетан аш бүлмәсендә иделәр.

— Карагыз әле, балалар нинди тыныч утыралар,— диде әнисе.— Бәләкәчнең эте булганга, шатланып бетә алмыйм. Дөрөс, аның мәшәкате дә күп булыр, шулай да берни эшләр хәл юк!

— Әйе, хәзер инде ул түбәдә яшәүче Карлсоны турындагы ахмак уйдырмаларын онытыр,— диде әтисе.

Шул вакыт Бәләкәч бүлмәсеннән көлешү һәм балаларның бытылдаулары ишетелде дә әнисе:

— Әйдәгез, кереп карап чыгабыз үзләрен. Ул балалар шундый сөйкемлеләр,— диде.

Бетан, шуны гына көткән кебек:

— Әйдәгез, әйдәгез, киттек!— диде.

Һәм алар барысы да — әтисе белән әнисе дә,

Бетан белән Боссе да — Бәләкәч үз туган көнен ничек үткәрә икән дип карарга киттеләр.

Ишекне әтисе ачты. Эмма иң элек әнисе кычкырып жибәрде, чөнки ул өстәл янында Бәләкәч белән янәшә утырган тәп-тәбәнәк, юп-юан кешене күреп алды.

Бу бәп-бәләкәй, юп-юан кеше колакларына кадәр каймакка буялып беткән иде.

— Абау, һушымнан язам инде...—диде әнисе.

Әтисе, Боссе һәм Бетан дәшми-тынмый гына күзләрен зур ачып карап тордылар.

— Әнием, күрәсенме, Карлсон миңа кунакка килде бит,—диде Бәләкәч.—Их, миңем туган көнем менә нинди күңелле булып чыкты!

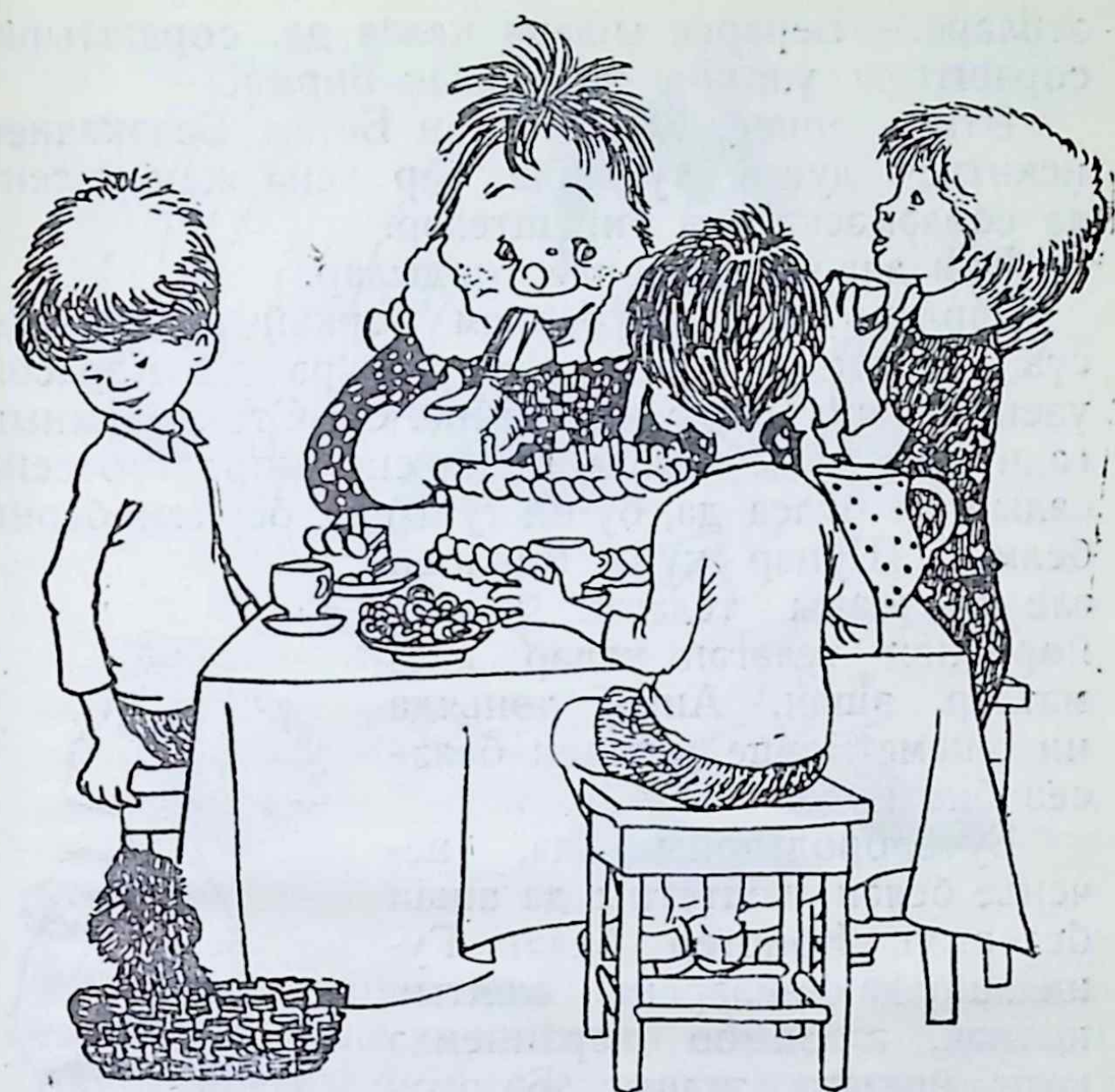
Бәп-бәләкәй, юп-юан кеше бармаклары белән иреннәрендәге каймакны сыпырып алды да Бәләкәчнән әти-әнисенә, Боссе белән Бетанга карап, үзенәң симез кулын шундый итеп селкергә кереште, каймак ябалак-ябалак булып төрле якка сибелеп китте.

— Сәлам!—дип кычкырды ул.—Сез әле моңа кадәр миңе күрү бәхетенә ирешә алмаган идегез. Мин түбәдә яшәүче Карлсон булам... Әй, Гунилла, Гунилла, син үз тәлинкәңә бигрәк күп мәми тутырасың! Миңем дә паштет ашыйсым килә ич...

Ул бер кисәк паштет алырга өлгергән Гунилланың кулыннан тотып алды да паштетны кире куярга мәжбүр итте.

— Мондый ач күзле кызны күргәнем юк иде!—диде Карлсон һәм үз тәлинкәсенә бер зур кисәк паштет алып салды.—Дөнъяда паштетларны иң оста ашаучы—ул да булса түбәдә яшәүче Карлсон!—диде һәм шатланып елмайды.

— Әйдәгез, чыгыйк моннан,—дип пышылдады Бәләкәчнән әнисе.

— Әйе, чыксагыз яхшырак булыр. Югыйсә, мин сездән оялам,— диде Карлсон.

Бәләкәч бүлмәсеннән чыккач, әтисе, әнисенә мөрәжәгать итеп, болай диде:

— Сүз бир миңа, барыгыз да — Боссе, син дә, Бетан, син дә — сүз бирегез. Әле генә күргән нәрсә турында беркайчан да, беркемгә дә сөйләмәскә сүз бирегез.

— Ни өчен?— дип сорады Боссе.

— Чөнки безгә берәү дә ышанмаячак,— диде

этиларе. — Берәрсе ышана калса да, сораштыра-сораштыра үлгәнче тынычлык бирмәс!

Этисе, әнисе, Боссе белән Бетан Бәләкәчнен искиткеч дуствы турында бер генә жан иясенә дә сөйләмәскә сүз бирештеләр.

Һәм алар сүзләрендә тордылар.

Карлсон турында беркем беркайчан ләм-мим сүз ишетмәде. Менә шуңар күрә дә Карлсон үзенең нәни өендә яши бирә. Өй Стокгольмның гади генә урамындагы гади генә йорт түбәсенә салынган булса да, бу өй турында беркем берни белми. Шуңар күрә Карлсон әле дә жаны теләгән жирдә йөри һәм теләгән кадәр экәмәтләр эшли. Аның дөньяда иң экәмәт кеше икәннен беләсез бит инде!

Бутербродларны да, печенье белән паштетны да ашап бетергәч, Кристер белән Гунилла да өйләренә кайтып киткәч, ә Бимбо кәрзинендә каты йокыга талгач, Бәләкәч Карлсон белән саубуллаша башлады.

Карлсон, очарга әзерләнеп, тәрәзә төбендә утыра. Жил тәрәзә пәрделәрен жилфердәтә, ә һава жылы, чөнки жәй килеп житкән инде.

— Сөекле, кадерле Карлсон, мин әбием яныннан әйләнеп кайткан вакытта да син элеккечә түбәдә яшәрсен бит? Тәгаен, яшәрсен бит?—дип сорады Бәләкәч.

— Тыныч бул, май кап!— диде Карлсон.—
Эгәр эбием мине үз яныннан жибәрсә, яшәрмен.
Тик бу билгеле түгел әле, чөнки ул мине дөньяда
тиңе булмаган онык дип исәпли.

— Син чыннан да дөньяда тиңе булмаган
оныкмы?

— Билгеле, шулай. Мин булмыйча, кем бул-
сын? Син башка берәрсә дип әйтә аласыңмы
әллә?— дип сорады Карлсон.

Шунда ул корсагындагы кнопкага басты, һәм
кечкенә мотор эшли башлады.

— Мин очып кайткач, без тагын да күбрәк
паштет ашарбыз!— дип кычкырды Карлсон.—
Паштет симертми ул!.. Сәлам, Бәләкәч!

— Сәлам, Карлсон!— дип жавап бирде
Бәләкәч.

Һәм Карлсон очып китте.

Бэлэкәч караваты янында торган кәрзиндә Бимбо йоклап ята иде.

Бэлэкәч көчөккә таба иелде дә үзенен жилдә ярылып беткән нәни кулы белән әкрен генә анын башыннан сыйпап куйды.

— Бимбо, иртәгә без әбием янына китәбез, — диде Бэлэкәч. — Хәерле төн, Бимбо! Тыныч йокла.

ЭЧТӨЛӨК

Түбэдэ яшэүчө Карлсон	3
Карлсон манара төзи	15
Карлсон палатка корып уйный	29
Карлсон бэхэслэшэ	44
Карлсонның хикмэтлэре	67
Карлсон өрэк булып уйный	87
Карлсон нэм өйрэтэлгэи эт Альберг	109
Карлсон туган көнгэ килэ	128

Астрид Линдгрен
„МАЛЫШ И КАРЛСОН,
КОТОРЫЙ ЖИВЕТ НА КРЫШЕ“

(на татарском языке)

Редакторы *Р. Т. Вәлиева*
Тышлыгын художник *Т. Хәҗиәхмәтов* ясады
Художество редакторы *Э. Е. Дьячкова*
Техник редакторы *Э. С. Трофимова*
Корректоры *Д. А. Фәтхуллина*

Ипроизводствого бирелде 12|VIII-59 ел. Басарга кул куелды 10|XII-59 ел.
Кәгазь форматы 84x108¹/₃₂. Учет.-изд. табак 5,96. Басма табак 4,75(7,79).
Табакта 34400 знак. Заказ № К-412. Тираж 12000 экз. Бәясе тышлыгыннан
башка 2 сум 10 тиен, тышлыгы 1 сум.

Татарстан Култура министрлыгы каршындагы нәшрият һәм полиграфия
промышленносте бүлегенең Камил Якуб исемендәге матбугат комбинатында
басылды. Казан, Бауман урамы, 19. 1960 ел.

КАДЕРЛЕ БАЛАЛАР!

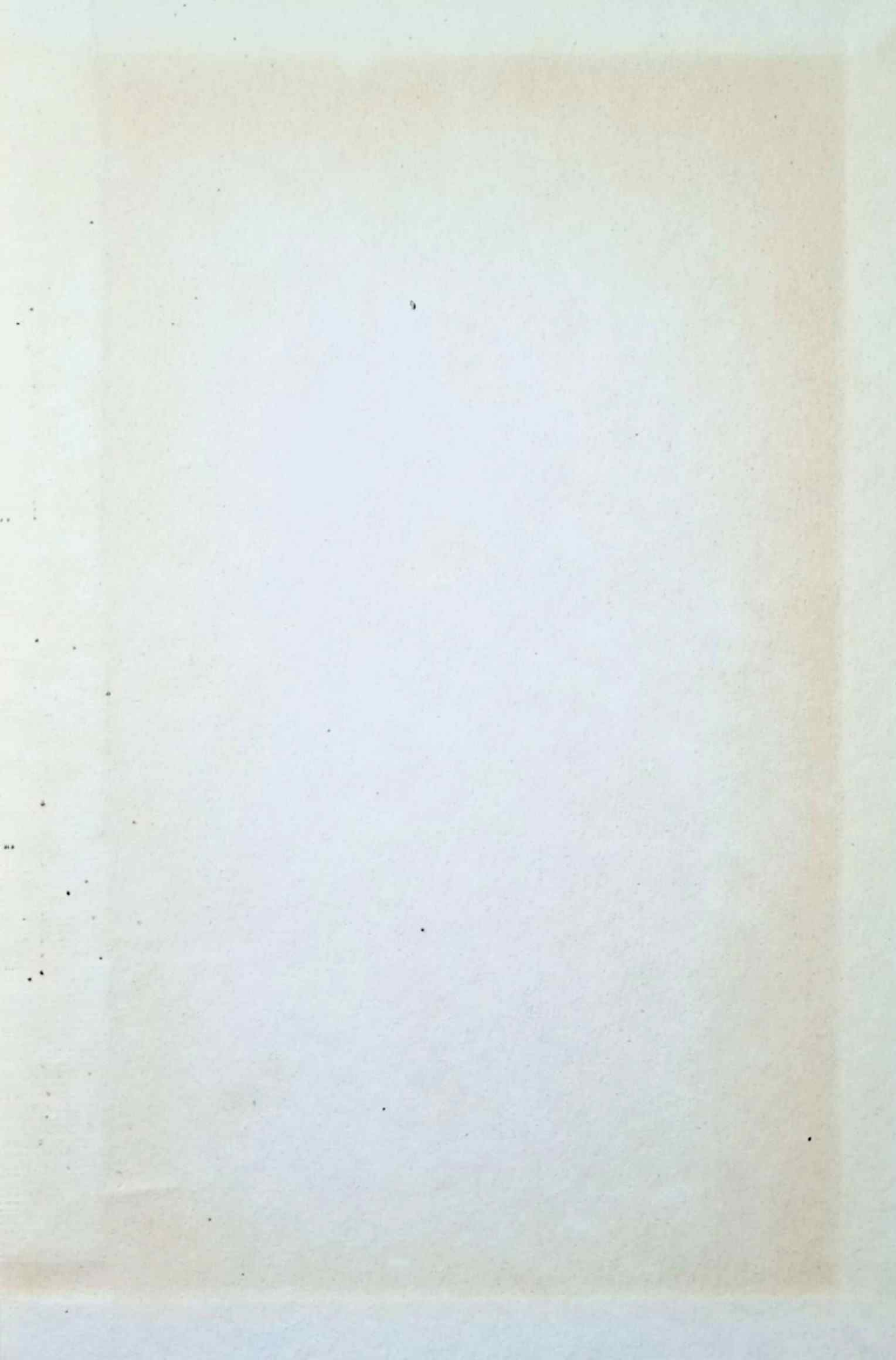
Татарстан китап нәшрияты 1959 нчы елда кече
яшьтәге мәктәп балалары өчен түбәндәге
китапларны чыгарды:

Аппакова Д. — Сөяк саплы пәке
Галләмов И. — Минем бабай
Гершензон М. — Күңелле сәгәтьтә
Гыйльфан С. — Батыр пәси
Ильин М., Сегал Б. — Укучының сумкасында
ниләр бар
Коллектив — Болгар әкиятләре
Лотфи Г. — Минбелим
Мазунов М. — Энесенә ул апа
Насыйри К. — Әкиятләр
Пантелеев Л. — Ант
Прем Чанд — Елан ташы
Рәхмәт Б. — Якуб белән вакыт
Тукай Г. — Мәсәлләр
Хәй Ли — Елгалар, таулар кичеп
Әхмиров З. — Авылда бабайларда кунакта
Әхмәдиев Ш. — Ай алдады.

СӨЕКЛЕ БАЛАЛАР!

Бәләкәч белән Карлсонның кызыклы
мажаралары турындагы китабыбызны
укуп чыккач, үзегезнең фикерләрегезне
язып жибәрүегезне сорыйбыз. Хат язу
өчен адрес:

*Казан
Бауман урамы, 19,
Татарстан китап нәшрияты
Яшьләр-балалар әдәбияты
редакциясенә*

3 сум 10 тиен.

ТАТАРСТАН КИТАП НЭШРИЯТЫ

1980